

Procuratura Republicii Moldova

Republica Moldova, MD-2005, mun. Chișinău, str. Mitropolit Bănuțescu-Bodoni, 26,
tel. (022) 22-50-75, fax (022) 21-20-32, e-mail: proc-gen@procuratura.md

12.12.03.2018 nr. 1-1d/18-2168

**Președintelui Parlamentului
Republicii Moldova,
Domnului Andrian CANDU**

***Stimate Doamnă
Președinte al Parlamentului,***

Prin prezenta, în conformitate cu prevederile art.11 alin.(3) din Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 25 februarie 2016 Vă expediem Raportul privind activitatea Procuraturii în anul 2017.

Versiunea electronică a documentului poate fi accesată pe site-ul instituției: www.procuratura.md, rubrica „Informații”, secțiunea „Rapoarte publice de activitate a Procuraturii Republicii Moldova”

Anexă: Raportul privind activitatea Procuraturii în anul 2017 (121 file).

Cu respect,

Procurorul General

Eduard HARUNJEN

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA			
D.D.P. Nr. <u>524</u>			
"14"	03		218
Ora			

**PROCURATURA
REPUBLICII MOLDOVA**

R A P O R T

**PRIVIND ACTIVITATEA PROCURATURII
PENTRU ANUL 2017**

C H I Ş I N Ă U

2 0 1 8

CUPRINS

CAPITOLUL I. Considerații generale asupra reglementării și funcționării Procuraturii	4
1.1. Fortificarea capacităților Procuraturii.....	4
1.2. Îmbunătățirea cadrului normativ de reglementare a activității instituției, consolidarea structurii organizatorice și competențelor Procuraturii	6
CAPITOLUL II: Capacitatea administrativă și operațională	9
2.1. Capacitatea administrativă, formarea profesională și gestionarea resurselor umane.....	9
2.2. Activitatea Inspecției procurorilor.....	11
2.3. Administrarea finanțelor și a bunurilor materiale publice	13
CAPITOLUL III: Statistica privind nivelul, evoluția și tendințele criminalității. Activitatea de exercitare și conducere a urmăririi penale	13
3.1. Date statistice privind starea infracționalității în țară.....	13
3.2. Tendințele și factorii criminalității	17
3.3. Exercițarea urmăririi penale	21
3.4. Conducerea și controlul urmăririi penale	22
3.5. Liberarea de răspundere penală.....	25
3.6. Respectarea termenului rezonabil.....	25
3.7. Starea de fapt pe diferite categorii de infracțiuni	28
3.7.1. Combaterea corupției	28
3.7.2. Combaterea criminalității organizate	37
3.7.3. Cauzele privind minorii.....	43
3.7.4. Combaterea traficului de ființe umane și infracțiunilor conexe.....	46
3.7.5. Combaterea fenomenului torturii și a relexor tratamente	50
3.7.6. Infracțiunile cibernetice și din domeniul telecomunicațiilor	55
3.8. Reținerea și arestarea persoanelor	58
3.9. Activitatea instituțională de încasare a cheltuielilor judiciare la urmărirea penală	60
3.10. Aportul procurorilor la recuperarea prejudiciului cauzat prin infracțiuni...	63
3.11. Activitatea specială de investigație	65
3.12. Factorii care influențează negativ activitatea procurorilor în domeniul urmăririi penale	68
CAPITOLUL IV: Contribuirea la înfăptuirea justiției	71
4.1. Reprezentarea învinuirii în instanțele de judecată în cauzele penale	71
4.1.1. Activitatea judiciară la nivelul instanțelor de fond	71
4.1.2. Activitatea judiciară la nivelul Curților de Apel	74
4.1.3. Activitatea judiciară la nivelul Curții Supreme de Justiție	75

4.2.	Achitarea inculpațiilor de către instanțele de judecată	76
4.3.	Încetarea proceselor penale în instanțele de judecată.....	78
4.4.	Pedepsele penale	80
4.5.	Tergiversarea examinării judiciare a cauzelor penale	82
4.6.	Domeniul contravențional	85
4.7.	Activitatea judiciară în materie civilă și de contencios administrativ	86
4.8.	Activitatea în materie de implementare a CEDO	88
 CAPITOLUL V: Apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei.....		91
	Protecția mediului, apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului	91
 CAPITOLUL VI: Activitatea de cooperare și asistența juridică internațională		95
6.1.	Cooperarea cu instituțiile și organizațiile internaționale.....	95
6.2.	Asistența juridică internațională în materie penală	97
 CAPITOLUL VII: Informarea publică, relațiile cu mass-media, transparența activității.....		99
	Informarea publică, relațiile cu mass-media, transparența activității	99
 CAPITOLUL VIII: Analiza SWOT		100
	Punctele forte, punctele slabe, amenințări și oportunități în activitatea Procuraturii	100
 CAPITOLUL IX: Obiective trasate pentru anul 2018.....		102
	Principalele obiective pentru anul 2018.....	102
 ANEXE:.....		Error! Bookmark not defined.

CAPITOLUL I. Considerații generale asupra reglementării și funcționării Procuraturii

1.1. Fortificarea capacităților Procuraturii

Procesul de reformare a Procuraturii, inițiat în anul 2016, a stabilit temelia pentru dezvoltarea unei instituții cu structură nouă și viziuni clare asupra rolului și competențelor acesteia în societate.

După adoptarea Legii nr.3 din 25.02.2016, activitatea Procuraturii Republicii Moldova a făcut un salt calitativ spre reformare și, pe parcursul anului 2017 aceasta s-a axat spre dezvoltarea durabilității, asigurarea independenței, responsabilității, și transparenței instituției. Totodată, eforturile au fost îndreptate spre asigurarea accesibilității, sporirea eficienței și a profesionalismului procurorilor, îmbunătățind astfel corespunderea prestației standardelor și practicilor europene, promovând supremația legii în Republica Moldova și asigurarea respectării drepturilor omului.

În perioada de raport, activitatea instituției a fost ghidată de prioritățile stabilite în documentele de politici instituționale și naționale.

Prezentul Raport de activitate al Procuraturii este perfectat după structură și conținutul celui pentru anul 2016, ca fiind o continuitate logică, cu scopul de a reda în mod comparativ rezultatele obținute de instituție pe principalele sale domenii de competență și pentru a fi sesizată atât diferența, cât și legătura neîntreruptă între realizările obținute după implementarea acțiunilor de reformare.

Astfel, în comparație cu anul 2016, care a reprezentat pentru Procuratură o perioadă a modificării legislației, ce a determinat schimbarea instituției ca structură, personal, competențe și viziuni, anul 2017 a constituit o perioadă de implementare a acestor schimbări pe interiorul instituției, și a inclus:

- revizuirea metodelor de management în Procuratură, ajustate la noile condiții de activitate;
- aplicarea procedurilor noi pentru selecția și cariera procurorilor, a consultanților procurorului și celorlalți funcționari publici;
- implementarea principiului specializării procurorilor, ajustat la noile forme de organizare structurală;
- implementarea Sistemului Informațional automatizat integrat al organelor de drept „Urmărire penală: „E-Dosar”.

În contextul celor menționate, în perioada anului 2017, întru fortificarea capacităților instituționale, au fost formate și au început activitatea Colegiile din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor, fiind aplicate criteriile și metode noi de evaluare, selecție și carieră a procurorilor. Este necesar de a menționa că, aceste metode, cu menirea de a asigura promovarea celor mai buni în profesie, au fost elaborate și implementate în conformitate cu recomandările partenerilor de dezvoltare.

Sub aspect de eficientizare a managementului instituției aceste activități au contribuit la formarea echipei de procurori-șefi, cărora le revine sarcina de a dezvolta capacitățile instituției în conformitate cu principiile prevăzute de concepția de reformare a Procuraturii.

În contextul asigurării continuității implementării reformei Procuraturii, ținând cont de statutul și competențele atribuite procuraturilor specializate, în anul 2017, au fost revizuite și adoptate mai multe acte departamentale necesare pentru reglementarea organizării și funcționării acestora.

În anul de raport, aspectul specializării procurorilor a constituit pentru Procuratură una din priorități, fiind extrem de necesară pentru asigurarea unei bune prestații în conformitate cu standardele internaționale și în măsura așteptărilor cetățenilor. În această ordine de idei, concomitent cu dezvoltarea capacităților Procuraturii Anticorupție și crearea Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, s-a recurs inclusiv la specializarea procurorilor și la nivelul procuraturilor teritoriale, în special în domeniul combaterii torturii, traficului de ființe umane și a crimelor cibernetice. Mai mult, în anul 2017, în contextul dezvoltării capacităților procuraturilor specializate, s-a reușit implementarea mecanismului de detașare în aceste instituții a ofițerilor de urmărire penală și de investigații.

Eforturile întreprinse în domeniul specializării procurorilor au avut un impact pozitiv asupra prestației acestora, contribuind semnificativ la sporirea cantitativă și calitativă a indicilor de performanță. Astfel, în perioada de raport, s-a reușit depistarea și investigarea mai multor cazuri complexe de corupție sau infracțiuni conexe acestora, de trafic de ființe umane, de circulație ilegală a drogurilor și a altor bunuri excluse din circuitul civil ș.a., cu tragerea la răspundere penală a persoanelor vinovate.

Menținând principiul transparenței în activitate, fără a prejudicia drepturile și interesele legitime ale persoanelor, Procuratura a informat societatea despre aceste cazuri, informațiile fiind preluate și supuse dezbaterilor de către mijloacele mass-media și reprezentanții societății civile.

Urmărind scopul de modernizare a Procuraturii, în conformitate cu obiectivele stabilite în cadrul *Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016*¹, *Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei*² și alte documente de politici³, în anul 2017, Procuratura a implementat Sistemul Informațional automatizat integrat al organelor de drept „Urmărire penală: „E-Dosar”, care include evidența electronică a dosarelor penale și contribuie la o gestionare mai eficientă a acestora la etapa de urmărire penală. Utilizarea acestui Sistem informațional permite evaluarea

¹ Aprobata prin Legea nr.231 din 25.11.2011

² Aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.6 din 16.02.2012

³ Concepției Sistemului informațional integrat al organelor de drept, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1202 din 17.10.2006

permanentă a randamentului fiecărui procuror, dar și un control mai eficient asupra respectării plenitudinii și termenelor de urmărire penală, ceea ce contribuie la îmbunătățirea prestației procurorilor în raport cu cetățenii.

În contextul implementării *Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016 și a Planului de acțiuni, dar și a prevederilor Planului de Dezvoltare Strategică a Procuraturii pentru anii 2016-2020*⁴, în perioada de raport au fost întreprinse mai multe acțiuni în vederea identificării sediului pentru Consiliul Superior al Procurorilor, pentru reamplasarea prin concentrare a mai multor procuraturi din mun. Chișinău, precum și pentru amplasamentul unor procuraturi teritoriale în edificii renovate, potrivite cerințelor de comoditate și securitate.

Astfel, în perioada de referință, cu suportul Guvernului, s-a reușit obținerea unui edificiu pentru amplasarea Consiliului Superior al Procurorilor, precum și a unui sediu comun, în care vor fi amplasate Procuratura Generală, Procuratura municipiului Chișinău, Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS).

Cu același suport al Guvernului, Procuratura a obținut un edificiu comun în mun. Bălți, în care au fost amplasate sediile Procuraturii mun. Bălți, Procuraturii de circumscripție Bălți și oficiile Nord ale Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale și Procuraturii Anticorupție. În aceeași perioadă, în contextul fortificării instituției, Procuraturii i-a fost atribuit un edificiu pentru amplasarea sediului procuraturii raionului Rezina.

Aceste acțiuni și mișcări strategice de concentrare a mai multor procuraturi în sedii comune, tind să asigure un confort mai sporit condițiilor de muncă procurorilor și în același timp să garanteze cetățeanului servicii și accesibilitate sporită la actul justiției, diminuând semnificativ din costurile și sursele financiare alocate în acest sens din Bugetul de Stat.

1.2. Îmbunătățirea cadrului normativ de reglementare a activității instituției, consolidarea structurii organizatorice și competențelor Procuraturii

În anul 2017 au fost întreprinse acțiuni întru asigurarea continuității activităților de coroborare a cadrului normativ instituțional la cadrul legislativ conexe activității Procuraturii.

Astfel, în vederea punerii în aplicare cât mai eficiente a actelor legislative, ce au schimbat modul de organizare, atribuțiile dar și prioritățile Procuraturii, au fost elaborate un șir de acte normativ departamentale.

Pentru realizarea obiectivelor ce contribuie la consolidarea și modernizarea în continuare a instituției, a perfecționarea abilităților profesionale și a consolidarea integrității angajaților Procuraturii, precum și pentru promovarea calității actului de justiție, de către Procurorul General a fost aprobat Planul operațional al Procuraturii

⁴ Aprobata prin Hotărârea CSP nr.12/226/16 din 14.09.2016 și ordinul Procurorului General nr. 9/7.2 din 23.02.2017

pentru realizarea în anul 2017 a activităților incluse în Planul de Dezvoltare Strategică (PDS) a Procuraturii pentru anii 2016-2020. (*dispoziția Procurorului General nr.19/28 din 11.05.2017*).

În contextul implementării prevederilor Legii nr. 3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, a Legii nr. 159 din 07.07.2016 cu privire la Procuraturile specializate și a Legii nr. 152 din 01.07.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (*cadrul conex*), au fost elaborate mai multe acte normative departamentale, după cum urmează:

- Regulamentul de activitate al Procuraturii Anticorupție (*ordinul PG nr.8/28 din 17.02.2017*);

- Regulamentul de activitate al Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (*ordinul PG nr. 7/28 din 17.02.2017*);

- Regulamentul cu privire la ocuparea funcției publice în Procuratură (*ordinul PG nr.41/28 din 04.09.2017*);

- Regulamentul privind modul de organizare a concursului „Cel mai bun în profesie” (*ordinul PG nr. 4/28 și 5/28 din 01.02.2017*);

- Regulamentul privind utilizarea simbolurilor corporative (Ordinul PG nr. 17/28 din 02.05.2017);

- Regulamentul cu privire la perfectarea, eliberarea și păstrarea legitimației de serviciu a procurorului, consultantului procurorului și a personalului detașat în procuraturile specializate (*ordinul PG nr. 42/28 din 04.09. 2017*);

- Ordinul pentru modificarea și completarea Regulamentului cu privire la organizarea, competența și modul de funcționare a Inspecției procurorilor (*ordinul PG nr. 43/28 din 04.09. 2017*);

- Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea activității de audiență a persoanelor în Procuratură (*ordinul PG nr.70/09 din 28.12.2017*).

În perioada de raport, întru asigurarea optimizării structurii Procuraturii au fost emise acte normativ departamentale, care au ajustat structura instituției la necesitățile identificate :

- Ordinul Procurorului General nr.681-p din 15.06.2017 privind structura internă, reședințele, și statul de personal al sistemului Procuraturii;

- Ordinul Procurorului General nr.1238-p din 13.10.2017 prin care a fost modificată structura și statul de personal al procuraturii de circumscripție Cahul și a PCCOCS;

- Ordinul Procurorului General nr.1598-p din 22.12.2017 prin care a fost modificată structura și statul de personal al procuraturilor specializate, fiind formate servicii de informare și comunicare cu mass-media.

În total, în scopul implementării legii/continuității reformei Procuraturii, au fost emise **1664** de ordine, ce vizează mai multe domenii de activitate li anume:

- 18 ordine ce au urmărit stabilirea noii structuri a organelor Procuraturii, fie prin lichidare, reorganizare sau fuzionare a Procuraturilor, în care a fost vizat absolut tot personalul Procuraturii (1135 persoane);

- 420 de ordine ce au vizat mișcările de personal, atât de procurori, cât și a celorlalți angajați ai procuraturii (funcționari publici, inclusiv cu statut special, tehnici și auxiliar);

- 106 ordine despre eliberarea din funcție, *inclusiv 32 de procurori*;

- 802 alte ordine ce au vizat cariera procurorilor și alte chestiuni legate de legislația muncii.

De asemenea, au fost abrogate 47 de acte normative departamentale care în contextul implementării reformei instituționale, și-au pierdut importanța.

În contextul asigurării continuității activităților de reformare a Procuraturii și ajustării actelor legislative ce reglementează acest proces, în anul 2017, Procuratura a elaborat mai multe proiecte de legi, cu scopul de a exclude lacunele sau divergențele legislative, care creează impedimente la implementarea eficientă a reformei instituției.

Un prim proiect de modificare a legii, se referă la modul de salarizare a consultanților procurorului și a specialiștilor din cadrul Procuraturilor specializate. Proiectul a fost acceptat de Parlament, fiind adoptată Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.168 din 20.07.2016, prin care au fost operate modificări la Legea nr.48 din 22 martie 2012 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici și la Legea nr.3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură. (Monitorul Oficial nr.301-315/531 din 18.08.2017).

Un alt proiect se referă la impedimentele în domeniul implementării prevederilor Legii nr.3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură în coroborare cu prevederile Legii nr.152 din 01.07.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (cadru legislativ conex Legii nr.3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură) și Legea 159 din 07.07.2016 cu privire la procuraturile specializate, în partea ce ține de detașarea ofițerilor de urmărire penală și a ofițerilor de investigații în Procuraturile specializate. În practică a fost identificată o omisiune legislativă evidentă ce vizează salarizarea ofițerilor de investigații și a specialiștilor, întrucât art.22¹ din Legea nr.355-XVI din 23.12.2005 prevede doar ofițerii de urmărire penală.

Această lacună impune necesitatea operării modificărilor legislative de rigoare, pentru a aduce starea *de jure* în concordanță cu principiile dreptului muncii și pentru a restabili *de facto* echitatea între toate categoriile de personal detașat la procuraturile specializate.

Respectiv, a fost necesară intervenția întru modificarea pe cale legislativă a art. 22¹ din Legea nr.355-XVI din 23.12.2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, fiind întocmit proiectul de lege în acest scop.

Actualmente proiectul de lege pentru completarea articolului 22¹ din Legea nr. 355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar este la etapa de avizare și urmează a fi promovat și susținut în Parlament.

Un al treilea proiect se referă la prevederile legale cu privire la recuperarea cheltuielilor judiciare. Procuratura Generală analizând costurile activității de îndeplinire a justiției a constatat o ineficiență a mecanismului de recuperare a cheltuielilor judiciare. Aceste deficiențe au fost abordate în cadrul Atelierului de lucru internațional, desfășurat la 27.09.2017 sub egida Ministerului Justiției. În cadrul acestuia au fost abordate aspectele legislative și ale practicii judiciare, care se referă la domeniul recuperării cheltuielilor judiciare. Concomitent, de către experții din Letonia, Estonia, Germania și România au fost prezentate bunele practici din aceste țări.

În rezultatul unei abordări ample a subiectului, însoțită de expunerea de opinii de către experții naționali și cei internaționali, a fost identificată ca și soluție - necesitatea modificării legislației Republicii Moldova ce reglementează modul de recuperare a cheltuielilor judiciare.

Acționând întru realizarea acestui obiectiv, Procurorul General și Președintele Consiliului Superior al Magistraturii, au creat un Grup de lucru, care a elaborat proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală nr.122-XV din 14.03.2003, care în contextul prevederilor pct. 6 subpct. 2) și pct.7 subpct.2) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.698 din 30 august 2017, dar și a prevederilor art.20-23 din Legea nr.780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative, la 14.11.2017, a fost expediat Ministerului Justiției pentru expertizare, avizare și promovare.

CAPITOLUL II: Capacitatea administrativă și operațională

2.1. Capacitatea administrativă, formarea profesională și gestionarea resurselor umane

Una din cele mai importante garanții ale independenței și imparțialității procurorului în exercitarea funcției, rămâne a fi formarea profesională continuă a acestuia. Această responsabilitate revine Institutului Național al Justiției, procurorilor șefi ai subdiviziunilor Procuraturii Generale, ai procuraturilor teritoriale și specializate, precum și fiecărui procuror individual. Formarea profesională continuă a procurorilor urmează a fi realizată ținându-se cont de specializarea acestora.

În vederea asigurării realizării activităților de instruire continuă a procurorilor, în anul 2017, au fost organizate și desfășurate 183 conferințe, mese rotunde, seminare de instruire, cu participarea a 2100 procurori și funcționari publici din cadrul Procuraturii.

Pornind de la rezultatele activității desfășurate, indicatorii de performanță calitativi și cantitativi obținuți pe parcursul anului 2017, calitățile profesionale și

morale ale procurorilor, Consiliul Superior al Procurorilor a propus Procurorului General încurajarea a 103 procurori. Totodată, a fost dispusă stimularea a 3 membri ai Consiliului Superior al Procurorilor, a 92 de funcționari publici, a 22 de lucrători tehnici, iar pentru promovarea imaginii instituției 14 ex-procurori.

Pentru contribuție meritorie la dezvoltarea colaborării dintre Procuratura Generală și organele de drept din țară, Misiunea Norvegiană de Experți Pentru Promovarea Supremației Legii în Moldova, prin Ordinul Procurorului General a fost decorată cu Crucea „Pentru merit” de clasa I.

Conform datelor statistice, până la data de 01.08.2016, data intrării în vigoare a noii Legi cu privire la Procuratură, instituția a activat cu un deficit de cadre de 10%.

După intrarea în vigoare a Legii cu privire la Procuratură, după realizarea mai multor documente și politici de strategie și urmare a redresării financiare a situației privind garanțiile sociale ale procurorilor, la finele anului 2017, erau vacante 53 de funcții de procuror (procurori în procuraturile teritoriale și specializate) din cele 720 de funcții de procurori aprobate conform Hotărârii Parlamentului de stabilire a numărului de personal. În vederea ocupării acestora urmează a fi organizate concursuri publice de către Consiliul Superior al Procuraturii și Colegiile de specialitate ale acestuia.

De menționat, că la 31.12.2017 în cadrul organelor Procuraturii din cele 700 de unități de personal tehnic activau doar 484 (345 funcționari publici și 139 lucrători tehnici). Analiza efectuată la acest compartiment a stabilit că deși în anul de raport, au fost formulate noi condiții și elaborate mecanisme de organizare și desfășurare a concursurilor de angajare a funcționarilor publici, din cauza salariilor neatractive, volumului considerabil de activitate și exigențelor față de candidații în aceste funcții, angajarea și randamentul de activitate al funcționarilor publici în Procuratură constituie rezervele principale în activitatea de gestionare a personalului. Pentru anul 2018 conform statelor de personal aprobate, urmează a fi organizate concursuri pentru angajarea funcționarilor publici, a consultantților procurorilor, precum și finisarea activităților de selectare și detașare a ofițerilor de urmărire penală și de investigații.

Cele expuse mai sus, sunt confirmate prin datele statistice cu privire la fluctuația cadrelor în procuratură, conform cărora, în anul 2017, au fost:

- angajați - 18 procurori,
- eliberați din funcție - 32 de procurori,
- suspendați din funcție - 26 de procurori (concedii pentru îngrijirea copilului până la atingerea vârstei de 3 sau, după caz, 4 ani),
- suspendați provizoriu din funcție, conform prevederilor art.200 din Codul de procedură penală - 5 procurori (în legătură cu pornirea în privința acestora a urmăririi penale), 1 procuror suspendat în legătură cu înscrierea la studii postuniversitare de profil (master), la Universitatea Sun Yat-sen (School of Government), China.

Urmare a verificării sesizărilor cu privire la pretinsele fapte ilegale și abateri disciplinare, au fost trași la răspundere disciplinară 36 de procurori, (2 procurori sancționați repetat), fiind supuși următoarelor sancțiuni disciplinare, după cum urmează: avertisment - 14 procurori, mustrare - 14 procurori, eliberare din funcție - 7 procurori, retrogradare din funcție - 1 procuror.

2.2. Activitatea Inspecției procurorilor

În scopul implementării Legii cu privire la Procuratură nr.3 din 25.02.2016, prin ordinul Procurorului General nr.587-p din 27 mai 2016 privind reorganizarea și stabilirea structurii interne a Procuraturii Generale, a fost stabilită structură internă a Procuraturii Generale, care a inclus și crearea Inspecției procurorilor, în componența a 6 inspectori, inclusiv inspector - șef.

Începând cu august 2016 aceasta instituție funcționează permanent întru perfecționarea mecanismului, metodelor de lucru și conlucrare cu subdiviziunile Procuraturii Generale, cu organele de autoadministrare a procurorilor în scopul realizării sarcinilor sale.

Conform competenței Inspecției procurorilor stabilită în art.52 alin.(6) lit.b) din Legea cu privire la Procuratură, în perioada anului 2017 au fost examinate 112 sesizări în privința a 115 procurori. În majoritatea cazurilor (81), în sesizările înaintate au fost invocate fapte privitor la îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu de către procurorii în activitatea ce ține de exercitarea/conducerea urmăririi penale, reprezentarea învinuirii în instanțele de judecată. (cercetarea incompletă, superficială a circumstanțelor cazurilor, încălcarea termenului rezonabil al urmăririi penale, controlul insuficient din partea procurorului conducător al urmăririi penale asupra activității organului de urmărire penală, adoptarea unor hotărâri ilegale și neîntemeiate, necontestarea hotărârilor ilegale pronunțate de instanțele de judecată). De asemenea, au fost semnalate 14 cazuri de comitere a unor acțiuni abuzive sau coruptibile și 13 – de nerespectare a Codului de etică al procurorilor.

De menționat că, în 42 cazuri sesizările au fost înaintate de către conducătorii-șefi ai subdiviziunilor Procuraturii Generale, direcțiile și secțiile specializate, în 14 - de către conducătorii-șefi al procuraturilor teritoriale și specializate, în 9 cazuri de avocați, iar în 35 - de către cetățeni.

Totodată, potrivit art. 43 alin.(1) lit. d) din Legea cu privire la Procuratură, pe parcursul anului 2017 Inspecția procurorilor s-a autosesizat în 9 cazuri, inclusiv în 6 - în baza informațiilor difuzate de mass-media, ținând cont de faptul că informațiile din mass-media afectează negativ imaginea Procuraturii și reputația profesională a procurorilor. Rezultatele examinării acestor autosesizări au fost publicate pe portalurile www.crimemoldova.com, www.anticoruptie.com, Ziarul de Gardă.

După finalizarea verificării sesizărilor cu privire la faptele ce pot constitui abateri disciplinare, în 55 de cazuri inspectorii din cadrul Inspecției procurorilor au

emis decizii motivate de încetare a procedurii disciplinare din motivul că nu au fost identificate temeuri de tragere la răspundere disciplinară. Din numărul indicat al sesizărilor respinse de către Inspekția procurorilor, cu încetarea procedurilor disciplinare în privința procurorilor, 18 hotărâri au fost contestate de către autorii sesizărilor (avocați și petiționari) la Colegiul de disciplină și etică, toate fiind respinse ca neîntemeiate, cu menținerea deciziilor adoptate.

În 45 de cazuri au fost identificate temeuri de tragere la răspundere disciplinară și au fost întocmite rapoarte care împreună cu deciziile și materialele procedurii disciplinare au fost transmise Colegiului de disciplină și etică pentru examinare. La rândul său, Colegiul a pronunțat hotărâri pe 39 de proceduri disciplinare. În 30 de hotărâri Colegiul a constatat abateri disciplinare și a aplicat sancțiuni disciplinare. Totodată, Inspekția procurorilor a contestat 4 hotărâri ale Colegiului de disciplină și etică privind încetarea procedurilor disciplinare, 2 fiind admise de către Consiliul Superior al Procurorilor și aplicate sancțiuni disciplinare în privința procurorilor, iar alte 2 contestații au fost respinse.

Urmare a verificării de către Inspekția procurorilor a sesizărilor cu privire la fapte ce pot constitui abateri disciplinare, au fost trași la răspundere disciplinară 33 de procurori, fiindu-le aplicate următoarele sancțiuni disciplinare:

- avertisment - 11 procurori;
- mustrare - 14 procurori;
- retrogradare în funcție – 1 procuror;
- eliberare din funcția de procuror – 7 procurori. Totodată, 5 procurori au fost atenționați de către Procurorul General asupra neadmiterii derogărilor de lege.

Inspekția procurorilor a mai efectuat și alte activități ce țin de:

- evaluarea performanțelor procurorilor și verificări în vederea promovării acestora.

- verificarea conform Regulamentului cu privire la verificarea titularilor și candidaților la funcții publice, auxiliare și tehnice în organele Procuraturii, în legătură cu angajarea în serviciul Procuraturii,

- întocmirea de informații în adresa altor instituții (SIS, Aparatul Președintelui Republicii Moldova, Uniunea Avocaților) privitor la prezența factorilor de risc în activitate în legătură cu participarea la concursuri, pentru obținerea licenței pentru exercitarea profesiei de avocat.

Conform competențelor funcționale, Inspekția procurorilor este responsabilă de înregistrarea cazurilor de influență necorespunzătoare asupra procurorilor și funcționarilor publici ai organelor Procuraturii și avertizărilor despre posibile ilegalități comise în cadrul Procuraturii. În perioada vizată au fost înregistrate 2 cazuri de influență necorespunzătoare a procurorilor, în urma verificării cărora nu au fost stabilite temeuri pentru reacționare.

Totodată, inspecția procurorilor asigură recepționarea apelurilor la linia specializată anticorupție din cadrul Procuraturii Generale referitoare la comiterea pretinselor acte de corupție, conexe corupției, precum și altor fapte de comportament coruptibil. Însă, în majoritatea cazurilor apelurile cetățenilor la linia anticorupție au fost efectuate cu scopul de a primi consultații sau pentru expunerea dezacordului cu activitatea organelor de urmărire penală și a hotărârilor procesuale adoptate de către justițieri.

2.3. Administrarea finanțelor și a bunurilor materiale publice

Pentru anul 2017 planul de finanțare a Procuraturii a fost precizat în sumă de 334004,9 mii lei inclusiv:

- Cheltuieli de personal (21) – 261727,8 mii lei,
- Bunuri și servicii (22) – 16333,1 mii lei,
- Prestații sociale (27) – 5622,8 mii lei,
- Alte cheltuieli (documente executorii) (28) – 500,0 mii lei,
- Mijloace fixe (31) – 44615,0 mii lei,
- Stocuri de materiale circulante (33) – 5206,2 mii lei.
- Planul de finanțare pentru anul 2017 a fost executat în sumă de 269261,2 mii lei pentru asigurarea activității Procuraturii Republicii Moldova.

Au fost achiziționate bunuri și servicii, după cum urmează:

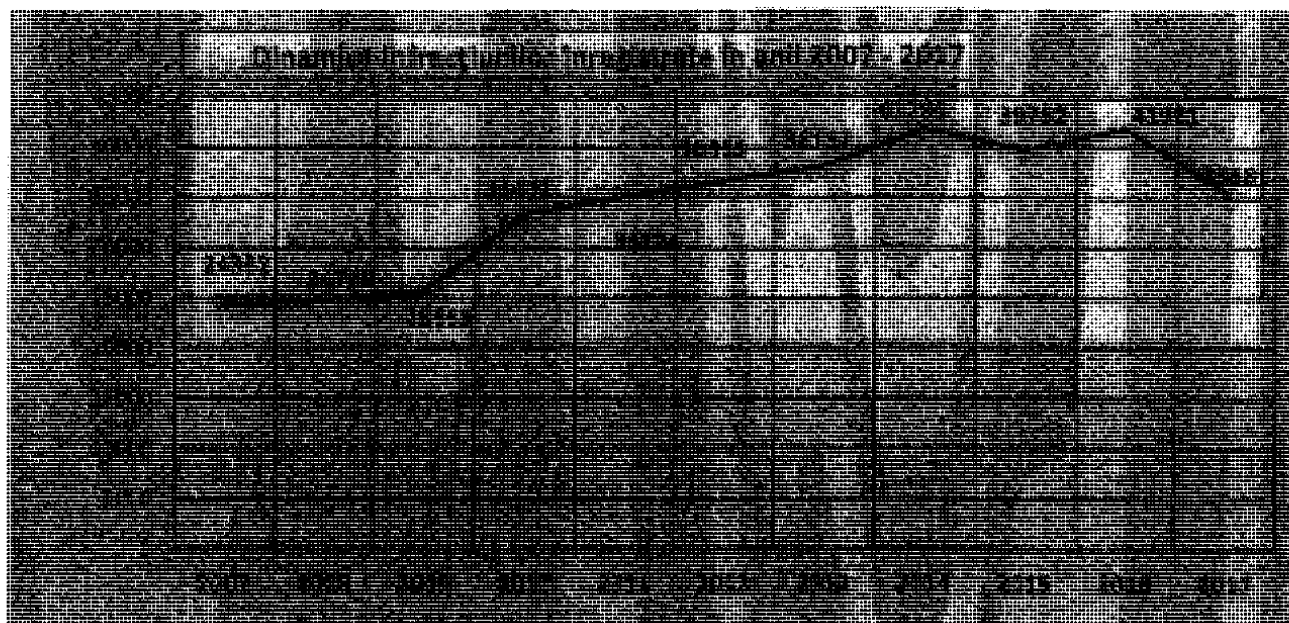
- active nefinanciare (mijloace fixe și active nemateriale) - 10612,6 mii lei;
- prestări servicii, inclusiv servicii comunale – 9523,8 mii lei;
- deplasări de serviciu - 142,5 mii lei;
- servicii editoriale – 6,3 mii lei;
- servicii de protocol – 186,3 mii lei;
- servicii de pază – 533,0 mii lei;
- servicii poștale – 183,9 mii lei;
- prestații sociale și indemnizații la încetarea acțiunii contractului de muncă – 2434,2 mii lei;
- indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă achitate din mijloacele financiare ale angajatorului – 490,6 mii lei;
- combustibil, carburanți și piese de schimb – 1289,4 mii lei;
- materiale de uz gospodăresc, mobilier și rechizite de birou– 1449,2 mii lei;
- medicamente, materiale sanitare, – 5,9 mii lei;
- materiale de construcții – 26,4 mii lei;
- accesorii, îmbrăcăminte, încălțăminte (mantii) – 700,0 mii lei.

CAPITOLUL III: Statistica privind nivelul, evoluția și tendințele criminalității. Activitatea de exercitare și conducere a urmăririi penale

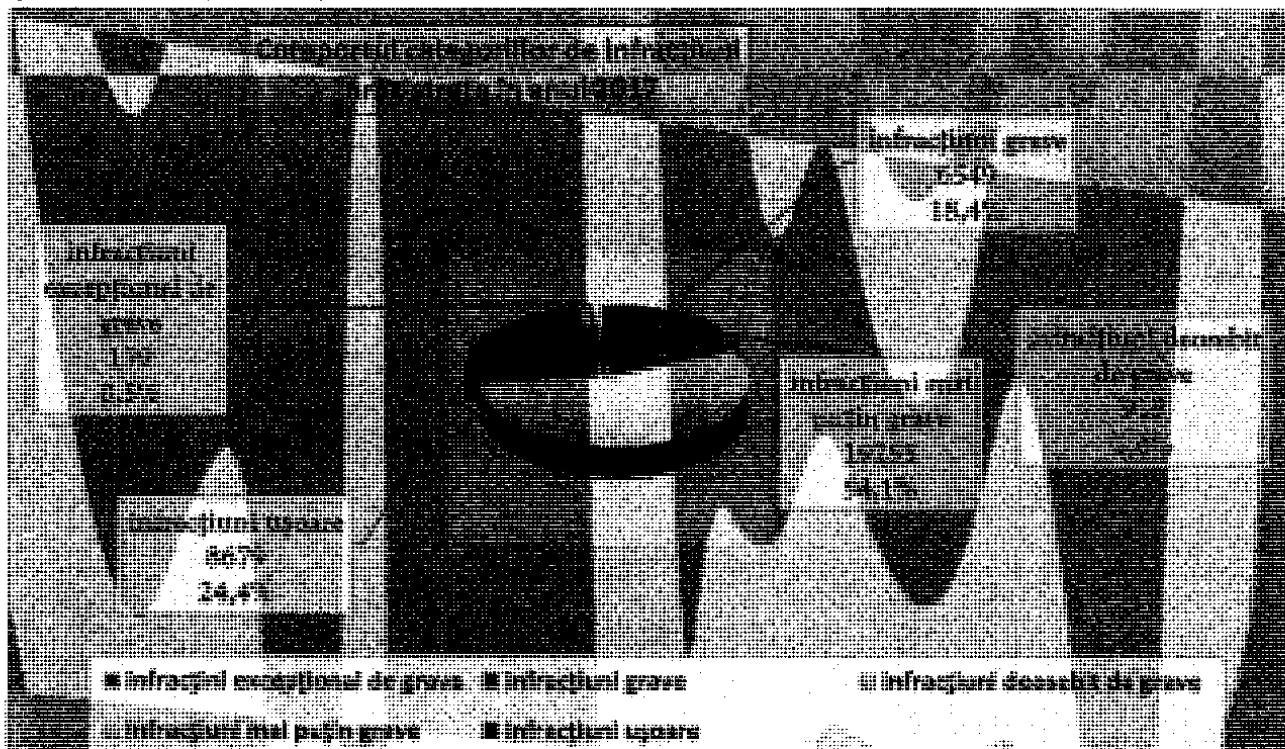
3.1. Date statistice privind starea infracționalității în țară

În anul 2017 pe teritoriul republicii au fost înregistrate **35581** de infracțiuni, ce constituie o micșorare a numărului infracțiunilor înregistrate, comparativ cu perioada anului 2016, cu **6340** de infracțiuni. Astfel, nivelul stării criminalității pe teritoriul

țării (exceptând localitățile din stânga Nistrului) a atestat o scădere în proporție de -15 %.

Ponderea semnificativă în scăderea infracționalității revine crimelor mai puțin grave numărul cărora s-a micșorat cu **3861 cazuri (-16,7%)**, crimelor ușoare cu **1778 cazuri (-17%)**, după care urmează infracțiunile grave cu **401 (-5,77%)** și infracțiunile deosebit de grave cu **285 (-23,67%)**. În scădere se află infracțiunile excepțional de grave cu **15 (-7,73%)**.

Analiza nivelului criminalității în baza categoriilor de infracțiuni a reliefat o dinamică **în diminuare**, după cum urmează:

➤ infracțiunile contra vieții și sănătății persoanei cu 255 cazuri (-16,7%), inclusiv omorurile cu 45 cazuri (-18,52%); vătămările intenționate grave ale integrității

corporale cu 54 cazuri (-21,6%); vătămări intenționate medii ale integrității corporale cu 120 cazuri (-18,05%);

➤ infracțiunile privind viața sexuală - cu 50 cazuri (-7,79%), inclusiv violurile cu 40 cazuri (-11,73%);

➤ infracțiunile contra patrimoniului cu 5216 cazuri (-23,24%) inclusiv furturile cu 4084 cazuri (-25,15%); escrocheriile cu 231 cazuri (-9,67%); pungășiile cu 381 cazuri (-23,84%); șantajele cu 23 cazuri (-25%); răpirile de transport cu 66 cazuri (-19,82%); jafurile cu 236 cazuri (-21,81%); tâlhăriile cu 30 cazuri (-23,44%);

➤ infracțiunile de violență în familie cu 836 cazuri (-49,38%);

➤ infracțiunile economice cu 72 cazuri (-6,36%), inclusiv fabricarea și punerea în circulație a banilor falși cu 22 cazuri (-10,19%); eschivarea de la achitarea plăților vamale cu 19 cazuri (-54,29%); contrabanda cu 28 cazuri (-11,67%);

➤ infracțiunile contra securității publice cu 301 cazuri (-15,4%), inclusiv huliganismele cu 252 cazuri

(-14,83%); păstrările ilegale de arme cu 16 cazuri (-9,14%);

➤ excesurile cu 52 cazuri (-18,64%), cazurile de neglijență în serviciu cu 33 cazuri (-32,35%), coruperile active cu 12 cazuri (-10%);

➤ infracțiunile militare cu 54 cazuri (-33,75%).

În creștere se află:

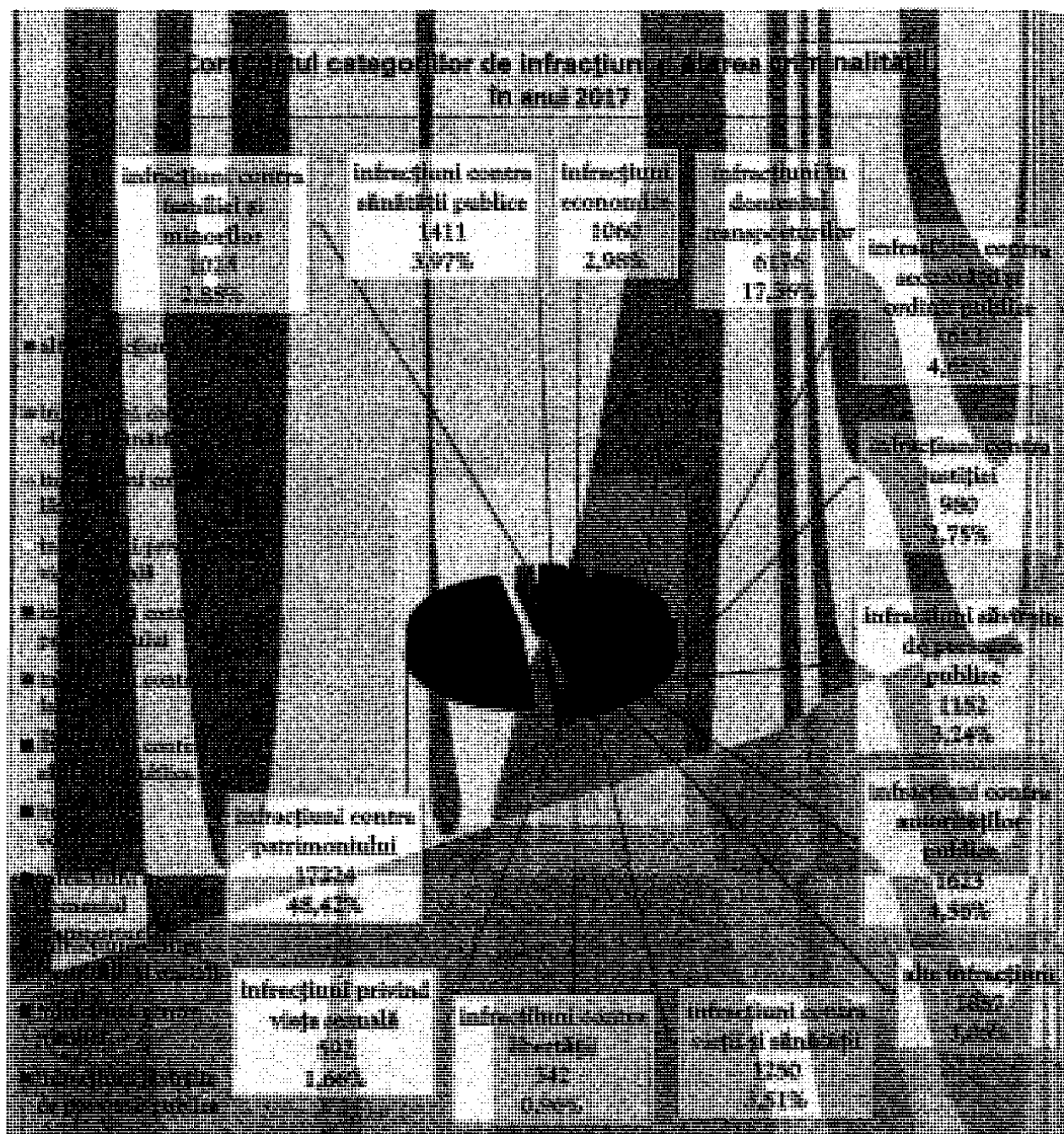
➤ infracțiunile privind circulația ilegală a drogurilor cu 116 cazuri (10,06%);

➤ cazurile de accidente rutiere cu 63 (7,11%);

➤ infracțiunile contra justiției cu 366 cazuri (59,61%);

➤ infracțiunile săvârșite contra autorităților publice cu 42 cazuri (2,66%), inclusiv cazurile de trecere ilegală a frontierei de stat cu 25 (16,3%);

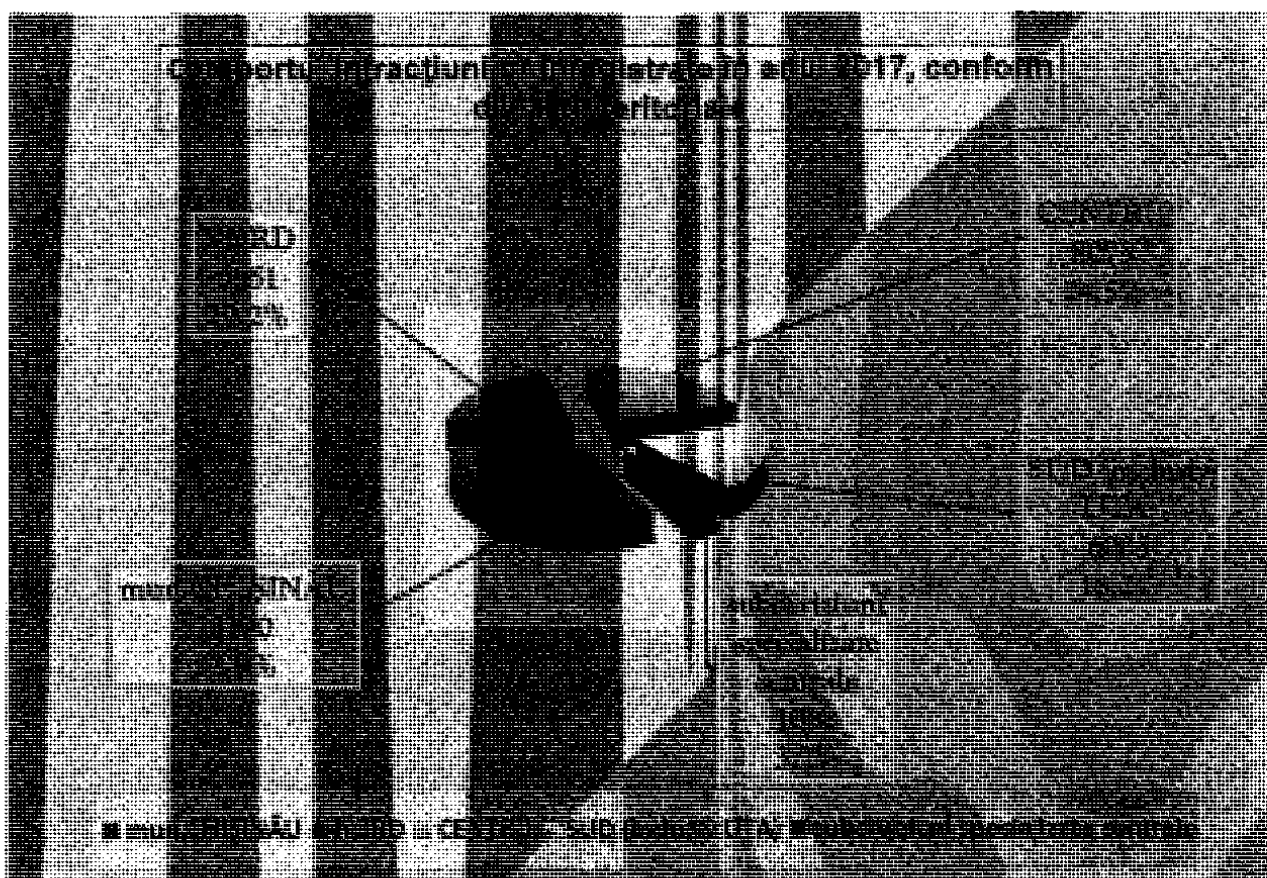
➤ infracțiunile săvârșite de persoane publice cu 29 cazuri (2,58%); inclusiv coruperea pasivă cu 2 cazuri (1,08%); abuzurile cu 33 cazuri (18,44%).

Per ansamblu, pentru perioada de referință, se atestă un nivel în scădere al stării criminalității în majoritatea unităților administrativ-teritoriale.

Numărul infracțiunilor înregistrate **se află în scădere esențială** comparativ cu perioada analogică a anului precedent în mun. Bălți și în următoarele raioane: Dondușeni, Drochia, Florești, Glodeni, Râșcani, Anenii Noi, Călărași, Ialoveni, Rezina, Șoldănești, Telenești, Ungheni, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Taraclia, Leova, Ceadâr-Lunga, Vulcănești.

În municipiul Chișinău, de asemenea, s-a înregistrat o scădere, atestată în toate sectoarele, a nivelului stării criminalității în comparație cu anul 2016, fiind înregistrate cu 3447 mai puține infracțiuni (-23,55%).

Concomitent, s-a atestat o **creștere** nesemnificativă a numărului infracțiunilor înregistrate în perioada de referință în raioanele Criuleni, Nisporeni, Cahul și în mun. Bender.

Conform divizării teritoriale, este de reținut că cele mai multe infracțiuni au fost înregistrate **în capitală - 33,9 la sută**.

3.2. Tendințele și factorii criminalității

În anul 2017, fiecare a cincea infracțiune este din categoria celor excepțional de grave, deosebit de grave și grave, inclusiv 3,1% revin infracțiunilor excepțional de grave și deosebit de grave, iar 18,4% revin celor grave. În ultimii ani se înregistrează mai multe infracțiuni din categoria celor mai puțin grave și a infracțiunilor ușoare.

Datele statistice indică în continuare asupra ponderii alarmante a infracțiunilor violente: omucideri, vătămări intenționate ale integrității fizice, violențe în familie, cazuri de huliganism, tâlhării și jafuri, violențe în privința colaboratorilor poliției.

Eforturile consolidate ale organelor de drept rezultă descoperirea multiplelor infracțiuni de acest fel și tragerea la răspundere a făptuitorilor. În același timp, urmează a fi reținut faptul că, un număr impunător al infracțiunilor a fost comis **în stare de ebrietate alcoolică**, deseori chiar avansată, situație constatată și în anii precedenți.

În anul trecut, în stare de ebrietate alcoolică a fost comis:

- practic fiecare al doilea caz de omor intenționat (*81 din 154*), de violență în familie (*469 din 857*), de cauzare a leziunilor corporale grave (*87 din 196*), de huliganism (*674 din 1447*) și de violență în privința colaboratorilor poliției (*120 din 174*);

- fiecare al șaptelea accident rutier soldat cu leziuni corporale grave și deces (*42 din 292*).

În acest context, rămâne a fi alarmantă și ponderea cazurilor de conducere a mijloacelor de transport în stare de ebrietate. În 2017 au fost înregistrate 5096 astfel de cazuri, practic la același nivel cu anul 2016, când au fost relevate 5121 asemenea fapte.

Aceasta are loc în pofida activităților de profilaxie și combatere întreprinse de conducerea și efectivul Inspectoratului Național de Patrulare, în vederea sensibilizării opiniei publice prin spoturi publicitare sociale, prin acțiuni de contracarare și mărirea substanțială a sancțiunilor prevăzute de legea de specialitate.

Starea de ebrietate rămâne a fi una constantă pentru o bună parte de populație, generată de lipsa de ocupație, a unui loc permanent de lucru, de starea psihologică și degradare intelectuală, de nivelul de trai, de sărăcie și accesul nestingherit la produsele alcoolice, realizate în continuare, cu sfidarea deschisă și directă a tuturor regulilor și politicilor adoptate de stat în domeniu.

O creștere constantă a fost înregistrată și la compartimentul **tentativelor și a cazurilor de suicid**.

În anul 2017 s-a atestat un număr de 1200 persoane (*inclusiv 135 minori*) care au săvârșit tentative de suicid, din care 390 cazuri (*cu implicarea a 18 minori*) s-au soldat cu decesul persoanelor. Numărul lor este în creștere față de anul 2016 când s-au înregistrat 1043 cazuri de tentative de suicid (*inclusiv 155 comise de minori*), soldate cu decesul a 360 persoane, inclusiv a 23 minori și față de anul 2015, în care circa 930 persoane (*inclusiv 116 minori*) au comis tentative de suicid, din care 333 cazuri (*cu implicarea a 13 minori*) s-au soldat cu decesul persoanelor.

În prim-plan a fost **fenomenul „Balena Albastră”**, care a reprezentat un pericol real pentru viața și sănătatea minorilor. Anume manifestarea intoleranței vizavi de acest fenomen, întreprinderea măsurilor consolidate și eficiente la nivelul organelor de drept, autorităților publice, instituțiilor școlare și medicale a făcut posibilă stoparea tentativelor de suicid, provocate la începutul anului.

În anul 2017, în scopul redresării situației și contracarării fenomenului, Procuratura Generală a venit cu propuneri concrete la nivel național, care urmează a fi puse în aplicare de către autoritățile publice cu competențe în domeniu.

Analiza fenomenului infracțional general a rezultat o reacție pro-activă a organelor de drept și la **alte tendințe și forme de infracțiuni**, care în ultima perioada de timp sunt în ascensiune. Astfel, eforturile consolidate s-au soldat cu identificarea, reținerea și tragerea la răspundere penală a cetățenilor Republicii Moldova care au participat în calitate de **mercenari** la conflictele militare regionale.

Asigurarea unei politici corecte de stat în domeniul colectării impozitelor, îmbunătățirea procedurii de reglementare a activității, a mecanismelor de control și monitorizare de către autoritatea fiscală a procesului a făcut posibilă creșterea veniturilor la bugetul public cu câteva miliarde de lei.

Pe de altă parte, a crescut randamentul și eficiența relevării de către Serviciul Fiscal a persoanelor care încalcă normele ce reglementează modalitatea de calcul, declarare și plată a impozitelor.

Conlucrarea Procuraturii cu Ministerul Afacerilor Interne a deconspirat mai multe scheme criminale utilizate de către persoanele gestionare ale unui șir de afaceri ilegale, care au comis **evaziuni fiscale în proporții de sute de mii și milioane de lei**. Au fost puse sub sechestru mijloace financiare și bunuri materiale pentru asigurarea recuperării prejudiciului cauzat statului prin aceste infracțiuni.

Exercitarea acțiunilor de urmărire penală, utilizarea pe larg a activităților speciale de investigație, conlucrarea cu organele de drept din țările vecine și alte țări au făcut posibilă deconspirarea mai multor grupări organizate specializate în **traficul de droguri** atât pe teritoriul Republicii Moldova, cât și în afara țării, *care nu fac altceva decât să provoace degradarea intelectuală a tinerilor și afectarea sănătății națiunii*.

Din circuit au fost scoase importante partide de substanțe interzise, a căror valoare se cifrează la zeci de milioane de lei, iar sistarea activităților infracționale de acest gen a fost însoțită și de identificarea unor importante venituri ilegale rezultate din desfacerea drogurilor, investigațiile financiare paralele realizate oferind posibilități pentru sechestrare și ulterioara lor confiscare.

Factorii criminalității

Rezumând analiza statistică a nivelului criminalității, este important a se atrage atenția că ponderea infracțiunilor înregistrate în anul 2017, ca și în anii precedenți, a continuat să **aparțină infracțiunilor contra patrimoniului – 17224, în special furturilor – 12154**.

Dinamica criminalității în anul trecut a fost generată de aceiași **factori obiectivi** de diferit ordin, legislativ, instituțional, economico-financiar, social ș.a., principalii fiind:

- nivelul scăzut de trai al unor categorii de cetățeni, lipsa surselor de venit permanent, inclusiv pentru asigurarea întreținerii personale, cât și a membrilor familiei, salarizarea precară, rata înaltă de șomaj, nemotivarea timpului liber, starea de criză socială, migrația masivă a populației în interiorul și în exteriorul țării, circumstanțe care au determinat în special ponderea **infracțiunilor contra patrimoniului care constituie 48,5%** din numărul total de infracțiuni înregistrate;

- dezintegrarea din mediul familial al copiilor, care în lipsa de mijloace pentru întreținere și a supravegherii corespunzătoare, recurg, în special, la comiterea infracțiunilor de furt și a sustragerilor în proporții mici;

- nivelul scăzut al conștiinței civice, lipsa culturii juridice și a încrederii în autoritatea organelor de drept și în reprezentanții acestora, atitudinea lipsită de responsabilitate față de răspunderea penală, contravențională a unor categorii de cetățeni, ce duce la comiterea faptelor infracționale cu caracter violent din partea acestora, circumstanțe care au condus la ponderea numărului infracțiunilor de **omor, huliganism, violență în familie, vătămare intenționată a integrității corporale, violență îndreptată asupra reprezentanților organelor de drept;**

- ineficiența sistemului de stat în domeniu și a activității de reprimare a infracționalismului, de reeducare și reintegrare în societate a persoanelor condamnate și private de libertate, coroborată și cu ineficiența parțială a politicii punitive a statului, bazată în multe cazuri pe aplicarea de pedepse non-privative de libertate, continuarea activității infracționale de către persoanele în privința cărora a fost încetată urmărirea penală în legătură cu intervenirea împăcării părților. Conform statisticilor, **6 din 10 deținuți în instituțiile penitenciare recidivează executarea pedepsei** privative de libertate a doua sau chiar a treia oară;

- criminalizarea faptei de conducere a mijlocului de transport în stare de ebrietate (Legea nr.16-XV din 03.02.2009, art.264¹ din Codul penal), fapt care a determinat numărul mare de **infracțiuni în domeniul transporturilor** – în anul 2016 au fost înregistrate **6157** asemenea cazuri (**în creștere cu 309 cazuri** față de perioada anului 2015).

- modificările legislative importante de la finele anului 2016, care au rezultat decriminalizarea unor fapte ilicite și trecerea lor la categoria contravenției (sustrageri în proporții mici, delictе vamale, unele forme ale violenței în familie ș.a.).⁵

⁵ Notă: Informația aferent stării și dinamicii infracționalității, după categorii de infracțiuni, înregistrate în republică în ultimii ani, sunt redată în diagramele din anexele Raportului de activitate pentru anul 2017.⁵

3.3. Exercițarea urmăririi penale

În perioada de referință, procurorii au exercitat urmărirea penală în **3220** (6039 în 2016) cauze penale, prioritar cauzele vizând infracțiuni de omor și viol, cele de corupere, luare de mită, trafic de influență și infracțiuni săvârșite de persoane publice, infracțiuni comise de grupări organizate, de evaziune fiscală în proporții deosebit de mari, precum și infracțiuni deosebit și excepțional de grave comise de către minori etc. De asemenea, procurorii au exercitat urmărirea penală în cauze penale pe care s-a constatat efectuarea tendențioasă a urmăririi penale de către ofițerii de urmărire penală sau alte circumstanțe, care au impus necesitatea retragerii cauzelor penale și preluării urmăririi penale.

Din numărul total de cauze penale aflate în gestiunea nemijlocită a procurorilor, urmărirea penală a fost terminată în **1283** (2490 în 2016) cauze.

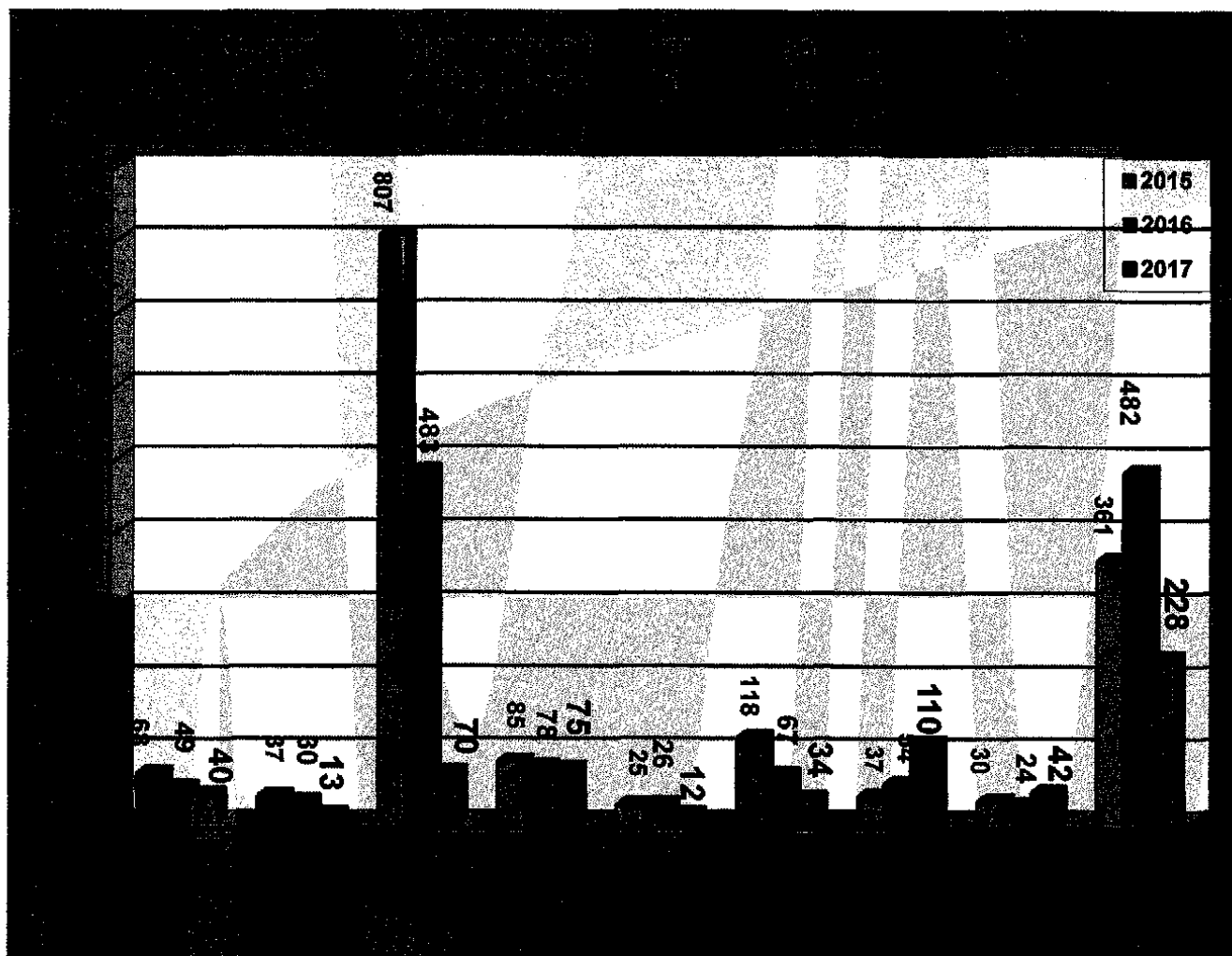
Au fost trimise în judecată **803** (1293 în 2016) cauze penale privind comiterea a **970** (1481 în 2016) infracțiuni de către **1183** (1742 în 2016) persoane, din care **59** (53 în 2016) în privința polițiștilor și **21** (593 în 2016) în privința minorilor.

Justiției au fost deferite **30** cauze despre omucideri, **10** despre cazuri de vătămare intenționată gravă a integrității corporale și sănătății, **13** despre viol, **70** despre infracțiuni contra patrimoniului, **75** despre circulația ilegală a drogurilor, **20** despre contrabandă și eschivarea de la achitarea plăților vamale, **12** despre încălcarea regulilor de securitate a circulației rutiere, **34** despre huliganism, **110** despre infracțiuni de corupție și trafic de influență, **42** despre abuz și exces de putere, **33** despre infracțiuni militare, **42** despre infracțiuni contra justiției, **228** alte categorii de infracțiuni. În procedura acordului de recunoaștere a vinovăției au fost deferite justiției **11** (39 în 2016) cauze privind comiterea a **11** (44 în 2016) crime.

Activitatea efectuată în acest domeniu, comparativ cu situația din ultimii doi ani, poate fi redată prin următoarele date cuprinse în tabelul ce urmează:

	Exercițarea urmăririi penale	anul 2017	anul 2016	anul 2015
1.	urmăriri penale exercitate	3220	6039	6690
2.	cauze terminate	1283	2490	3309
3.	cauze încetate, clasate	471	1197	1523
a	din lipsa elementelor infracțiunii	409	538	564
b	pe împăcare	14	476	691
c	pe amnistie	12	31	-
d	pe alte motive de nereabilitare	36	152	265
4.	cauze trimise în judecată	803	1293	1779
	infracțiuni incriminate	970	1481	2027
	în privința minorilor	21	593	1001
	persoane inculcate	1183	1742	2440
	în privința polițiștilor	59	52	49
	în procedură flagrantă	-	-	-
	cu acord de recunoaștere a vinovăției	11	39	52
5.	cauze conexate	459	457	509

6.	cauze suspendate condiționat	2	5	7
7.	cauze suspendate	275	310	306
	<i>pe eschivare</i>	72	158	181
	<i>neidentificarea făptuitorilor</i>	201	149	123
8.	cauze rămase în gestiune	1204	1241	994
	<i>cu persoane bănuite, învinuite</i>	610	475	566
9.	plângeri examinate, privind contestarea acțiunilor procurorilor / admise	2438/662	2126/541	2242/544

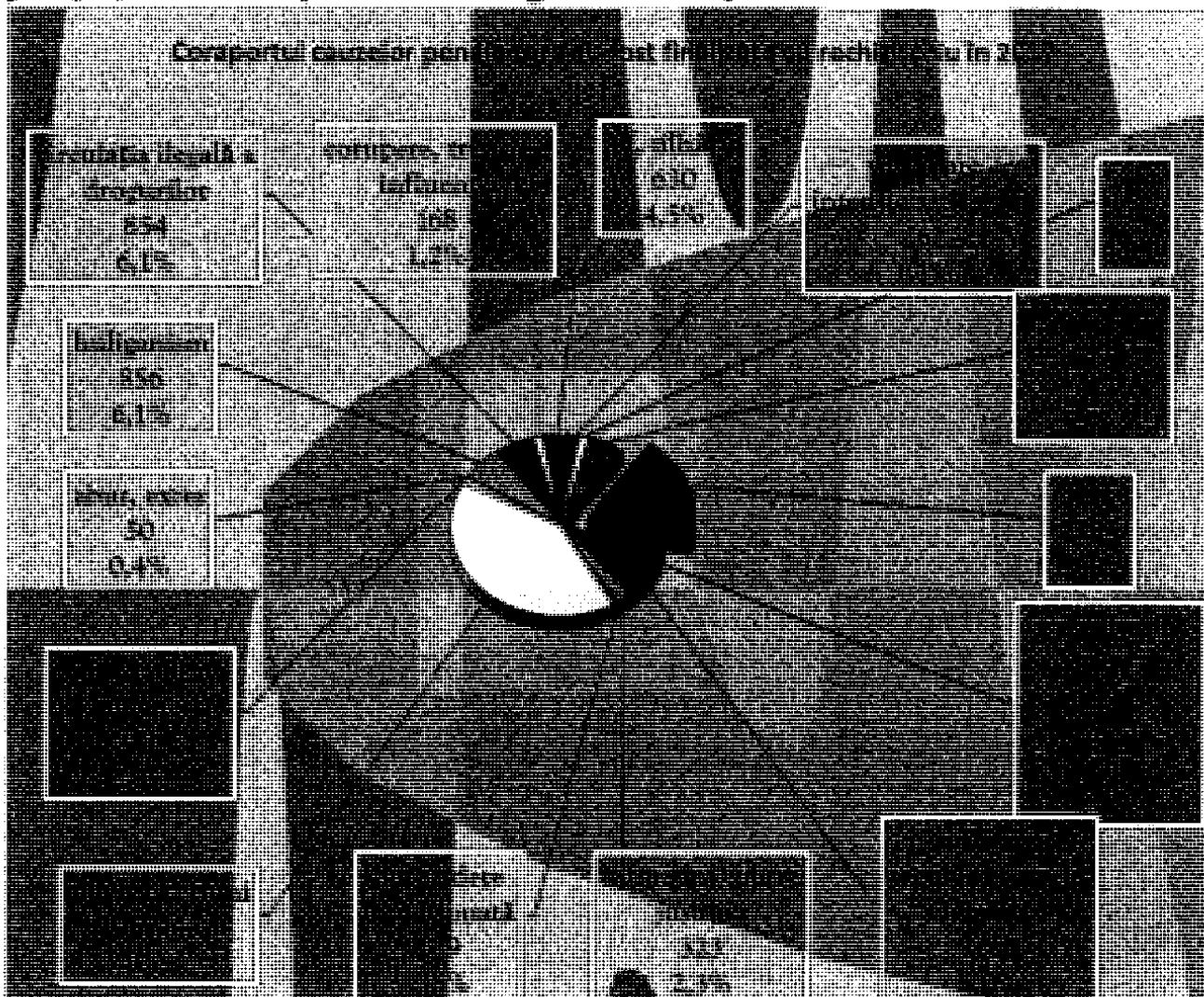

3.4. Conducerea și controlul urmăririi penale

Procurorii au condus urmărirea penală în **54093** (62046 în 2016) cauze, din care au terminat cercetările pe **24535** (24530 în 2016) cauze. În instanța de judecată au fost expediate **14338** (13036 în 2016) cauze penale privind comiterea a **15785** (14323 în 2016) infracțiuni de către **16445** (14550 în 2016) persoane. În perioada de raport au fost conexate **1862** (2843 în 2016) cauze, ceea ce explică și decalajul mare dintre numărul de cauze trimise în judecată și cel al infracțiunilor incriminate persoanelor inculpate.

Justiției au fost deferite **109** cauze privind omuciderea intenționată, **161** cauze privind cazurile de vătămare intenționată gravă a integrității corporale și sănătății,

170 cauze despre viol, 4216 despre infracțiuni contra patrimoniului, 854 despre circulația ilegală a drogurilor, 72 cauze despre evaziuni fiscale și infracțiuni financiar-bancare, 91 despre contrabandă și eschivarea de la achitarea plăților vamale, 1264 cauze despre încălcarea regulilor de securitate a circulației rutiere, 856 despre huliganism, 168 cauze privind infracțiunile de corupție și trafic de influență, 50 cauze despre abuz și exces de putere, 323 despre infracțiuni contra justiției, 5744 cauze privind alte categorii de infracțiuni.

Utilizarea procedurilor speciale denotă următorii indici: în procedură flagrantă au fost urmărite și deferite justiției 14 (6 în 2016) cauze; cu încheierea acordului de recunoaștere a vinovăției 515 (570 în 2016) cauze penale.

În 9817 (11232 în 2016) cauze urmărirea penală a fost încetată și clasată, inclusiv în 5235 (4795 în 2016) cauze din lipsa faptului sau elementelor infracțiunii, 2425 (3488 în 2016) cauze în legătură cu împăcarea părților și retragerea plângerii prealabile, 438 (594 în 2016) cauze în baza actului de amnistie și 1719 (2348 în 2016) cauze din alte motive de nereabilitare, inclusiv în legătură

cu liberarea de răspundere penală și tragere la răspundere contravențională în baza art.55 din Codul penal.

A fost suspendată condiționat urmărirea penală în **341** (262 în 2016) cauze.

De asemenea, procurorii au dispus suspendarea urmăririi penale, în baza art.287¹ din Codul de procedură penală, în **13935** (14925 în 2016) cauze, inclusiv în **2328**(1944 în 2016) cauze în legătură cu sustragerea persoanelor de la urmărirea penală și în **11602** (12974 în 2016) cauze pe motivul neidentificării făptuitorului.

În gestiunea organelor de urmărire penală au rămas **12730** (14354 în 2016) cauze, în care sunt bănuite și învinuite **5481** (5188 în 2016) persoane.

Activitatea efectuată în acest domeniu, comparativ cu situația din ultimii trei ani, poate fi redată statistic prin următoarele cifre reflectate în tabelul de mai jos:

Conducerea urmăririi penale		2017	2016	2015
1.	urmăriri penale conduse	54093	62046	59969
2.	hotărâri de neîncepere a urmăririi penale	13854	18415	18411
3.	cauze terminate	24532	24530	23840
4.	cauze încetate, clasate	9817	11232	10879
a	din lipsa elementelor infracțiunii	5235	4795	4513
b	pe motivul împăcării părților	2425	3488	3738
c	în baza Legii cu privire la amnistie	438	594	2
d	pe alte motive de nereabilitare	1719	2348	2601
5.	cauze trimise în judecată	14338	13036	12623
	infracțiuni incriminate	15785	14323	13717
	persoane inculcate	16445	14550	14078
	în procedură flagrantă	14	6	5
	cu acord de recunoaștere a vinovăției	515	570	645
6.	cauze conexe	1862	2843	2542
7.	cauze suspendate condiționat	341	262	338
8.	cauze suspendate	13935	14925	14731
	pe motive de eschivare a învinuitului	2328	1944	2026
	pe motive de neidentificare a făptuitorului	11602	12974	12701
9.	cauze rămase în gestiune /	12730	14354	13480
	cu persoane bănuite, învinuite	5481	5188	4900
10.	formulate indicații scrise pe dosare	11158	11381	10895
11.	cauze restituite pentru completarea urmăririi	803	779	836
12.	propuneri respinse de punere de sub învinuire	179	225	189
13.	propuneri respinse de scoatere de sub urmărire	35	18	28
14.	persoane puse sub învinuire	23831	22907	22559
15.	stabilite și luate la evidență crime neînregistrate	25	99	181
16.	sesizări înaintate	475	649	1027
17.	plângeri examinate, privind contestarea acțiunilor organelor de urm. penală/ admise	3494/893	3866/926	3753/891

3.5. Liberarea de răspundere penală

În anul 2017 procurorii au dispus soluții de netrimitere în judecată în **4987** (6697 în 2016) cauze în legătură cu împăcarea părților și retragerea plângerii prealabile, în baza actului de amnistie și din alte motive de nereabilitare, inclusiv în legătură cu liberarea de răspundere penală și tragerea la răspundere contravențională în baza art.55 din Codul penal.

Procedura de liberare de răspundere a fost aplicată în practic 41 la sută din cazurile de soluții date de procurori pe motive de nereabilitare.

Procuratura Generală, având ca obiectiv aplicarea unitară și corectă a dispozițiilor privind procedurile de liberare de răspundere penală, permanent monitorizează practicile aplicate de procurori și în repetate rânduri a reținut atenția lor asupra unor omisiuni, cu privire la care s-a solicitat excluderea lor din activitate.

Urmare a verificării temeiniciei deciziilor adoptate, Procuratura Generală a inițiat anularea a 31 (51 în 2016) soluții de acest fel, din care: 18 ordonanțe de încetare a urmăririi penale în baza art.55 din Codul penal, 10 ordonanțe de suspendare condiționată a urmăririi penale și 3 ordonanțe de încetare a urmăririi penale în baza art.59 din Codul penal. Concomitent, cu privire la derogările de la lege, constatate la aplicarea procedurilor discreționare, au fost înaintate conducătorilor procuraturilor teritoriale 60 observații scrise cu privire la neajunsurile depistate și măsurile necesare a fi întreprinse pentru neadmiterea lor.

Astfel, în rezultatul verificărilor, au fost constatate următoarele deficiențe:

- neîntreprinderea măsurilor prevăzute de lege pentru asigurarea caracterului complet și obiectiv al urmăririi penale, pentru investigarea sub toate aspectele a faptelor care au constituit obiectul de cercetare în cauzele penale, precum și pentru aplicarea justă a legii în cazul comiterii acestora de către persoanele vinovate;

- aplicarea procedurilor discreționare în privința persoanei care nu a reparat prejudiciul cauzat prin infracțiune;

- neluarea în considerație la încetarea urmăririi penale în baza art.55 din Codul penal, a prezenței condamnărilor penale anterioare, precum și faptul că în privința persoanei anterior a fost încetată urmărirea penală cu aplicarea articolului vizat;

- încetarea urmăririi penale după suspendarea condiționată în privința învinutului care nu a respectat condițiile stabilite de către procuror;

- aplicarea procedurilor discreționare în privința persoanei care se caracterizează negativ, precum și care a fost trasă de mai multe ori la răspundere contravențională;

- neacumularea informațiilor necesare care ar caracteriza personalitatea făptuitorilor, în special în partea ce ține de săvârșirea faptelor contravenționale;

- odată cu suspendarea condiționată a urmăririi penale, nu este expediată la organul de poliție în a cărui rază teritorială locuiește învinuitul, informația respectivă pentru stabilirea controlului privind respectarea obligațiilor determinate de procuror în ordonanța de suspendare condiționată a urmăririi penale, cu cerința informării neîntârziată în cazul în care aceste condiții au fost încălcate.

Analiza efectuată indică totuși o tendință pozitivă, numărul de omisiuni importante, de natură se afecteze soluțiile de acest fel, fiind în descreștere constantă.

3.6. Respectarea termenului rezonabil

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în mai multe hotărâri că examinarea într-un termen rezonabil a fiecărei cauze reprezintă o garanție procesuală, scopul căreia este de a proteja toți justițiabilii împotriva duratei excesive a procedurii. Asemenea dispoziție subliniază că justiția nu trebuie să fie înfăptuită cu o întârziere care ar putea compromite eficiența și credibilitatea sa.

Potrivit ordinului Procurorului General nr.9/28 din 11.02.2014 cu privire la respectarea termenului rezonabil la conducerea și exercitarea urmăririi penale, urmau a fi întreprinse măsuri relevante în vederea ridicării nivelului responsabilității procurorilor din subordine și instituirii unui mecanism eficient de lichidare, în comun cu conducătorii organelor de urmărire penală a fenomenului de tergiversare a urmăririi penale, cu întreprinderea acțiunilor concrete pentru accelerarea și finalizarea cercetărilor în cauzele penale.

În anul 2017, în special a fost întreprins următorul spectru de măsuri:

- procurorii conducători au luat la un control strict desfășurarea urmăririi penale pe cauze specificate cu verificarea sistematică a acțiunilor de urmărire penală efectuate și a termenului de realizare a acestora, cu dispunerea indicațiilor necesare în vederea accelerării investigațiilor;

- sunt organizate ședințe operative în cadrul cărora este analizată desfășurarea urmăririi penale pe cauzele respective, sunt analizate constatările din încheierile instanțelor de judecată de accelerare a urmăririi penale și se decide asupra acțiunilor concrete și termenului de executare acestora, în scopul accelerării investigațiilor;

- au fost organizate, inclusiv și cu participarea ofițerilor de urmărire penală, ședințe speciale cu caracter de perfecționare profesională la care au fost puse în discuție metoda planificării urmăririi penale și conducerii acesteia în cazul anumitor categorii de infracțiuni, metoda cercetării anumitor categorii de infracțiuni, metoda cercetării anumitor categorii de infracțiuni;

- constatând tergiversarea urmării penale, procurorii au inițiat 327 proceduri disciplinare pentru sancționarea disciplinară a ofițerilor de urmărire penală care au comis încălcările respective.

Măsurile date sunt relevante și binevenite.

Datele statistice indică număr de 2097 cauze penale rămase în gestiune la 01.01.2018 cu termenul de urmărire penală mai mare de 6 luni de zile, față de situația de la 01.01.2017, când numărul lor a constituit 2745 cauze.

Teritorial, numărul cauzelor penale indicate este repartizat diferit, în dependență de eforturile depuse de organele de urmărire penală și ale procuraturii.

Studiile efectuate arată că din punct de vedere al respectării termenelor rezonabile, se prezintă a fi problematică practic fiecare a 5-a/ a 6-a cauză penală (în dependență de teritorialitate), deci, practic în cel puțin 20 la sută din cazuri (adică în fiecare a patra adresare) sunt reclamate fapte de tergiversare a urmării penale. Elementul caracterului îndelungat al cercetărilor provoacă în mare parte participanților la proces neîncrederea în activitatea nemijlocită a ofițerului de urmărire penală/ procurorului responsabil de caz în particular, cât și subdiviziunii respective în ansamblu.

Factorii ce condiționează fenomenul tergiversării urmării penale sunt în mare parte aceiași ca și în perioadele precedente, în special, pot fi menționați următorii:

- pregătirea profesională insuficientă a unor ofițeri de urmărire penală, coroborată cu fluctuația mare de cadre și volumul mare de lucru care îi revine fiecăruia;

- neefectuarea imediată a acțiunilor procesuale ce nu suferă amânare;
- termenele îndelungate de efectuare a expertizelor;
- lipsa experților calificați și a medicilor legiști în teritoriu;
- numărul mare al persoanelor care se ascund de la organul de urmărire penală, coroborat cu căutarea necalitativă a acestora;
- migrarea peste hotare a participanților la proces.

Spre regret, constatările arată că cel mai important factor care influențează termenul rezonabil al urmării penale este: lăsarea cauzelor penale în nelucrare.

Urmare a unor verificări, efectuate de Procuratura Generală pe parcursul anului 2017, au fost stabilite cazuri când procurorii tergiversează perioade îndelungate urmărirea penală sau nu reacționează la tergiversări, nu țin cont de rezonabilitatea perioadei de efectuare a acțiunilor de urmărire penală, încălcând prevederile actului specificat și ale Codului de procedură penală. Ca rezultat, Procuratura Generală a intervenit cu atenționări în peste 30 de cauze penale.

Problema respectării termenului rezonabil la efectuarea urmăririi penale este destul de stringentă, or de faptul cum autoritățile statale asigură cercetarea în termene rezonabile a fiecărui caz de infracțiune depinde în mare măsură gradul de realizare a unuia din principalele drepturi fundamentale ale persoanei - de a beneficia de un acces liber la justiție și de un proces echitabil.

Respectiv, ca obiective se prezintă a fi concordarea acțiunilor procurorilor pentru respectarea ordinului PG 9/28 din 11.02.2014, în special:

- conducătorii și procurorii vor întreprinde măsuri concrete pentru a se contribui la accelerarea cercetărilor în cauzele penale restante cu termene de peste 6 luni de zile, în vederea eradicării problemei;

- vor întreprinde măsuri consolidate pentru dinamizarea și finalizarea investigațiilor în cauzele penale cu termene mai mari de 6 luni, aflate în gestiunea nemijlocită a procurorilor.

3.7. Starea de fapt pe diferite categorii de infracțiuni

3.7.1. Combaterea corupției

Procuratura Anticorupție a realizat în anul 2017 activitatea de prevenire și combatere a corupției, rezultatele fiind condiționate de creșterea numărului de cauze aflate în gestiune, inclusiv finalizate prin trimitere în judecată. Totodată, investigațiile au vizat cauze complexe privind fapte grave de corupție sau fapte de corupție comise de demnitari, magistrați ori persoane cu funcții de conducere în administrația publică centrală și locală. Ca și în anii precedenți, Procuratura Anticorupție a urmărit desfășurarea activității în conformitate cu legea și cu respectarea tuturor garanțiilor procesuale, creșterea standardelor calitative și cantitative ale activității, efectuarea cu celeritate și profesionalism a urmăririi penale și susținerea activă a cauzelor în faza de judecată.

În perioada anului 2017 în gestiunea Procuraturii Anticorupție au fost 702 sesizări despre comiterea infracțiunilor, comparativ cu 430 în anul 2016, ceea ce reprezintă o creștere de 63%. Rezultatul examinării acestora este următorul:

Perioada de activitate		2017	2016	2015
1.	Sesizări restante la începutul perioadei de raport	45	14	21
2.	Sesizări înregistrate în perioada de raport	657	416	295
3.	Sesizări aflate în gestiunea procurorilor	702	430	316
4.	Transmise după competență	14	10	8
5.	Sesizări soluționate de procurori	642	375	294
	5.1. Dispusă pornirea urmăririi penale			
	5.2. Dispusă neînceperea urmăririi penale	193 (30%)	106 (28,3 %)	122 (41,5 %)
6.	Sesizări restante la sfârșitul perioadei de raport	46	45	14

Fiind divizate după categoriile de infracțiuni, starea de fapt a activității de examinare a sesizărilor în anul 2017, comparativ cu anii 2015 și 2016, este reflectată astfel:

Infracțiunea despre săvârșirea căreia a fost comunicat prin sesizare	Total în gestiune			Pornită urmărirea penală			Neînceperea urmăririi penale			Transmise organului competent		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015
infracțiuni de corupție (art.-art.324; 325; 326, 333, 334 din Codul penal)	190	129	114	158	96	87	31	28	18	-	1	2
abuz de putere sau de serviciu (art.327, 335 din Codul penal)	205	131	57	89	47	14	81	41	37	6	5	1
depășire a atribuțiilor de serviciu (art.328 din Codul penal)	92	38	22	60	30	12	26	12	8	2	-	2
neglijență (art.329 din Codul penal)	13	7	6	10	4	4	2	3	3	1	-	-
infracțiuni contra justiției (art.303-323 din Codul penal)	34	39	24	15	25	5	13	11	9	-	-	-
delapidări, însușiri (art.190, 191 din Codul penal)	64	23	12	55	18	9	7	2	1	1	1	2
infracțiuni financiar-economice, evaziuni fiscale, spălare de bani (art.238-250 din Codul penal)	29	34	23	22	30	14	6	3	8	-	-	-
alte categorii	75	29	58	40	19	27	27	6	38	4	3	1
TOTAL	702	430	316	449	269	172	193	106	122	14	10	8

Astfel, în anul 2017 a fost pornită urmărirea penală în 449 cazuri (70%) din 642 sesizări soluționate de procurori, comparativ cu 2016, când au fost pornite 269 cazuri (71,7%) din 375 sesizări. În același timp, numărul de sesizări asupra cărora procurorii au decis a refuza în pornirea urmăririi penale a crescut de la 106 (28,3%) în 2016 la 193 (30%) în 2017. Aceste date denotă același randament la examinarea sesizărilor despre infracțiuni, chiar dacă numărul de sesizări soluționate a crescut cu 267 sau cu 71%.

Exercitarea urmăririi penale pe parcursul anului 2017 efectuată nemijlocit de către procurorii în Procuratura anticorupție este caracterizată de următorul tabel:

		2017	2016	2015	
1.	Restanță la începutul perioadei de raport	484	112	102	
2.	Pornită urmărirea penală	453	268	178	
3.	Cauze parvenite de la alte organe, reluate, disjuse	296	446	27	
4.	Total în gestiune	1233	826	307	
5.	Cauze în care s-a terminat urmărirea penală, inclusiv:	Trimise în judecată	177 (58,8%)	78 (47%)	43 (51%)
		Încetate, clasate	301 (100%)	166 (100%)	84 (100%)
			88 (53%)	41 (49%)	
6.	Suspendate	10	10	8	

7.	Conexate	195	72	30
8.	Transmise după competență	133	94	73
9.	Restanță la sfârșitul perioadei de raport	594	484	112

În perioada de raport numărul cauzelor penale aflate în exercitare la procurorii Procuraturii Anticorupție a crescut de la 826 în 2016 la 1233 în 2017. Din numărul total al cauzelor penale aflate în gestiunea procurorilor, 177 cauze au fost expediate în instanța de judecată, comparativ cu 78 pentru perioada anului 2016, iar 124 cauze au fost încetate/clasate comparativ cu 88 cauze în perioada anului 2016. Astfel, în pofida creșterii sarcinii de lucru pe domeniul exercitării urmăririi penale ca rezultat al noilor competențe atribuite prin lege Procuraturii Anticorupție, numărul cauzelor penale expediate în judecată a crescut cu 127%, iar a celor clasate și încetate a crescut cu doar 41%. Prin urmare, randamentul exercitării urmăririi penale este în creștere, ponderea cauzelor expediate în judecată crescând iar a celor clasate și încetate reducându-se respectiv cu 11,8%.

În cauzele penale în care urmărirea penală a fost exercitată de către procurorii anticorupție și expediate în judecată, justiției au fost deferiți următorii subiecți:

SUBIEȚII INFRAȚIUNILOR ÎN CAUZELE EXPEDIMATE ÎN JUDECATĂ PE INFRAȚIUNI DE CORUPȚIE ȘI CONEXE ACESTORA		
Justiție	judecători	19
	funcționari publici	
colaboratori Procuraturii	procurori	4
	funcționari publici	
executori judecătorești		4
avocați		15
notari		
administratori autorizați		3
ofițeri de urmărire penală	ai MAI	6
	ai CNA	1
	ai Serviciului Vamal	1
colaboratori ai CNA		
colaboratori ai MAI		36
serviciul Vamal		24
angajați ai birourilor de probațiune		
angajați ai instituțiilor penitenciare		2
Administrația publică locală	Președinți de raion	2
	primari	4
	viceprimari	
	consilieri	2
	secretari ai consiliului	
	alți funcționari publici	2
Parlamentul RM	Deputați	1
	Funcționari publici	

Guvernul RM	Prim-miniștri	
	Prim-viceprim-miniștri	
	viceprim-miniștri	
	miniștri	2
Organele centrale de specialitate ale administrației publice	vice-miniștri / secretari de stat	1
	Conducători ai altor autorități administrative centrale	1
	Funcționari ai ministerelor și subdiviziunilor acestora	5
	Funcționari ai altor autorități administrative centrale	8
Întreprinderi de stat sau municipale	administratori	
	contabili	
	alți angajați	
Inclusiv:	registratori ai ÎS „Registru”	
	registratori ai ÎS „Cadastru”	1
Sectorul financiar-bancar	conducători ai instituțiilor financiare și subdiviziunilor acestora	9
	alți angajați	2
Societăți comerciale	administratori	24
	contabili	1
	alți angajați	4
Colaboratorii instituțiilor medico-sanitare publice	directori și vice-directori	
	contabili	
	medici	1
Angajații în sfera învățământului	directori și vice-directori	
	contabili	
	pedagogi	
Societăți necomerciale	membri ai ONG	
	membri ai partidelor	
	alte societăți	
Alte categorii		69
TOTAL		264

După complexitate și rezonanță socială urmează a fi menționate următoarele cauze deferite justiției pe parcursul perioadei de raport:

✓ Cauza penală de învinuire a unui **ministru**, pornită la 01.11.2016 iar prin sentința din 09.08.2017 fiind recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute la art.324 alin. (3) lit. a) din Codul penal, art. 42 alin.(2), (3), 326 alin.(2) lit. b) și d) din Codul penal, pentru concurs de infracțiuni, fiindu-i aplicată o pedeapsă definitivă sub formă de 1 an și 4 luni închisoare cu stabilirea unui termen de probă de 1 an, cu aplicarea unei amenzi în mărime 750 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un

termen de 5 ani, cu executarea separată a fiecărei pedepse;

✓ Cauza penală de învinuire a unui **viceministru**, de comitere a infracțiunii prevăzute la art.324 alin.(3) lit.a) și b) din Codul penal, precum și infracțiunea prevăzută de art.42 alin.(2), (3) și (4), art.325 alin.(3) lit. a) din Codul penal, pornită la 06.09.2017;

✓ Cauza penală de învinuire a unui **viceministru**, de comitere a infracțiunii prevăzute la art.327 alin. (2) lit. b), b1) și c) din Codul penal, cauza penală fiind pornită la 18.07.2016. Prin sentința Judecătoriei

Chișinău, sediul Buiucani, acesta a fost recunoscut vinovat pentru faptele incriminate fiindu-i stabilită pedeapsa cu amendă și privarea de dreptul de a ocupa funcții publice și de demnitate publică pe termen de 5 ani;

✓ Cauza penală de învinuire a unui **ministru**, pornită la 01.11.2016, căruia i-a fost incriminată comiterea infracțiunii prevăzute la art.42 alin.(2), 45, art.324 alin.(3), lit.a) și b) din Codul penal, totodată pe cauza penală mai figurează încă 9 persoane care de asemenea au fost expediate în judecată în aceeași cauză penală;

✓ Cauza penală pornită la 01.09.2016 de învinuire a unui **ex-deputat în Parlamentul Republicii Moldova**, de comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 243 alin. (3) lit. b) din Codul penal și art. 352¹ alin. (1) și (2) din Codul penal;

✓ Cauzele penale pornite la 29.09.2016 de învinuire a **14 judecători**, de comiterea infracțiunii prevăzute la art.307 alin.(2) lit.c) din Codul penal, care au emis hotărâri ilegale ce au permis tranzitarea mijloacelor financiare din Federația Rusă prin intermediul Republicii Moldova în proporții deosebit de mari;

✓ Cauza penală pornită la 15.11.2016 de învinuire a unui **judecător** de comitere a infracțiunii prevăzute la art.307 alin.(2) lit.c) și art.328 alin.(3) lit.b) și lit.d) din Codul penal;

✓ Cauza penală pornită la 31.01.2017 de învinuire a unui **judecător** de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 307 alin. (2), lit.c) din Codul penal;

✓ Cauza penală pornită la 11.04.2017 de învinuire a unui **judecător**, de comiterea infracțiunii prevăzute la art.307 alin. (2) lit. c) din Codul penal;

✓ Cauza penală de învinuire a lui **ex-inspector-judecător în cadrul Inspecției Judiciare a Consiliului Superior al Magistraturii**, pe faptul comiterii infracțiunii prevăzute la art.326 alin.(3) lit. a) din Codul penal;

✓ Cauza penală pornită la 10.07.2017 de învinuire a unui **procuror** privind comiterea infracțiunii prevăzute la art.art.326 alin.(2) lit.c) și 326 alin.(3) lit.a) din Codul penal;

✓ Cauza penală pornită la 17.08.2017 de învinuire a unui **procuror**, de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 326 alin. (2) lit.b) din Codul penal;

✓ Cauza penală de învinuire a unui **procuror** de comiterea infracțiunii prevăzute la art.324 alin.(3) lit.a) din Codul penal;

✓ Cauza penală de învinuire a unui **Consul General al Republicii Moldova** în comiterea infracțiunilor prevăzute la art.33 alin.(3), 324 alin.(3) lit.a) din Codul penal.

În perioada de raport, procurorii anticorupție exercitând atribuțiile prevăzute de art.52 și 274 Cod de procedură penală au examinat și adoptat soluții cu privire la propunerile parvenite de la organul de urmărire al Centrului Național Anticorupție aferent examinării sesizărilor și comunicărilor despre infracțiuni.

Astfel, au fost înregistrate **1135** sesizări despre comiterea infracțiunilor, comparativ cu 1459 sesizări în 2016, adică cu 324 sesizări mai puțin (22,2 %), ceea ce reprezintă un volum mai redus care se datorează transferării competențelor la investigarea corupției mari către Procuratura Anticorupție.

În rezultatul examinării sesizărilor cu privire la infracțiuni, în perioada anului 2017 a fost dispusă pornirea urmăririi penale în **720** cauze penale, comparativ cu **795** în anul 2016, ceea ce constituie respectiv o descreștere cu 75 de unități. În aceeași perioadă, procurorii anticorupție, stabilind prezența circumstanțelor care exclud urmărirea penală, au dispus refuzul în pornirea urmăririi penale în **450** cazuri, comparativ cu **669** în perioada anului 2016, ceea ce reprezintă o descreștere cu 219 a numărului de sesizări cu soluții de neîncepere a urmăririi penale. Aceste date denotă o creștere a randamentului activității la acest capitol, ponderea soluțiilor de dispunere a pornirii urmăririi penale fiind în creștere cu 7,2 puncte procentuale.

În anul 2017, comparativ cu perioada anului 2016, datorită extinderii competențelor Procuraturii Anticorupție, a scăzut numărul cauzelor penale pe care procurorii au condus urmărirea penală și anume, cu 197 cauze penale sau cu 9 %. Cu toate acestea, numărul de cauze penale finisate nu s-a micșorat în aceeași proporție, ci doar de la 612 pe parcursul anului 2016 la 610 cauze penale în anul 2017. Totodată, în comparație cu indicii numerici obținuți pe parcursul anului 2016, numărul cauzelor penale expediate în instanța de judecată s-a majorat, înregistrându-se o creștere cu 19 cauze penale, adică cu 7,3 %.

Numărul cauzelor penale clasate și încetate a înregistrat o scădere cu 21 cauze comparativ cu aceeași perioadă a anului 2016 (de la 353 la 332 cauze sau cu 6 %).

Prin urmare, randamentul urmăririi penale este în creștere, ponderea cauzelor expediate în judecată crescând iar a celor clasate și încetate reducându-se respectiv cu 3,3%.

Astfel, în pofida indicilor numerici pozitivi referitor la randamentul activității de conducere a urmăririi penale, se mențin unele deficiențe care urmează a fi excluse pe viitor. Acestea sunt:

- tergiversarea în unele cazuri a urmăririi penale exercitate de către organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție;

- necesitatea exercitării unui control riguros din partea conducerii CNA față de exercitarea atribuțiilor de serviciu și față de activitatea ofițerilor de urmărire penală;

- executarea în termeni restrânși / imediați a indicațiilor procurorului ;

- respectarea disciplinei de muncă de către reprezentanții organului de urmărire penală;

- perfecționarea profesională continuă a colaboratorilor organului de urmărire penală;

- respectarea prevederilor legislative aferent termenilor, calității urmăririi penale și actelor procedurale.

În perioada celor 12 luni ale anului 2017 instanțele de judecată de fond au pronunțat cu participarea procurorilor din Procuratura Anticorupție 270 de sentințe, din care de condamnare **219 în privința a 258 persoane**, de încetare **33 în privința a 42 persoane** și de achitare **18 în privința a 27 persoane**. Rezultatele examinării de către instanțele de fond în 2017 a cauzelor Procuraturii anticorupție, comparativ cu anii 2016 și 2015, sunt reflectate în tabelul ce urmează:

Perioada de raport	12 luni 2017	12 luni 2016	12 luni 2015
Cauze penale /persoane/ examinate cu pronunțarea sentinței de:	270/327 (100% / 100%)	228/290 (100% / 100%)	231/293 (100% / 100%)
1. condamnare	219/258 (81,1% / 78,9%)	179/219 (78,5% / 75,5%)	189/224 (81,8% / 76,5%)
inclusiv în privința persoanelor juridice	1/1	2/2	3/5
2. încetare	33/42 (12,2% / 12,8%)	28/37 (12,3% / 12,8%)	22/36 (9,5% / 12,3%)
3. achitare	18/27 (6,7% / 8,3%)	21/34 (9,2% / 11,7%)	20/33 (8,7% / 11,2%)

Astfel, în 2017 cu participarea procurorilor Procuraturii Anticorupție instanțele de judecată de fond au pronunțat cu 44 cauze în privința a 44 persoane mai mult decât în 2016. În același timp, a crescut ponderea sentințelor de condamnare și persoanelor condamnate, respectiv de la 78,5% și 75,5% în 2016 la 81,1% și 78,9% în 2017. În același timp, a scăzut ponderea sentințelor de achitare și a persoanelor achitate, de la 9,2% și 11,7% în 2016 la 6,7% și 8,3% în 2017. Ponderea sentințelor de încetare și a persoanelor în privința cărora s-au dispus aceste sentințe a rămas practic constantă.

Din numărul total de cauze examinate în fond 245 (sau 91%, comparativ cu 82% în 2016) în privința a 291 persoane (sau 89%, comparativ cu 77% în 2016) se referă la infracțiuni de corupție și conexe corupției.

În 2017 instanțele de judecată au pronunțat ca urmare a examinării în fond 219 de **sentințe de condamnare** cu stabilirea pedepsei, astfel încât celor 258 de persoane, în perioada de referință le-au fost stabilite următoarele categorii de pedepse:

- **Închisoare** – pentru 24 persoane (9,3% din totalul celor 258 persoane), comparativ cu 19 persoane (8,7%) în 2016,

- **Închisoare cu amendă** – pentru 11 persoane (4,3%), comparativ cu 15 persoane (6,8%) în 2016,

- **Închisoare cu aplicarea art.90 din Codul penal** – pentru 31 persoane (12%), comparativ cu 45 (20,5%) în 2015,

- **Închisoare cu amendă cu aplicarea art.90 din Codul penal** – la 58 persoane (22,5%), comparativ cu 36 (16,4%) în 2016

- **Amendă** – pentru 134 persoane (52%), comparativ cu 104 (47,5%) în 2016.

Analizând categoriile de pedepse aplicate de instanțele de fond în coraport cu categoriile de infracțiuni, se constată că în perioada de referință din cele 35 persoane condamnate la închisoare sau închisoare cu amendă, 4 persoane au comis corupere pasivă, 8 trafic de influență, 5 corupere activă, 9 persoane au comis escrocherie, 4 au săvârșit delapidarea averii străine, 3 persoane au comis spălare de bani și, câte 1 persoană au comis luare de mită și amestecul în urmărirea penală.

În ce privește stabilirea pedepselor închisorii sau închisorii cu amendă, în ambele cazuri cu suspendarea executării, din cele 89 persoane cărora li s-au stabilit aceste pedepse, 11 persoane au comis corupere pasivă, 48 corupere activă, 17 trafic de influență, 3 persoane au comis delapidarea averii străine, câte 2 persoane au comis abuz de serviciu, exces de putere, fals în actele publice, escrocherie și câte 1 persoană au comis cauzarea de daune materiale prin înșelăciune sau abuz de încredere și, respectiv, folosirea documentelor oficiale false.

Din cele 134 persoane condamnate la pedeapsa amenzii, 25 au comis corupere pasivă, 62 trafic de influență, 12 abuz de putere sau de serviciu, 5 exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, 5 au săvârșit abuz de serviciu în sectorul privat, câte 3 au comis fals în actele publice, escrocherie și evaziune fiscală, câte 2 persoane au comis primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației, falsificarea probelor, prezentarea declarațiilor mincinoase, purtarea munițiilor și, respectiv, folosirea documentelor oficiale false, câte 1 persoană au săvârșit luare de mită, denunțare falsă, determinare la depunerea declarațiilor mincinoase, delapidarea averii străine, cauzarea de daune materiale prin înșelăciune sau abuz de încredere și, respectiv, pseudo-activitate de întreprinzător.

Privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate a fost aplicată în 94 de sentințe în privința a 108 persoane.

Totodată, în 9 sentințe în privința a 11 persoane a fost dispusă aplicarea unei pedepse mai blânde decât cea prevăzută de lege (art.79 Cod penal). Respectiv în 6 sentințe în privința a 8 persoane a fost dispusă înlăturarea pedepsei complementare în baza art.78 alin.(2) Cod penal.

Printre condamnările obținute de Procuratura Anticorupție pe parcursul anului 2017 urmează de menționat următoarele:

- condamnarea unui ex-prim-adjunct al Procurorului General pentru imixtiune în înfăptuirea urmăririi penale, cu liberarea de pedeapsa principală în baza amnistiei;

- condamnarea unui vice-ministru al economiei pentru abuz de putere;

- condamnarea Ministrului transporturilor și infrastructurii drumurilor pentru abuz de putere și trafic de influență;

- condamnarea Secretarului Consiliului Municipal Chișinău acuzat de comiterea unui șir de infracțiuni de corupere pasivă;

- condamnarea șefului Direcției Generale Transport Public și Căi de Comunicații a Primăriei mun. Chișinău acuzat de trafic de influență;

- condamnarea Primarului or. Orhei, fost șef al Consiliului de administrare al Băncii de Economii acuzat de sustragerea banilor de pe conturile băncii respective și spălare de bani;

- condamnarea unui controversat om de afaceri, fost deputat, implicat în delapidarea banilor de la BEM pentru escrocherie și spălare de bani la 18 ani închisoare.

Lipsa elementelor infracțiunii în acțiunile persoanei a servit drept temei pentru achitarea a 18 persoane, iar alte 9 persoane au fost achitate pe motivul lipsei faptului infracțiunii.

După categoriile de infracțiuni, cele mai multe achitări au fost pronunțate pentru infracțiunea de exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu – în privința a 8 persoane ceea ce reprezintă 42% din numărul total de persoane inculpate pentru această infracțiune.

Alte 8 persoane au fost achitate pentru infracțiunea de corupere pasivă, ceea ce reprezintă 14,5% din numărul total de persoane inculpate pentru această infracțiune.

Câte 3 persoane au fost achitate pentru comiterea traficului de influență și, respectiv, a confecționării, deținerii, folosirii documentelor false, altele 2 pentru abuz de putere sau abuz de serviciu și câte 1 persoană pentru corupere activă, pronunțarea unei hotărâri judecătorești contrare legii și darea declarațiilor mincinoase.

În ce privește termenele de examinare a cauzelor penale în instanțele de judecată se atestă o tergiversare a termenilor examinării judiciare și aceasta datorită specificului categoriilor de infracțiuni, complexității cauzelor și numărului mare de participanți la proces. Printre alte motive a tergiversării cauzelor penale pot fi evidențiate:

- solicitarea schimbării avocatului, ceea ce duce la amânare pentru studierea dosarului și pregătirea pentru apărare;

- lipsa participanților la proces, fie din motiv de boală sau din alte motive obiective (antrenarea procurorilor, judecătorilor, avocaților în diverse instruirii, întruniri, conferințe);

- neprezentarea părților vătămate, a martorilor în proces, adesea aceștia fiind plecați din țară;

- materialul probant impunător ce urmează a fi administrat în instanțele de judecată;

- absențele nejustificate din ședințele judiciare ale apărătorilor, altor persoane;

- punerea de către judecători, cu întârziere, pe rol a cauzelor penale, precum și amânarea ședințelor de judecată pentru intervale mari de timp în unele cazuri și până la două luni;

- imposibilitatea prezentării acuzatorilor la unele ședințe de judecată în cauzele care sunt puse pe rol din oficiu concomitent cu ședințele în cauzele aflate deja spre examinare în alte instanțe de judecată.

3.7.2. Combaterea criminalității organizate

Atribuțiile Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, stabilite prin Constituția Republicii Moldova, Legea nr.3 din 25.02.2016 *cu privire la Procuratură*, Legea nr.159 *cu privire la procuraturile specializate*, din 07.07.2016, Codul de procedură penală, alte acte normative, sunt realizate prin intermediul subdiviziunilor funcționale ale PCCOCS, constituite la nivel central și teritorial, potrivit prevederilor Regulamentului *de activitate al Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale*, aprobat prin ordinul Procurorului General nr.7/28 din 17.02.2017.

Pe parcursul anului 2017, procurorii PCCOCS au exercitat urmărirea penală în **1078** cauze penale. Analiza statistică a activității denotă că, în perioada de raport, procurorii au început urmărirea penală în **271** cauze, iar în **32** cazuri au emis ordonanțe de neîncepere a urmăririi penale, **140** cauze penale au fost conexe, **62** cauze expediate după competență, iar în **167** cauze urmărirea penală a fost suspendată în baza art. 287¹ din Codul de procedură penală.

Concomitent, procurorii din cadrul PCCOCS, responsabili de exercitarea urmăririi penale, au finalizat urmărirea penală în **192** cauze, în privința a **312** persoane și **225** episoade infracționale. Din acestea, **144** cauze au fost expediate în instanța de judecată iar în **48** cauze s-a dispus încetarea/clasarea urmăririi penale, din ele în **44** cazuri din lipsa faptului sau elementelor infracțiunii.

O ascendență a activității de exercitare a urmăririi penale le-au constituit măsurile de asigurare a recuperării prejudiciului cauzat prin infracțiune și desfășurarea investigațiilor paralele. În acest sens, în activitatea procurorilor o atenție sporită este acordată confiscării bunurilor utilizate la săvârșirea infracțiunilor sau rezultate din activitatea infracțională.

Astfel, paralel cu efectuarea acțiunilor de urmărire penală, pentru administrarea probelor referitoare la constatarea existenței sau inexistenței

infracțiunii, la identificarea făptuitorului, la constatarea vinovăției, procurorii procedează și la identificarea bunurilor persoanelor fizice/juridice, în vederea aplicării măsurilor asiguratorii. În perioada anului 2017, la demersul procurorilor PCCOCS au fost aplicate sechestre în valoare totală de **75 823 437 lei**. Totodată, în perioada de raport, procurorii au recuperat în cadrul a mai multor cauze penale la etapa urmăririi penale, prejudiciul cauzat prin infracțiuni în sumă totală **26 379 410 lei**.

Exemple elocvente de recuperare în cadrul urmăririi penale a prejudiciului cauzat prin infracțiune, ar fi: cauza de evaziune fiscală în domeniul turismului, unde au fost recuperate **5 784 949 lei**; cauza de evaziune fiscală săvârșită de către un grup de persoane care dirijau prestarea serviciilor de taxi, în cadrul căreia până la moment au fost recuperate circa **7 (șapte) milioane lei**.

Cauzele penale expediate în instanța de judecată, pe categorii de infracțiuni, se prezintă în felul următor: omor intenționat – **3**, trafic de persoane și infracțiuni conexe – **10**, vătămarea intenționat gravă a integrității corporale sau a sănătății – **1**, trafic de ființe umane–**10**, violuri–**1**, tâlhării–**4**, șantaje– **6**, escrocherii– **2**, delapidări averii străine–**1**, circulația ilegală a substanțelor narcotice–**39**, infracțiuni financiar-bancare–**3**, evaziuni fiscale–**18**, contrabandă–**14**, infracțiuni contra ordinii publice–**1**, păstrarea ilegală a armelor de foc și munițiilor–**3**, trafic de influență– **5**; neglijența în serviciu– **1**; luări de mită– **2**, infracțiuni contra justiției– **7**; tortură– **5**; alte infracțiuni–**18**. În cauzele penale expediate cu rechizitoriu în instanța de judecată au fost calculate pentru recuperare cheltuieli judiciare în sumă totală de **471 645 lei**.

În calitate de bănuți de săvârșirea infracțiunilor, pe cauzele din exercitare, au fost reținute **122** persoane, din acestea fiind aplicată arestarea preventivă în privința a **118** persoane. La finele perioadei de raport, pe cauzele restante, în stare de arest preventiv se aflau **29** persoane.

În cadrul urmăririi penale, în instanța de judecată au fost înaintate **1227** demersuri privind autorizarea acțiunilor de urmărire penală și **1667** demersuri privind autorizarea măsurilor speciale de investigații.

Urmează a fi menționate ca finalizate urmăririle penale pe un șir de cauze complexe și de rezonanță:

✦ cauza penală de învinuire a unui grup de persoane de comiterea infracțiunii de tentativă dublă de omor asupra unei persoane la comandă;

✦ cauza penală de învinuire a unui grup criminal transnațional de comiterea a infracțiunilor de pregătire a omorului la comandă, păstrarea ilegală a armelor, organizarea migrației ilegale.

✦ cauza penală ce vizează răpirea a trei cetățeni ai Republicii Moldova și obținerea de la aceștia prin șantaj a banilor în proporții deosebit de mari în sumă de 200 000 dolari SUA de către un grup criminal organizat condus de Vitalie Levința.

✚ cauza penală de învinuire a unui ex-deputat în Parlamentul Republicii Moldova în comiterea infracțiunii de trădare de patrie;

✚ cauza penală de învinuire a unui grup criminal format din 17 persoane, specializat în comercializarea de droguri.

✚ traficul ilicit de droguri în proporții deosebit de mari, săvârșit de către un grup constituit din 12 persoane, inclusiv și colaboratori de poliție.

✚ cauza penală de învinuirea unui ex Procuror General-interimar în comiterea infracțiunii de trafic de influență;

✚ cauza penală de învinuire a adjunctului-șef al Centrului pentru Combaterea Traficului de Persoane, în comiterea infracțiunii de trafic de influență.

✚ cauza penală de învinuire a unui grup de persoane în comiterea infracțiunii de contrabandă cu bunuri de larg consum prin regiunea transnistreană în sumă de 27 milioane lei.

✚ cauza penală de învinuire a unui grup de persoane în comiterea infracțiunii de evaziune fiscală în proporții deosebit de mari, în domeniul turismului.

✚ cauza penală de învinuire a unui grup criminal organizat în comiterea infracțiunilor de organizare a migrație ilegale în perioada anilor 2014-2016 a cetățenilor moldoveni și străini în Israel;

La începutul anului 2018 procurorii PCCOCS exercitau urmărirea penală în **231** cauze penale.

Pe parcursul anului 2017 procurorii PCCOCS au condus urmărirea penală în **1852** cauze penale (*MAI - 1373, SV - 479*). La începutul perioadei de raport, procurorii aveau în conducere **634** de cauze penale (*MAI - 439, SV - 195*).

Procurorii PCCOCS au verificat temeinicia pornirii urmăririi penale, cu fixarea termenului de urmărire penală, în **826** cauze (*MAI - 627, SV - 199*), **171** cauze penale au fost conexe (*135 - MAI, 36 - SV*), **317** cauze (*inclusiv 301 - MAI și 16 - SV*) expediate după competență, iar în **234** cauze urmărirea penală a fost suspendată în baza art. 287¹ din Codul de procedură penală (*inclusiv MAI - 173, SV - 61*).

Organele de urmărire penală au prezentat procurorilor, în ordinea art.289 din Codul de procedură penală, **496** cauze penale (*MAI - 319, SV - 177*), din care pentru expedierea în instanța de judecată - **369** cauze (*MAI - 249, SV - 120*), iar pentru clasarea cauzei/încetarea urmăririi penale - **127** (*MAI - 70, SV - 57*).

Din cauzele prezentate, procurorii au finalizat urmărirea penală în **438** cauze în privința a **487** fapte infracționale (*MAI - 286, SV - 152*), din ele **297** cauze (*MAI - 208, SV - 89*) în privința a **346** episoade criminale și **511** învinuiți au fost expediate în instanța de judecată cu rechizitoriu, o cauză penală în privința unei persoane a fost expediată în instanța de judecată pentru aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical, iar **138** cauze penale au fost clasate sau urmărirea penală a fost încetată (*MAI - 34, SV - 16*). E de menționat că, în **50** de cazuri urmărirea penală a fost încetată pe motive de nereabilitare (în temeiul Legii nr.210 din 29.07.2016 *privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la*

proclamarea independenței Republicii Moldova, cu aplicarea art.55 din Codul penal, intervenirea termenului de prescripție).

În aceeași perioadă, organelor de urmărire penală au fost restituite, conform art.292 din Codul de procedură penală, **37** cauze penale (**25 - MAI, 12 - SV**), toate cu indicații de completare a urmăririi penale.

Valoarea stabilită a prejudiciului, cauzat statului, persoanelor juridice și fizice în cauzele expediate în instanța de judecată se estimează la **103 076 359 lei** (*MAI-67 580 308 lei, SV-35 496 051 lei*), valoarea prejudiciului reparat în cadrul urmăririi penale este de **3 299 297 lei** (*MAI-1 738 948 lei, SV-1 560 349 lei*), iar valoarea bunurilor ridicate, sechestrate în scopul recuperării prejudiciului cauza prin infracțiuni este de **47 620 252 lei** (*MAI - 16 002 536 lei, SV - 31 617 716 lei*). Pe cauzele penale expediate cu rechizitoriu în instanța de judecată au fost calculate cheltuieli judiciare în sumă totală de **536 734 lei**.

Cauzele penale expediate în instanța de judecată, pe principalele categorii de infracțiuni, se prezintă în felul următor: omor intenționat- **2**, trafic de persoane și infracțiuni conexe - **82**, trafic de copii-**12**, viol- **2**, furt- **4**, tâlhărie- **6**, șantaj- **8**, escrocherie-**18**, delapidarea averii străine-**1**, circulația ilegală a substanțelor narcotice-**23**, infracțiuni ecologice-**1**, evaziune fiscală-**8**, contrabandă-**78**, eschivarea de la achitarea plăților vamale-**7**, păstrarea ilegală a armelor de foc și munițiilor-**2**, alte infracțiuni (în special, pornografie infantilă, infracțiuni din domeniul informaticii, fals în acte oficiale etc.)-**44**.

Urmează a fi menționată finalizarea urmăririi penale, cu expedierea în instanța de judecată, a unui șir de cauze complexe și de rezonanță:

✚ cauza de învinuire a membrilor unei familii din mun. Bălți și a unei cetățence a Germaniei, de trafic a copilului nou-născut, în scop de vânzare peste hotare;

✚ cauza penală de învinuire a directorului gimnaziului-internat din mun. Chișinău și a unui om de afaceri de comiterea traficului de copii;

✚ cauza penală de învinuire a unui cetățean din r-l Basarabeasca, care a traficât fiica sa minoră în scop de exploatare sexuală;

✚ cauza cu privire la omorul săvârșit de către două persoane în or. Zatoka, Ucraina, în anul 2002;

✚ două cauze penale privind grupurile criminale organizate constituite din 19 persoane, care au săvârșit atacuri tâlhărești și furturi în proporții deosebit de mari în raioanele de nord și din zona centrală a Republicii Moldova;

✚ opt cauze în privința a 12 persoane, învinuite de săvârșirea infracțiunilor de șantaj pe întreg teritoriul țării;

✚ cauza penală de învinuire a grupului criminal organizat constituit din 5 membri, specializat în punerea în circulație a drogurilor în or. Edineț și în mun. Chișinău, cu implicarea a doi lucrători medicali;

✚ cauza de învinuire a trei membri ai grupului criminal organizat, condus de către interlopul alias „Akula”, specializat în punerea în circulație a stupefiantelor în proporții deosebit de mari;

✦ cauza de învinuire a fondatorilor și administratorului unei societăți comerciale de săvârșirea escrocheriei în proporții deosebit de mari (circa **15 milioane lei**) sub angajamentul construcției complexului locativ „Palmieri și Stele” sect. Ciocana al mun. Chișinău;

✦ cinci cauze penale privind fraudele informatice săvârșite de către cetățeni ai Ucrainei și Republicii Moldova, cu cauzarea daunelor în proporții de peste **2,5 milioane lei** operatorilor naționali de telecomunicații;

✦ cauza de învinuire a fondatorului, administratorului și altor persoane responsabile ale unei societăți comerciale de evaziune fiscală și spălare de bani în valoare de peste **5,3 milioane lei**;

✦ cauza de învinuire a unui manager din structura piramidei „Kairos”, care a cauzat părților vătămate un prejudiciu de peste **0,5 milioane lei**;

✦ cauza administratorului unei companii de asigurări din mun. Tiraspol, care a prejudiciat Casa Națională de Asigurători Auto cu peste **13 milioane lei** în perioada anilor 2004 - 2007;

✦ cauza penală de învinuire a 7 persoane, participante la aplicarea schemei de escrocherie piramidale „Q-net”, soldată cu cauzarea de daune de circa **950 mii lei**;

✦ cauza de învinuire a 4 cetățeni, care au săvârșit contrabandă cu piese pentru avioane militare, în valoare de peste **6 milioane lei**;

✦ cauza penală privind tentativa de contrabandă cu valori cultural-istorice, prețul estimativ al cărora este de **1,9 milioane lei** (obiectele ridicate au fost transmise Muzeului Național de Istorie);

În cadrul urmăririi penale, procurorii au adresat judecătorilor de instrucție **859** demersuri privind autorizarea acțiunilor de urmărire penală și **649** demersuri privind autorizarea măsurilor speciale de investigații.

În perioada de raport, în calitate de bănuiți de săvârșirea infracțiunilor pe cauzele din conducerea urmăririi penale, au fost reținute **313** persoane, din acestea în privința a **239** persoane fiind aplicată arestarea preventivă. La finele anului 2017, în cauzele din conducerea urmăririi penale, se aflau în stare de arest preventiv **29** de învinuiți. La sfârșitul perioadei de raport, în conducerea procurorilor au rămas **645** cauze. De asemenea, procurorii specializați pe conducerea urmăririi penale au dispus refuzul în pornirea urmăririi penale în **206** cazuri, au pornit și au examinat **43** procese contravenționale, fiind aplicate amenzi penale în sumă totală de **47 975** lei, fiind achitate integral.

Drept urmare a identificării de către procurori a încălcărilor procesuale admise de către ofițerii de urmărire penală și ofițerii de investigații în procesul de efectuare a urmăririi penale, conform competențelor procesual-penale, au fost înaintate 28 sesizări (MAI-24, SV-3, DIP MJ-1), inclusiv cu privire la ineficiența în activitatea CCTP al INI, CCCI al INI și a Direcției antidrog a INI, inclusiv în adresa șefului IGP al MAI și ministrului Afacerilor Interne.

În perioada de raport, procurorii PCCOCS au examinat 2427 de adresări ale cetățenilor.

Pe parcursul anului 2017 procurorii PCCOCS au reprezentat acuzarea de stat în instanța de fond în **713** cauze penale în privința a **1343** inculpați. Din

numărul total de cauze **292** în privința la **442** persoane (**375** bărbați, **51** femei, **5** minori și **11** persoane juridice) au fost pronunțate sentințe.

În perioada vizată, au fost pronunțate **12** sentințe de achitare în privința la **26** persoane, ceea ce reprezintă **4%** din numărul total de cauze examinate. Doar o singură sentință de achitare, nu a fost contestată de către acuzatorul de stat, deoarece a fost pronunțată de instanță în urma renunțării acuzatorului de stat la învinuirea înaintată. Celelalte **11** sentințe au fost atacate cu apel și se află în curs de examinare la Curtea de Apel.

Fiind analizate cauzele ce au generat adoptarea soluțiilor de achitare, în majoritatea cazurilor s-a constatat aprecierea unilaterală, neobiectivă și fără o analiză corespunzătoare a probelor de către instanțele de judecată. Totodată, au fost și situații când adoptarea sentințelor de achitare a fost urmare a schimbării declarațiilor în instanțele judecătorești de către părțile vătămate sau martori.

În perioada supusă evaluării, cu participarea procurorilor PCCOCS au fost pronunțate **44** sentințe de încetare (**15%** din numărul total de sentințe) în privința a **65** persoane, dintre care în privința la **41** inculpați cauzele penale au fost încetate în temeiul Legii privind amnistia.

Analiza efectuată la capitolul politicii punitive pe cauzele examinate denotă că pe parcursul anului 2017, instanțele de judecată au aplicat în privința a **135** inculpați pedeapsa sub formă de închisoare cu executare, **140** inculpați au fost condamnați cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, **72** – la amendă în beneficiul statului, iar în privința la **4** a fost aplicată pedeapsa muncă neremunerată în folosul comunității. Pentru comiterea infracțiunii de omor au fost condamnate **5** persoane, iar altele **18** – pentru comiterea traficului de ființe umane.

În perioada de raport, de către procurorii PCCOCS au fost contestate cu apel privind latura penală și latura civilă a cauzei, inclusiv respingerea solicitării de încasare a cheltuielilor de judecată, **78** sentințe în privința la **122** persoane, inclusiv au fost contestate toate sentințele în care prima instanță a dispus achitarea inculpaților. Cu recurs au fost atacate **2** sentințe în privința a **2** persoane.

Recuperarea cheltuielilor de judecată constituie o preocupare permanentă pe plan intern, fapt care impune necesitatea restituirii de către persoanele vinovate a cheltuielilor judiciare pe care le suportă nemijlocit statul în legătura cu desfășurarea procesului penal și promovarea mecanismelor de asigurare a evaluării în cadrul cauzelor penale a cuantumului real al cheltuielilor judiciare suportate de către stat pe fiecare cauză penală în parte. Deși în ultima perioadă de timp, acestui segment de activitate i se acordă o atenție sporită, analiza efectuată constată rezultate modeste.

Astfel, în perioada supusă evaluării acuzatorii de stat au solicitat încasarea de la persoanele vinovate de comiterea infracțiunilor a cheltuielilor de judecată în sumă totală de peste **3 milioane lei**. În prima instanță, a fost dispusă încasarea de la inculpați a cheltuielilor judiciare în sumă de **433 652 lei**, ceea ce constituie aproximativ **15%** din suma solicitată. Întru unificarea practicii în acest domeniu, pe cauzele penale la care au fost anexate documente care justificau încasarea cheltuielilor de judecată, sentințele de judecată privind respingerea solicitărilor de încasare a cheltuielilor judiciare au fost atacate cu apel, majoritatea fiind respinse, ca neîntemeiate, de către instanțele de apel.

O atenție sporită, în activitatea procurorilor care reprezintă învinuirea în instanța de judecată, este acordată confiscării bunurilor utilizate la săvârșirea infracțiunilor sau rezultate din activitatea infracțională.

Astfel, în perioada de raport au fost confiscate bunuri în valoare de circa **14,8 milioane lei**, **80,5 mii euro**, **62 mii lire sterline**, **16 mii dolari SUA**, cât și alte bunuri materiale neevaluate: 6 automobile, 21 telefoane mobile, 17 calculatoare, 2 pistoale cu cartușe; o armă de foc, 4 camere web, etc.

De asemenea, în baza sentințelor adoptate în prima instanță a fost dispusă:

- restituirea prejudiciului cauzat statului în valoare totală de **46,2 milioane lei**;
- restituirea prejudiciului părților vătămate (persoane fizice și juridice) în valoare totală de **657 mii lei și 29 mii euro**.

La sfârșitul perioadei de raport, în instanțele de fond au rămas restante **429** cauze penale în privința a **901** inculpați, din care **154** arestați, în care acuzarea de stat este susținută de către procurorii PCCOCS.

În instanța de apel, au rămas neexamineate **41** cauze penale în privința a **64** inculpați, la examinarea cărora procurorii PCCOCS participă împreună cu procurorii din Procuraturile de circumscripții.

3.7.3. Cauzele privind minorii

Tendențele și structura delicvenței juvenile denotă în anul 2017 o scădere a numărului de urmăriri penale pornite în privința minorilor, comparativ cu anul precedent - 798 cauze penale (*1290 în 2016*).

Printre cauzele de rezonanță în care au fost cercetați minori figurează: 4 omoruri, vătămarea intenționată a integrității corporale-2, huliganism-29, infracțiuni legate de droguri-14, infracțiuni privind viața sexuala - 16 cauze penale.

Urmărirea penală a fost finalizată în 738 cauze penale (*1197 - în anul 2016*).

În instanța de judecată au fost trimise 540 (*593 în 2016*) cauze penale, în 1 cauză s-a dispus suspendarea condiționată a urmăririi penale, 6 cauze au fost clasate (*4- pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii; 1 - nu există faptul infracțiunii; 1-fapta constituie contravenție*), iar 191 (*604 în 2016*) cauze

penale au fost încetate, inclusiv 30 – pe motiv că persoana nu a atins vârsta la care poate fi trasă la răspundere penală, iar majoritatea (145 cauze) pe motive de nereabilitare - în baza art.109 din Codul penal, urmare a împăcării părților, precum și în 16 cauze penale în baza art.104 din Codul penal, cu aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ.

Pe parcursul perioadei de raport, au fost reținuți 42 minori, arestul preventiv fiind aplicat în privința a 31 minori acuzați de comiterea infracțiunilor violente, deosebit și excepțional de grave (*în anul 2016 – respectiv 28/20 minori*).

Majoritatea faptelor penale săvârșite de minori fac parte din categoria infracțiunilor contra patrimoniului. Activitatea delicventă a minorilor este orientată la sustragerea bunurilor de o valoare nesemnificativă, predominând cele de consum curent ori cele ce ușor ar putea fi comercializate.

Ca și în perioadele precedente, a predominat implicarea minorilor în comiterea infracțiunilor contra patrimoniului, furt - 555 cauze, tâlhărie - 8 cauze, jafuri – 52 cauze.

Numărul în descreștere a cauzelor penale privind infracțiunea de furt este condiționată de faptul majorării valorii avutului proprietarului, pentru sustragerea căruia survine răspunderea penală, precum și prevederii legale vizând răspunderea contravențională a minorilor pentru comiterea sustragerii prin furt în proporții mici, în vigoare din 16.03.2017.

Astfel, în anul 2017 în privința minorilor au fost întocmite 71 procese-verbale contravenționale pentru sustragerea în proporții mici din avutul proprietarului.

Analiza situației în cauzele penale privind minorii indică asupra respectării procedurii penale speciale, cu specificul determinat de subiectul special - minorul.

În anul 2017 au fost pornite 1337 cauze penale în care **victime ale infracțiunilor au figurat 1401 copii**, comparativ cu 980 cauze penale în 2016, în care au figurat 1029 copii victime ale infracțiunilor, indicatorii statistici fiind în creștere.

În perioada de referință, s-a majorat numărul cazurilor în care copiii au devenit victime ale infracțiunilor cu caracter sexual și infracțiunilor contra vieții și sănătății. În anul 2017 au fost pornite 332 urmăriri penale pe fapte de abuz sexual (*211- în 2016*), în 52 cazuri (*2016 – 34*) copiii au fost abuzați în familie (*de către părinți biologici – 8, concubin – 9, alte rude - 6 și minori-31*). Totodată, au fost pornite 23 cauze penale privind infracțiunile contra vieții și sănătății, în care copii au devenit victime, comparativ cu 11 cauze penale în perioada analogică a anului trecut.

Numărul relativ mare de copii victime ale infracțiunilor denotă faptul că, deși politicile de protecție a copilului se înscriu în contextul priorităților

guvernamentale, încă nu este asigurat un sistem de protecție social integrat, cu instrumente necesare pentru protecția copiilor în situație de risc.

Mecanismul intersectorial de cooperare a specialiștilor responsabili de protecția copiilor în identificarea, referirea, asistența copiilor în situații de risc și a celor care suferă de violență, neglijare, exploatare este inefficient.

O preocupare a Procuraturii Generale ține de instituirea pârghiilor reale și eficiente pentru prevenirea delincvenței juvenile și protecția copiilor de mediul familial și social nociv, dezvoltarea serviciilor sociale de plasament al copiilor în situație de risc, inclusiv rezidențial, prin oferirea condițiilor de îngrijire și educație adecvate vârstei și necesităților copiilor.

Reglementările ce se referă la domeniul prevenirii delincvenței juvenile sunt fragmentare și confuze, fiind incluse doar unele sintagme generale în diverse acte normativ-juridice și nu prescriu foarte clar atribuțiile actorilor comunitari în ceea ce privește prevenirea delincvenței juvenile.

Urmare a abordărilor repetate și sesizărilor autorităților statutului competente, a fost elaborat proiectul de *Lege privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant*, sub vârsta răspunderii penale, proiectul de lege fiind la etapa avizărilor și definitivării, în corespundere cu propunerile și obiecțiile formulate.

Ținând cont de obiectivele trasate pentru anul 2017, printre **realizări** menționăm:

- specializarea profesională și instruirea continuă a procurorilor, implicați în examinarea cazurilor cu privire la minori;

- extinderea audierii copiilor victime/martori ai infracțiunilor în condițiile art.110/1 Cod de procedură penală, în toate cazurile în care interesele justiției sau ale minorului o cer, în vederea evitării revictimizării. În anul 2017 au fost audiați în condițiile art.110¹ Cod de procedură penală 195 (2016-163) copii, dintre care 153 (2016 -135) copii au fost victime ale violenței în familie, trafic de copii sau abuz sexual și 42 (2016-28) copii au fost audiați în calitate de martori ai infracțiunilor. Printre copiii audiați în condiții speciale sunt și cei cu vârsta de peste 14 ani, astfel prevederile art.110/1 Cod de procedură penală fiind aplicate în cazurile în care interesele minorului o cer;

- în vederea consolidării drepturilor copiilor în procesul de audiere și eficientizarea audierii copiilor în baza art.110/1 Cod de procedură penală, în calitate de interviuatori au fost antrenați specialiștii care au urmat un curs complex în domeniul audierii în condiții speciale a copilului victimă/martori ai infracțiunii;

- s-a efectuat analiza activității de protecție a drepturilor copiilor victime/martori ai abuzului sexual și investigării infracțiunilor care atentează la viața și inviolabilitatea sexuală a minorilor. În vederea prevenirii și combaterii eficiente a abuzurilor sexuale împotriva copiilor, în temeiul art.5 lit.(b), (g), art.8 alin.(3) lit.g) din Legea cu privire la Procuratură, procurorilor-șefi ai procuraturilor teritoriale și Inspectoratului General al Poliției li s-a solicitat neadmiterea revictimizării victimei minore; tratarea cu diligență a depozițiilor date de victimă în cadrul cauzelor penale; evitarea recunoașterii părinților în calitate de reprezentant legal al victimei minore în cazul existenței unui conflict între aceștia ori în cazul în care reprezentatul legal exercită o presiune fizică/psihologică asupra copilului; respectarea termenelor restrânse de urmărire penală.

Totodată, în anul 2017 procurorii au efectuat 214 investigații din oficiu și generalizări în domeniul protecției drepturilor fundamentale ale omului, inclusiv ale copilului, fiind informate organele administrației publice centrale și locale despre starea de fapt la subiect. Au fost examinate 1786 petiții ce vizează drepturile omului și protecția copiilor, 224 fiind recunoscute ca întemeiate. Au fost înaintate 29 acte de reacționare (în anul 2016–2238 petiții, din care 336 admise, 100 acte de procuror).

Cele mai importante subiecte abordate de petiționari se referă la protecția drepturilor copiilor de a comunica cu ambii părinți, protecția drepturilor copiilor victime/martori ai infracțiunilor, cât și încălcarea dreptului de proprietate, la asistență socială etc.

3.7.4. Combaterea traficului de ființe umane și infracțiunilor conexe

Pe dimensiunea combaterii traficului de ființe umane anul a fost unul tensionat, în special, începând cu luna mai, când, în raportul Departamentului de stat al SUA, Republica Moldova a fost plasată la „treapta a 2-a de monitorizare” (Tier 2 Watch List) la compartimentul luptei cu acest fenomen infracțional.

Observațiile indicate în raport au fost minuțios analizate și, în rezultat, la 04.08.2017, de către Guvernul Republicii Moldova a fost aprobat Setul de măsuri privind realizarea acțiunilor prioritare în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane.

Multiple activități esențiale au fost repartizate subdiviziunilor Procuraturii Generale, procuraturilor specializate și celor teritoriale.

În scopul realizării acestor obiective, prin Ordinul Procurorului General nr.40/15 din 16 august 2017 a fost aprobat „*Planul operațional al Procuraturii în vederea executării Setului de măsuri privind realizarea acțiunilor prioritare în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane pentru anul 2017*”.

Planul operațional a fost executat pe parcursul lunilor august – decembrie 2017 și s-a soldat cu rezultate ce au avut impact pozitiv inclusiv și asupra dinamicii investigațiilor penale inițiate și finalizate pe categoriile respective de infracțiuni, dar și asupra sporirii accentului actorilor ce instrumentează cauzele penale pe segmentul protecției victimelor traficului de ființe umane și respectarea drepturilor acestora, în special al recuperării prejudiciilor cauzate prin infracțiune. În domeniul protecției victimelor traficului de ființe umane se poate menționa că în decursul anului 2017 au fost identificate⁶ **201 victime** (art.165 din Codul penal), comparativ cu 197 victime identificate în perioada anului 2016. În aceeași perioadă de referință au fost identificate **48 victime** ale traficului de copii (art.206 din Codul penal), comparativ cu 35 victime identificate în anul 2016. Din numărul total al victimelor traficului de ființe umane identificate se atestă următoarea situație: conform criteriului **gender**: 98 victime sunt femei (49%) și 103 - bărbați (51%).

Potrivit **forme de exploatare** se atestă următoarea situație: 60 victime au fost supuse exploatării sexuale; 121 victime au fost supuse exploatării prin muncă; 15 victime au fost supuse exploatării prin cerșit; 5 victime – în scop de prelevare de organe, țesuturi, celule.

Sub aspectul **țărilor de destinație** s-a constatat că 25 victime au fost exploatate în Republica Moldova; 91 victime - în Federația Rusă; 13 victime - Ciprul de Nord; 11 victime - Republica Turcia; 8 victime – Republica Cehia; 7 victime – Republica Federativă Germania; 7 victime – Republica Italia; 6 victime – Republica Grecia; 5 victime – Regatul Suediei; 28 victime - alte țări.

Cât privește victimele traficului de copii, se relevă că au fost exploatate în scop de cerșit 7 victime-copii (6 fete (cu vârsta cuprinsă între 12-17 ani) și 1 (un) băiat (cu vârsta de 13 ani)), au fost exploatate în scop de muncă 13 victime-copii (3 fete (14-16 ani) și 10 băieți (8-17 ani)), iar 30 victime-copii au fost exploatate sexual (24 fete cu vârsta cuprinsă între 14-17 ani și 6 băieți cu vârsta cuprinsă între 10-15 ani).

Cu referire la urmărirea penală în domeniul combaterii traficului de ființe umane s-a constatat că în anul 2017 au fost înregistrate în total pe țară - 303 infracțiuni ce se referă la categoria respectivă (în perioada analogică a anului precedent - 286), inclusiv:

Infracțiunea	articolul din Codul penal	Numărul de cauze penale pornite	
		anul 2016	anul 2017
Trafic de ființe umane	165	123	122
Trafic de copii	206	28	41
Munca forțată	168	15	22
Proxenetismul	220	71	55

⁶ Conform datelor furnizate de către Centru pentru combaterea traficului de persoane al INI al IGP al MAI.

Organizarea cerșetoriei	302	8	2
Trafic de organe	158	2	6
Publicitatea în scopul obținerii ilegale de organe, țesuturi și celule umane sau privind donarea ilicită a acestora	2131	3	2
Organizarea migrației ilegale	3621	22	33
Scoaterea ilegală a copiilor din țară	207	13	20
Recurgerea la prostituția practică de copii	2082	1	-
Total		286	303

Analizând activitatea de depistare a infracțiunilor ce se referă la fenomenul traficului de ființe umane pentru perioada anului 2017, se constată o dinamică constantă a numărului de cazuri de trafic de ființe umane (art.165 din Codul penal) în raport cu perioada analogică a anului 2016. Totodată, se atestă o creștere cu 46% a cazurilor de trafic de copii, identificate în perioada de raport față de perioada analogică a anului 2016.

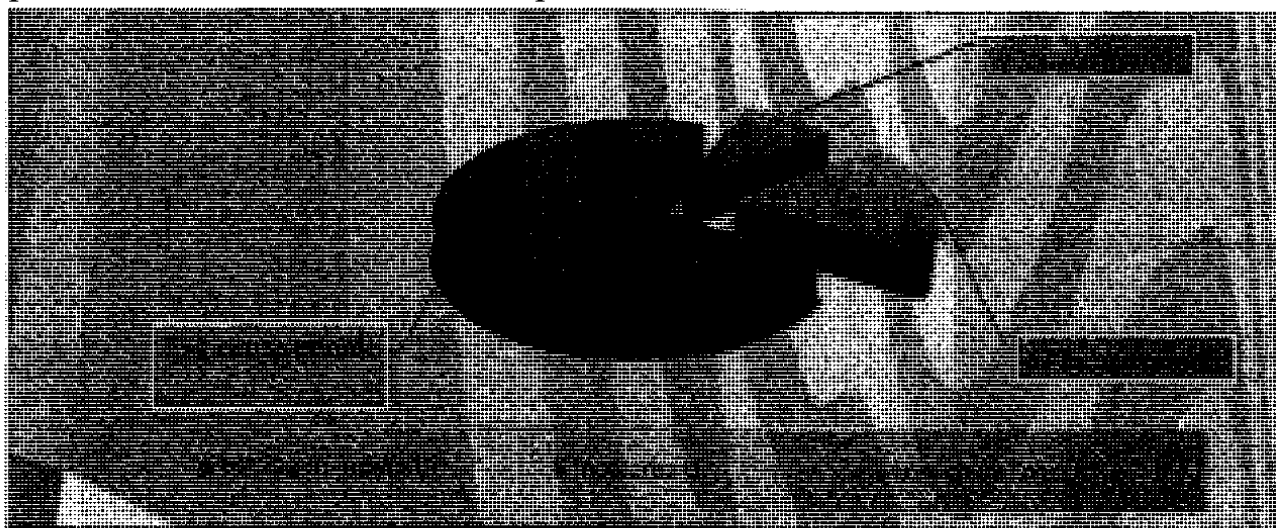
Sporirea numărului de infracțiuni prevăzute de art.206 din Codul penal este argumentată prin faptul că în Raportul public despre activitatea Procuraturii pentru anul 2016, a fost determinat ca unul din obiectivele pentru anul 2017 „*fortificarea capacităților de identificare a cazurilor de exploatare a copiilor*”. Din considerente expuse, procurorii responsabili de activitățile respective au întreprins multiple măsuri pro-active în vederea depistării cazurilor de trafic de copii. În cadrul măsurilor întreprinse au fost identificate mai multe cazuri de trafic de copii, majoritatea fiind comise în perioada precedentă anului 2017. Ca exemplu poate fi menționat cazul cu persoane responsabile din cadrul Internatului nr.3 din mun. Chișinău, care au exploatat copii din anul 2016. În luna decembrie 2017 dosarul a fost expedit pentru examinare în instanța de judecată.

Cu referire la **infracțiunile asimilate celor de trafic de persoane**, s-a constatat accentul sporit al organelor de drept de a combate fenomenul de exploatare prin muncă forțată a persoanelor. Astfel, au fost depistate mai multe cazuri de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art.168 din Codul penal (munca forțată), creșterea indicilor fiind de 46%.

Concomitent, în perioada de referință au fost înregistrate cu 23% mai puține cazuri de proxenetism (art.220 din Codul penal). Pe cauzele penale investigate din categoria respectivă de infracțiuni, în vederea recuperării prejudiciului cauzat în urma infracțiunii, de către organele de drept au fost puse sechestre pe bunurile învinuiților în sumă de *circa 3,4 milioane lei, inclusiv bunuri imobile, mijloace de transport, mijloace bănești etc.*

În decursul anului 2017 urmărirea penală a fost finalizată în 197 cauze penale din cele atribuite la categoria de trafic de ființe umane, infracțiuni asimilate sau conexe acestora. Din acestea, 143 cauze penale au fost expediate cu rechizitoriu în

instanțele de judecată pentru examinare în fond, în 17 cauze penale urmărirea penală a fost încetată, iar 37 cauze penale au fost clasate.

Astfel, la ambele categorii de infracțiuni a fost atestată o creștere semnificativă a urmărilor penale finalizate, or, raportându-le la numărul cauzelor penale pornite se constată că fiecare a doua cauză penală este remisă cu rechizitoriu în instanța de judecată.

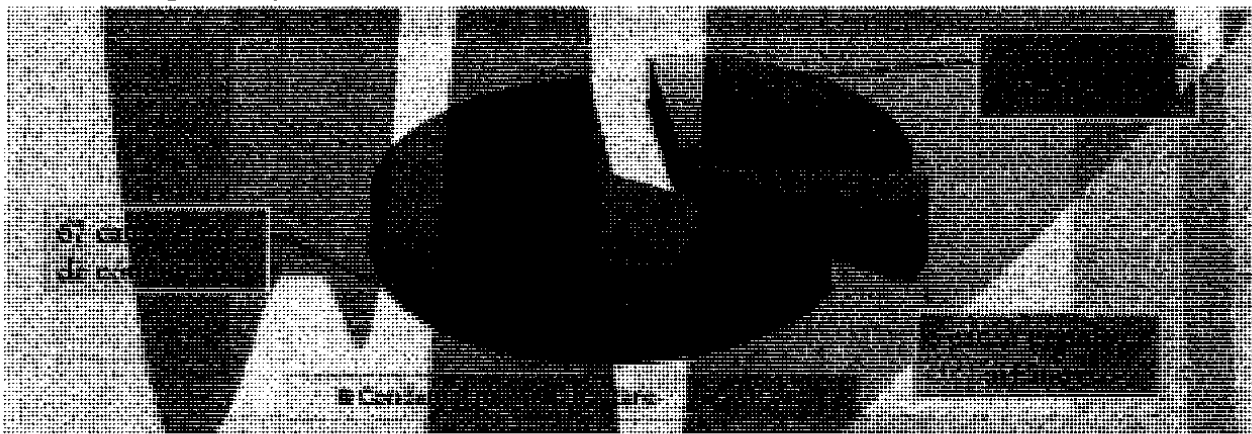
Indicatorul descris *supra* reprezintă unul din criteriile de performanță a procurorilor, deoarece numărul cauzelor penale transmise cu rechizitoriu în instanța de judecată depinde în mare parte de activitatea procurorilor și a organului de urmărire penală.

Fiind analizată **practica judiciară** pentru anul 2017 cu privire la infracțiunile de trafic de ființe umane, trafic de copii, infracțiuni conexe sau asimilate acestora, a fost constatată următoarea stare de fapt: În perioada de referință instanțele de judecată au pronunțat în total 104 de sentințe pe cazurile din categoria traficului de persoane, infracțiuni conexe sau asimilate acestora în privința a 157 inculpați, (comparativ cu 112 sentințe privind 149 inculpați în anul 2016). Astfel, în pofida faptului că în anul 2017 au fost pronunțate mai puțin cu 8 sentințe, în cadrul dosarelor examinate au fost condamnați mai mulți inculpați, ce determină o complexitate mai mare a cazurilor în care au fost dispuse sentințele, inclusiv:

- 25 sentințe privind *traficul de ființe umane* în privința a 31 inculpați (în anul 2016 – 32 cauze/48 persoane);
- 16 sentințe privind *traficul de copii* în privința 28 persoane (în anul 2016 – 6 cauze/8 persoane);
- 38 sentințe privind *proxenetismul* în privința a 58 inculpați (în anul 2016 – 60 cauze/74 persoane);
- 4 sentințe privind *organizarea cerșetoriei* în privința a 8 inculpați (în anul 2016 – 9 cauze/16 persoane);

- 5 sentințe privind *scoaterea ilegală a copiilor din țară* în privința 5 inculpați (în anul 2016 – 2 cauze/2 persoane);
- 13 sentințe privind *organizarea migrației ilegale* în privința a 23 inculpați (în anul 2016 – 12 cauze/17 persoane).

Din numărul total de sentințe pronunțate, 29 sunt de încetare a urmăririi în privința a 47 persoane, majoritatea fiind pe motive de nereabilitare în baza art.107 din Codul penal, și anume în legătură cu intervenirea amnistiei.

În vederea asigurării continuității investigațiilor financiare paralele, concomitent cu aplicarea pedepsei inculpaților, în perioada de raport, instanțele de judecată au dispus și **confiscarea** în condițiile art.106 și art.106¹ din Codul penal a bunurilor rezultate din infracțiuni sau folosite la comiterea infracțiunilor din categoria traficului de persoane. Astfel, în 8 cauze penale a fost dispusă confiscarea specială a mai multor bunuri: bani în sumă de peste 100 mii lei; 2 automobile, câte ½ din 2 apartamente, o casă de locuit din mun. Chișinău (prin decizia Curții de Apel fiind admis apelul procurorului inclusiv și referitor la confiscarea bunului imobil) ș.a.

3.7.5. Combaterea fenomenului torturii și a relelor tratamente

Combaterea fenomenului torturii și altor rele tratamente constituie și în continuare o provocare serioasă pentru majoritatea autorităților naționale, inclusiv datorită faptului că standardele dreptului internațional impun Statului obligația de responsabilitate pentru comportamentul față de persoanele aflate în custodia sa.

Procuratura se face direct responsabilă de obligația pozitivă a Statului sub aspect procedural și anume de a investiga efectiv toate sesizările și informațiile din care rezultă rele tratamente, or Procuratura este unicul actor procesual abilitat cu competența de a investiga aceste cazuri.

Analiza statistica a sesizărilor despre rele tratamente relevă că în ultimii 4 ani numărul acestora, mai mult sau mai puțin, oscilează între aceleași date.

Perioada	Categoriile de sesizări înregistrate (conform articolelor din Codul penal)				Total
	art.309	art.166 ¹ alin.(1), (2) (tratament inuman și degradant)	art.166 ¹ alin.(3), (4) (tortură)	art.368 (violență asupra militarului)	
anul 2014	7	534	88	34	663
anul 2015	18	530	50	35	633
anul 2016	4	538	61	19	622
anul 2017	12	569	48	10	639

Analiza stării de fapt a constatat că, deși numărul total al sesizărilor a crescut neesențial (plus 17 plângeri), numărul celor din care rezultă pretinse acte tortură, ca cea mai gravă formă a relelor tratamente, a scăzut cu 21%. Din numărul total de 639 de plângeri, procurorii s-au autosesizat și au demarat investigațiile în 221 de cazuri, ceea ce constituie 34,5%. Aceste circumstanțe indică asupra sporirii gradului de responsabilitate a procurorilor față de cazurile respective și manifestarea de inițiativă.

În 2017, în rezultatul examinării sesizărilor cu privire la tortură și alte rele tratamente, procurorii au dispus pornirea urmăririi penale în 103 cazuri, ponderea de pornire a dosarelor *vis-a-vis* de numărul total al sesizărilor constituie 16,1 %.

Perioada	Categoriile de sesizări în baza cărora a fost pornită urmărirea penală (conform art. din Codul penal):				Total cauze penale pornite:
	art.309	art.166 ¹ alin.(1), (2) (tratament inuman și degradant)	art.166 ¹ alin.(3), (4) (tortura)	art.368 (violență asupra militarului)	
anul 2014	-	73	18	27	118
anul 2015	-	72	10	31	113
anul 2016	-	70	23	14	107
anul 2017	-	85	10	8	103

În rezultatul efectuării urmăririi penale și coroborării probelor, procurorii au expediat în instanța de judecată 34 cauze penale (*comparativ cu 31 dosare în 2016*), din care 3 dosare în baza art.166¹ alin.(1) din Codul penal, 14 dosare în baza art.166¹ alin.(2) din Codul penal, 2 dosare în baza art.166¹ alin.(3) din Codul penal, 5 dosare în baza art.166¹ alin.(4) din Codul penal, 2 dosare în baza art.309¹ din Codul penal și alte 8 dosare în baza art.368 din Codul penal.

Instanțele de fond în 2017 au pronunțat 20 sentințe în privința a 25 de persoane, din care 3 sentințe în privința a 3 persoane – cu pedeapsa închisorii, în alte 10 sentințe în privința a 12 persoane pedeapsa închisorii a fost suspendată condiționat (*art.90 din Codul penal*), o sentință de condamnare cu aplicarea amenzii în privința unei persoane, în baza altor 2 sentințe în privința a 5 persoane procesele penale au fost încetate, inclusiv într-un caz a fost aplicată Legea privind amnistia, iar în alte 4 cazuri în privința la 4 persoane au fost pronunțate sentințe de achitare. *În toate cazurile cu sentințe de condamnare instanțele de judecată au aplicat pedeapsa complementară privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități* și, respectiv, toate sentințele de achitare au fost atacate cu apel de către acuzatorii de stat.

Pe parcursul anului 2017, Curțile de Apel, în dosarele de referință, au pronunțat 37 decizii în privința la 68 inculpați. Din acestea, în 2 decizii Curtea de Apel Chișinău a condamnat 7 inculpați la pedeapsa închisorii cu executare. Inclusiv, un inculpat condamnat în baza art.309¹ alin.(3) lit. c) din Codul penal la 5 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea pe 4 ani de dreptul a ocupa funcții de răspundere în organele MAI, iar prin altă decizie, 6 inculpați au fost recunoscuți vinovați în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.166¹ alin.(4) lit. c), e) din Codul penal și au fost condamnați la închisoare pe un termen de 9 ani (unul din ei), iar alți 5 condamnați la închisoare pe un termen de 8 ani 6 luni pentru fiecare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis și pentru toți cu aplicarea pedepsei complementare - privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita activități în organele de drept pe un termen de 10 ani.

Întru asigurarea implementării modificărilor legislative, precum și pentru asigurarea respectării principiului de imparțialitate a investigațiilor, în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS) și în Procuratura municipiului Chișinău, oficiul Principal au fost create birouri anti-tortură.

În a doua jumătate a anului 2017, Procuratura s-a confruntat cu una din principalele provocări în domeniul combaterii torturii și altor rele tratamente, când a intrat în posesia informației privind așa-numitul caz **"Braguța"**, care a fost pe larg mediatizat în spațiul public și mijloacele media, dar și preluat de către forul internațional, constituind obiectul unor rapoarte ale mecanismelor internaționale cum ar fi Comitetul ONU împotriva torturii, dialogul RM-UE privind apărarea drepturilor omului ș.a.

Cazul a fost gestionat de un grup de procurori sub conducerea reprezentanților subdiviziunii specializate din cadrul Procuraturii Generale, care au reușit să înfrunte acest test prin gestionarea corectă și promptă a situației în general, dar și a

cazului în special. Datorită unor probe obiective și coroborării acestora cu celelalte dovezi acumulate rapid, în dosar a fost posibil de identificat și de dat apreciere prin prisma comiterii actelor de tratament inuman, degradant, dar și acțiunilor de tortură asupra victimei de către 20 persoane, inclusiv 16 polițiști, cauzele penale de învinuire a cărora au fost diferite justiției într-un termen restrâns.

Totodată, în cadrul investigării cazului, au fost identificate un șir de probleme de sistem, iar drept rezultat și reacție, Procuratura a sesizat Prim-ministrul. În baza actului de sesizare a fost creat un Grup interinstituțional de lucru din care fac parte reprezentanți ai Procuraturii și ai mai multor entități, care urmează să identifice mecanisme, să elaboreze proiecte de acte interdepartamentale sau legislative întru excluderea pentru viitor a orice situații similare.

Conform prevederilor Codului de executare, deținerea persoanelor în arestul preventiv este asigurată de Penitenciare (Bălți, Cahul, Chișinău), inclusiv de către Izolatoarele de urmărire penală ale Departamentului Instituții Penitenciare al Ministerului Justiției. Concomitent, Codul de executare prevede expres că reținerea de până la 72 de ore, ca măsură procesuală de constrângere, se asigură în Izolatoarele de detenție provizorie ale Ministerului Afacerilor Interne, cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și condițiilor adecvate de detenție.

Respectiv, în Izolatoarele de detenție provizorie ale Ministerului Afacerilor Interne (IDP) urmează a fi deținute doar persoanele în perioada de reținere, or odată cu aplicarea măsurii preventive - arestul, persoanele arestate nu pot fi deținute în aceste Izolatoare.

De fapt, conform unei practici vicioase, în toate Izolatoarele de detenție provizorie din țară, se dețin un număr impunător de persoane arestate, care după eliberarea mandatelor de arest, din diverse cauze sunt lăsate în izolatoarele de detenție preventivă sub pretextul desfășurării acțiunilor de urmărire penală sau pentru prelungirea termenului de arest, însă de fapt, aceste motive sunt fictive iar cu persoanele arestate în Izolatoarele de detenție nu sunt efectuate careva acțiuni de urmărire penală.

Aceasta problemă este una de sistem, care se argumentează prin lipsă de mijloace (combustibil, transport) pentru escortarea fiecărei persoane în parte, fie prin executarea solicitărilor (de fapt ilegale) ale reprezentanților organului de urmărire penală sau procurori de pretinsa efectuare a acțiunilor procesuale cu participarea arestaților.

De facto, în aceste cazuri sunt încălcate drepturile persoanelor arestate la detenție în condiții umane, asigurării alimentării adecvate. Sub pretextul neadmiterii acestor încălcări, angajații serviciilor de escortă permit practic ilegal

transmiterea coletelor cu alimente din partea rudelor, de fapt, fără a verifica conținutul acestora, ca urmare persoanele arestate primesc obiecte interzise (telefoane, substanțe narcotice sau alte obiecte).

Întru remedierea acestor probleme de sistem starea de lucruri urmează a fi pusă în discuție la cel mai înalt nivel cu implicarea tuturor organelor de drept, inclusiv prin dezbaterea oportunității creării „caselor de arest” în teritoriu, care fiind gestionate de către Ministerul Justiției ar optimiza cheltuielile și costurile justiției.

Concomitent, pentru a preîntâmpina și a nu admite eventuale inconsecvențe în activitatea tuturor procurorilor și organelor de urmărire penală atunci când în investigații sunt implicate persoane cu probleme de sănătate mintală, Procurorul General a intervenit, în baza art.53¹ alin.(4) din Codul de procedură penală, cu Instrucțiunea nr.11-3d/17-4407 din 12.10.2017, de reglementare a situațiilor problematice în activitatea de urmărire penală și identificarea soluțiilor de aplicare a prevederilor procesuale în domeniu.

Pe altă dimensiune, tot pentru a asigura respectarea principiului de investigare eficientă a cazurilor de tortură, tratament inuman și degradant, respectarea cerințelor de promptitudine și durată rezonabilă, recomandate de jurisprudența CEDO (*cauzele Taraburca versus Moldova, Corsacov versus Moldova*), dar și în vederea unificării practicii de anchetare a unor astfel de cauze, la identificarea omisiunilor sau inconsecvențelor în domeniu, Procuratura Generală reacționează prin formularea recomandărilor (indicațiilor) scrise pe dosare și procese penale concrete sau prin întocmirea sesizărilor de inițiere a procedurilor disciplinare.

La acest compartiment este de menționat că, urmare a activităților efectuate în contextul atribuțiilor departamentale, Procuratura Generală a identificat mai multe carențe referitoare la prestația profesională a unor angajați ai IGP a MAI și a sesizat Serviciul de protecție internă și anticorupție al MAI referitor la încălcările Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant, aprobat prin Ordinul comun al Procurorului General, Ministrului Justiției, Ministrului Afacerilor Interne, Directorului General al Serviciului Vamal, Directorului Centrului Național Anticorupție și Ministrului Sănătății nr.77/572/408/639-o/197/1589 din 31.12.2013.

Încălcările de referință s-au circumscris unei practici vicioase de examinare a petițiilor în care se reclamă acțiuni de rele tratamente pretins a fi aplicate de către polițiști, deși în asemenea cazuri competența de efectuare a investigațiilor revine exclusiv organelor Procuraturii. O asemenea abordare nu face decât să tergiverseze termenul de examinare nemijlocită și să reducă din posibilitățile autorităților

competente de a acumula operativ probele cu privire la incident. În rezultatul cercetărilor de serviciu derulate, mai mulți angajați ai Inspectoratului de poliție Hâncești, inclusiv șeful adjunct al acestei subdiviziuni teritoriale, au fost sancționați disciplinar.

Reiterăm că standardele ce decurg din sensul procedural al art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, obligă autoritățile naționale să acționeze prompt în vederea administrării probelor.

Astfel, în hotărârea Pădureț contra Moldovei (*vezi hotărârea din 05.01.2010*) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că o întârziere de patru zile este incompatibilă cu obligația unei investigații eficiente, în condițiile în care nu există o explicație cu privire la amânarea respectivă. Totodată, jurisprudența instanței de la Strasbourg a mai notat că este incontestabilă condiția promptitudinii și urgenței rezonabile care se implică la investigarea cazurilor de rele tratamente. O reacție promptă în acest context poate fi, în general, considerată drept esențială întru menținerea încrederii publice în faptul respectării de către autorități a normelor de drept și prevenirea oricărei presupunerii de toleranță și accețiune tacită a acțiunilor ilicite (*a se vedea Valeriu & Nicolae Roșca v.Moldova, hotărârea din 20.10.2009*).

În luna decembrie 2017 a fost definitivat Ghidul privind aplicarea în practică a forței fizice și a mijloacelor speciale de către angajații autorităților abilitate, care a fost plasat pentru consultări publice și urmare a avizelor parvenite au fost analizate propunerile vizând îmbunătățirea conținutului actului normativ în speță.

Respectiv, prin Ordinul comun al Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Justiției, Ministerului Finanțelor, Centrului Național Anticorupție, Serviciului de Informații și Securitate, Serviciului de Protecție și Pază de Stat nr.4/44/17/6/1/4 din 11.01.2018 a fost aprobat *Ghidul privind intervenția profesională în exercițiul funcției*. Acesta va constitui pentru toate organele de forță, care sunt subiecți ai Legii nr.218 din 19.10.2012 privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armei de foc, un fundament important al instruirilor și al intervențiilor în forță.

3.7.6. Infracțiunile cibernetice și din domeniul telecomunicațiilor

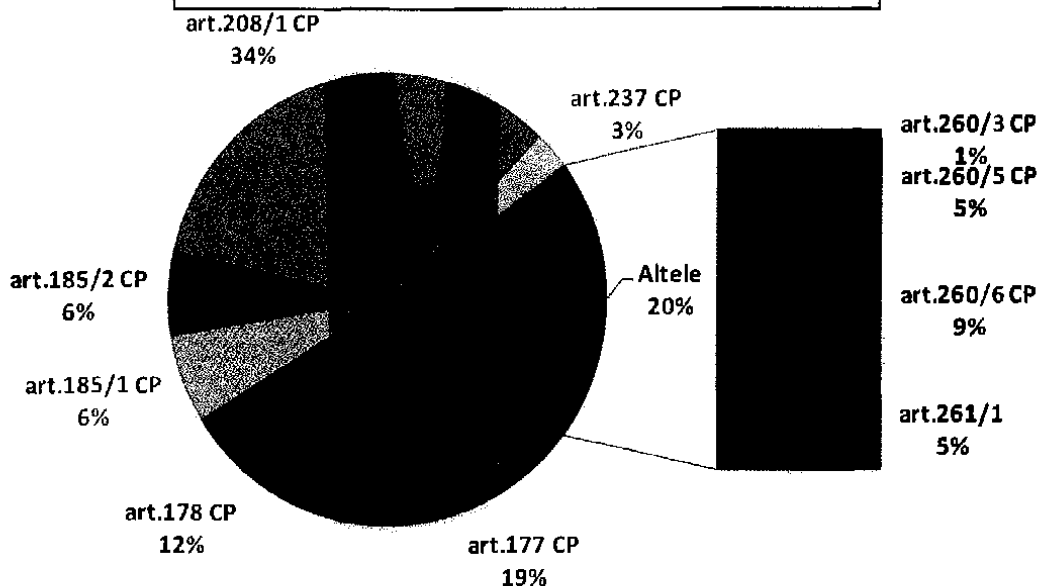
Pe parcursul anului 2017 activitatea de contracarare a criminalității cibernetice a fost realizată de către Procuratură în comun cu Inspectoratul General al Poliției, fiind determinată de rolul care îi revine Procuraturii în virtutea atribuțiilor sale în cadrul procesului de combatere a criminalității și a avut ca obiectiv realizarea măsurilor cuprinse în Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică, *adoptată la Budapesta la 23 noiembrie 2001 și ratificată de Republica Moldova la 02 februarie 2009*.

Acest act internațional stabilește proceduri penale specifice la investigarea criminalității cibernetice, care urmează a fi realizate de către angajați instruiți și specializați în domeniu. Astfel, în perioada de raport, în domeniul de contracarare a criminalității cibernetice a fost pornită urmărirea penală în 113 cauze penale, fiind un număr relativ constant față de perioada analizată anilor 2015-2016, când numărul acestora era în medie – 83⁷.

Articolul din Codul penal	Statistica cauzelor penale pornite în domeniul de contracarare a criminalității cibernetice			
	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Total cauze penale
art.177	10	26	22	58
art.178	9	9	13	31
art.185 ¹	14	5	7	26
art.185 ²	4	13	7	24
art.185 ³	0	0	0	0
art.208 ¹	18	29	38	85
art.237	9	3	3	15
art.259	2	5	0	7
art.260	4	4	0	8
art.260 ¹	2	1	0	3
art.260 ²	0	1	0	1
art.260 ³	1	3	1	5
art.260 ⁴	0	2	0	2
art.260 ⁵	8	1	6	15
art.260 ⁶	10	8	10	28
art.261	1	0	0	1
art.261 ¹	5	3	6	14
Total	97	113[*]	113	323

⁷ datele referitoare la cele 113 cauze penale pentru 2016 diferă față de numărul de 106 cauze penale prezente pentru aceeași perioadă în raportul precedent cu privire la criminalitatea cibernetică pentru anul 2016. Această modificare se datorează faptului că, în urma proceselor penale desfășurate, 7 fapte penale au fost recalificate, căzând sub incidența categoriei infracțiunilor informatice

CATEGORII DE CAUZE PENALE PORNITE ÎN ANUL 2017

Se atestă o descreștere nesemnificativă a numărului cauzelor penale pornite în baza art.177 din Codul penal, pe faptul încălcării inviolabilității vieții personale. Aceste cauze penale constituie circa **19,4%** din totalul cauzelor penale pornite pe fapte de crimă cibernetică.

În ceea ce privește violarea dreptului la secretul corespondenței, precum și a dreptului la proprietate intelectuală, se menține dinamica anilor precedenți. Doctrina comentează divers noțiunea de scrisori, alte trimiteri poștale și convorbiri telefonice în sensul art.178 din Codul penal. Depistarea și investigarea crimelor care atentează la proprietatea intelectuală este complicată și impune perfecționarea continuă a cunoștințelor în domeniul proprietății intelectuale. În creștere este și pornografia infantilă. Quantumul cauzelor penale pornite pe această componentă de infracțiune constituie circa **34%** din numărul dosarelor penale inițiate în domeniul de criminalitate cibernetică. Creșterea numărului de dosare pornite pe faptele de pornografie infantilă în ultimii doi ani, se datorează și activității proactive a procurorilor specializați în domeniul tehnologiilor informaționale și combaterea crimelor cibernetice cât și instruirii lor în domeniul prevenirii și combaterii crimelor informatice.

De asemenea, o creștere neesențială au înregistrat și infracțiunile în domeniul comunicațiilor electronice: falsul informatic, fraudă informatică, și accesul neautorizat la rețelele și serviciile de telecomunicații. În același timp, mai multe infracțiuni împotriva confidențialității, integrității și disponibilității datelor și sistemelor informatice, prevăzute la art.237, 259- 260⁴, 261 din Codul penal, sunt în descreștere, iar în unele cazuri nu au fost înregistrate.

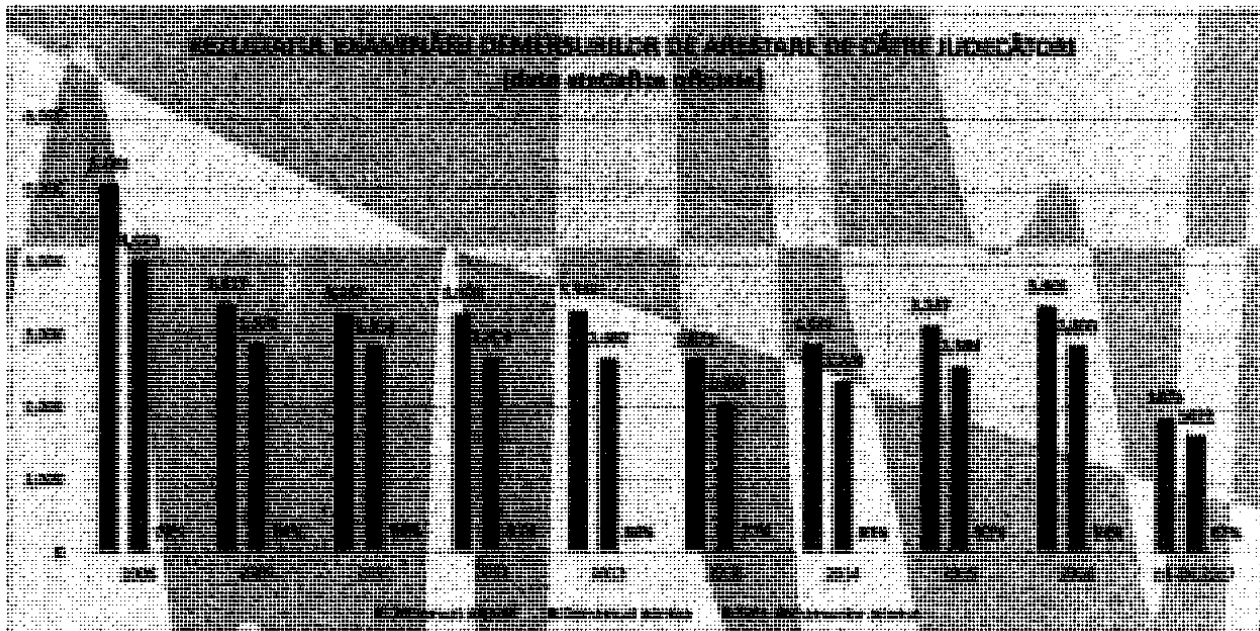
Investigarea crimelor informatice nu poate fi realizată cu succes și în termene restrânse, în lipsa posibilității efectuării măsurilor speciale de investigații. Potrivit

prevederilor art.132¹ alin.(2) pct.2) din Codul de procedură penală, măsurile speciale de investigații se dispun și se efectuează dacă există o bănuială rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave, cu excepțiile stabilite de lege. Majoritatea crimelor cibernetice nu fac parte din categoriile de infracțiuni menționate în această normă, drept urmare fiind imposibilă efectuarea măsurilor speciale de investigații.

3.8. Reținerea și arestarea persoanelor

La faza de urmărire penală, în anul 2017 au fost reținute **4410** persoane (*4278 în anul 2016*) (*de către procurori 359 persoane, inclusiv 5 minori, de către ofițerii de urmărire penală din cadrul organelor MAI – 3770 persoane, inclusiv 37 minori, CNA – 183 persoane SV – 98 persoane*).

La compartiment, este relevantă informația Centrului de Resurse Juridice din Moldova, privind rezultatele examinării demersurilor de arestare de către judecători (<http://crjm.org/datele-statistice-oficiale-cu-privire-la-arestari/>)

În libertate au fost puse de către procurori **1563** persoane (*1604 în anul 2016*), pe motiv că au dispărut circumstanțele pe care se întemeia reținerea și din lipsa temeiurilor de a priva în continuare persoana de libertate, inclusiv cu aplicarea altor măsuri procesuale de constrângere.

Procurorii au solicitat arestarea preventivă a **2843** persoane (*2674 în anul 2016*), adică în privința a 64,5 la sută din cei reținuți.

Din numărul total al persoanelor reținute, au fost arestate preventiv **2430** persoane (*2238 în anul 2016*), din care **528**, sau 21,7%, sunt persoane acuzate în dosarele pe care urmărirea penală a fost efectuată și condusă de către procurorii din

cadrul Procuraturii Anticorupție și Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale.

În alte **413** de cazuri demersurile de arestare au fost respinse.

Astfel, în anul 2017 doar **55,1%** (*52,31% în anul 2016*) din persoanele reținute au fost arestate preventiv.

Procurorii au contestat cu recurs **127** încheieri prin care judecătorii de instrucție au respins demersurile de arestare preventivă, din ele, **37** contestații au fost admise sau **29,1%** din recursuri.

Totodată, partea apărării a contestat cu recurs **739** de încheieri prin care judecătorii de instrucție au dispus arestarea preventivă, din care au fost admise **40** de contestații sau **5,4%** din recursuri.

La subiect, ar fi de punctat că, în anul 2017, în societate, în special prin mijloacele de informare în masă, a fost vehiculată ideea precum că recursurile formulate împotriva mandatelor de arestare preventivă sunt respinse în proporție de **98-99%** de către Curțile de Apel, invocându-se astfel *”numărul mare și nejustificat de arestări”*.

O asemenea abordare, însă, nu este una exactă și corectă din moment ce nu se ia în considerație de fapt întregul proces pe care îl parcurge o persoană până a fi arestată preventiv, fiind făcută nejustificat abstracție de la toate etapele relevante.

Analiza simplă a datelor specificate mai sus relevă un tablou clar că, evaluarea necesității și temeiniciei arestării preventive este efectuată inclusiv cu luarea în considerație a argumentelor părții apărării încă la faza reținerii persoanei și continuă la faza examinării demersurilor de arestare de către judecătorii de instrucție.

După cum rezultă din datele statistice, în perioada de raport, procurorii au efectuat evaluarea circumstanțelor concrete ale fiecărei cauze penale și, constatând lipsa necesității privării în continuare a persoanei reținute de libertate, au decis respectiv punerea în libertate a **1563** persoane (*35,4 la sută din numărul total al reținuților*).

La rândul lor, judecătorii de instrucție nu au aplicat arestarea preventivă în privința a **413** persoane (*14,5 la sută din numărul total al demersurilor înaintate*).

Respectiv, după cum s-a menționat, au fost arestate preventiv doar **55,1%** (*52,31% în anul 2016*) din persoanele reținute în anul 2017.

Astfel, cazurile examinate la Curțile de Apel reprezintă cea din urmă fază a verificării temeiurilor pentru aplicarea măsurii privative de libertate, după ce au fost trecute prin mai multe filtre de verificare și analize în ansamblul lor, realizate de către procurori și judecătorii de instrucție.

În context, urmează a se specifica că respectarea legislației și drepturilor fundamentale ale omului în cadrul aplicării măsurilor procesuale de constrângere privative de libertate constituie o prioritate în activitatea Procuraturii, se află permanent în vizorul instituției, asigurându-se măsurile de rigoare, necesar a fi întreprinse, în vederea îmbunătățirii situației existente.

Apreciind importanța asigurării respectării în practică a standardelor naționale și internaționale ce vizează buna desfășurare a procesului de urmărire penală în conformitate cu drepturile și libertățile fundamentale ale omului, în scopul aplicării corecte și uniforme a legislației cu privire la arestarea preventivă, de-a lungul anilor au fost realizate mai multe măsuri instituționale la acest capitol.

De reținut și aprobarea la 05.07.2017, prin ordinul Procurorului General nr.31/28, a Instrucțiunii metodologice „Ghid pentru procurori privind aplicarea arestării preventive”, elaborat de către NORLAM în colaborare cu Procuratura Generală.

Aplicarea prevederilor Ghidului de către procurori are ca obiectiv îmbunătățirea practicilor referitoare la calitatea motivării și înțelegerea condițiilor legale pentru arestare, astfel încât să fie asigurat în fiecare caz dreptul fundamental la libertate și siguranță a persoanei.

3.9. Activitatea instituțională de încasare a cheltuielilor judiciare la urmărirea penală

Începând cu anul 2016 Procuratura și-a propus o abordare nouă, sistemică, cu antrenarea tuturor actorilor din justiție pentru ajustarea practicii în domeniul încasării cheltuielilor judiciare și asigurarea corespunderii acestora standardelor internaționale, inclusiv prin:

- ✦ identificarea și eliminarea dificultăților ce țin de reglementarea normativă a procedurii de recuperare a cheltuielilor judiciare;
- ✦ crearea și asigurarea funcționării mecanismelor de evaluare a costului acțiunilor de urmărire penală;
- ✦ uniformizarea practicii judecătorești de aplicare a dispozițiilor legale privind încasarea cheltuielilor judiciare.

Subiectul recuperării cheltuielilor judiciare a rămas a fi prioritar și la moment în activitatea Procuraturii, sarcinile trasate pentru procurori și organele de urmărire penală fiind neadmiterea situațiilor din anii precedenți când cheltuielile esențiale pe care le suportă nemijlocit statul în legătură cu desfășurarea proceselor penale rămâneau a fi neevaluate și, respectiv, nerecuperate atunci când dispozițiile legale o cer, ceea ce aduce atingere bugetelor alocate organelor de drept și altor instituții implicate în procesele de combatere a criminalității.

În context, în anul trecut au fost obținute următoarele rezultate importante:

➤ suma totală a cheltuielilor judiciare care **au fost recuperate benevol** în perioada anului 2017 în timpul urmăririi penale de către participanții corespunzători la proces a constituit **741 243 lei** (*comparativ cu 77 822 lei în 2016*), din care: 358 426 lei au constituit cheltuieli pentru efectuarea expertizelor/constatărilor, 44 077 lei - cheltuieli pentru efectuarea traducerilor, 110 359 lei - pentru realizarea extrădărilor și 228 381 lei - alte cheltuieli;

➤ suma totală a cheltuielilor judiciare **dispuse** în perioada anului 2017 pentru încasare de către procurori în cauzele cu soluții de netrimitere în judecată a constituit **564 460 lei** (*comparativ cu 189 879 lei în 2016*), din ele: 430 518 lei au constituit cheltuieli pentru efectuarea expertizelor/constatărilor și 133 942 lei - alte cheltuieli;

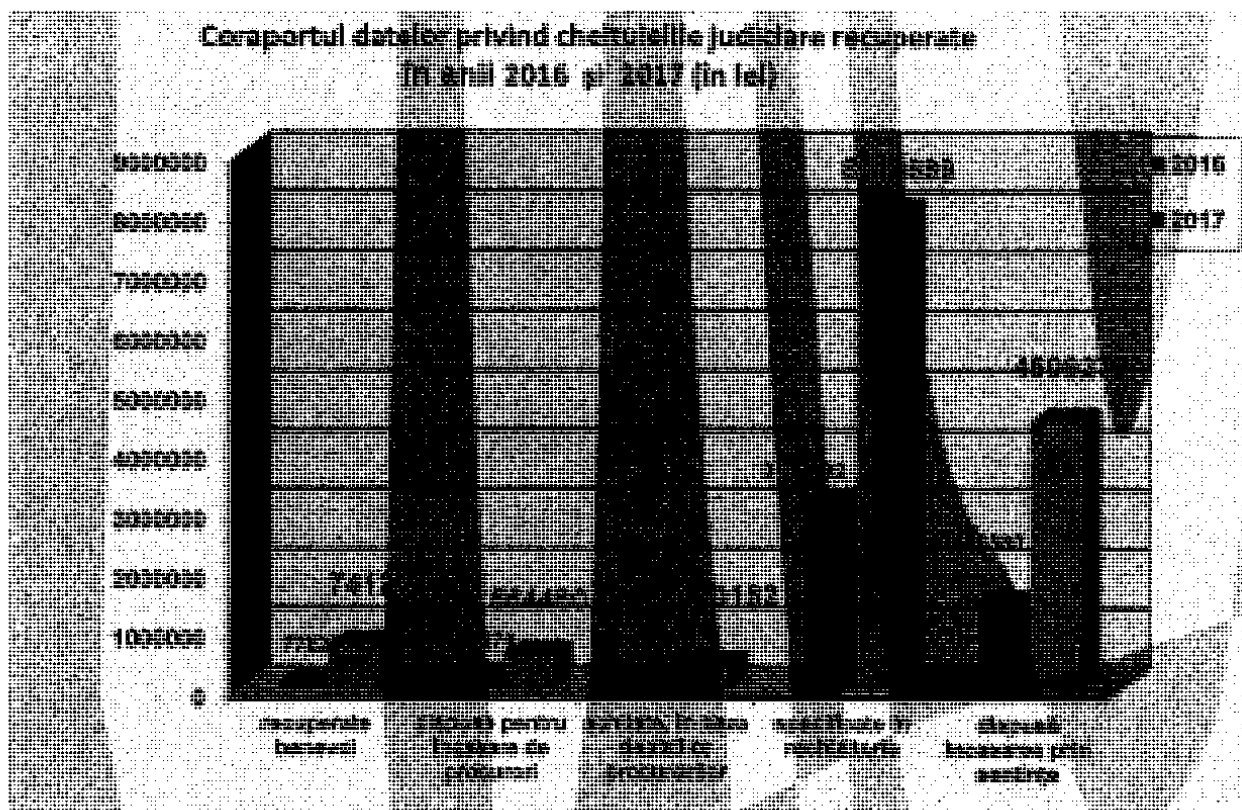
➤ suma totală a cheltuielilor judiciare care **au fost achitate** în perioada anului 2017 în baza deciziilor procurorilor a constituit **403 152 lei** (*comparativ cu 160 370 lei în 2016*). În **76 cazuri** s-a decis punerea în executare în ordinea prevăzută de Codul de executare a ordonanțelor, în legătură cu lipsa executării benevole;

➤ suma totală a cheltuielilor judiciare care **au fost recuperate** în perioada anului 2017 în cauzele penale pe care au fost adoptate în anii precedenți soluții de neexpediere în judecată a constituit **40 761 lei**;

➤ suma totală a cheltuielilor judiciare **specificate** în perioada anului 2017 în modul stabilit în **informația anexă la rechizitoriu**, conform art.296 alin.(4) din Codul de procedură penală, în cauzele pe care au fost dispuse soluții de trimitere în judecată a constituit **8 018 689 lei** (*3 109 902 lei în 2016*), din care: 5 454 022 lei au constituit cheltuieli pentru efectuarea expertizelor/constatărilor, 431 082 lei - cheltuieli pentru efectuarea traducerilor, 1 314 338 lei - pentru realizarea extrădărilor și 2 997 231 lei - alte cheltuieli;

➤ suma totală a cheltuielilor judiciare **dispuse prin sentințe** de către instanțele de judecată pentru încasare în anul 2017 a constituit **4 509 279 lei** (*1 447 580 lei în 2016*).

Concomitent, pe parcursul anului 2017 au fost încasate cheltuieli judiciare în baza deciziilor procurorilor de refuz în pornirea urmăririi penale în sumă de **19.573 lei**. În unele cazuri procurorii au intervenit și în *ordinea procedurii civile* cu cereri de chemare în judecată privind recuperarea cheltuielilor legate de extrădarea persoanelor care au fost urmărite penal și condamnate, fiind examinate și admise acțiuni civile în valoare totală de **110 096 lei**.

Eforturile procurorilor la acest capitol ar putea fi zădărnice drept urmare a practicii judiciare confuze și neuniformă în domeniu. Astfel, conform Deciziei Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție nr.1ra-1957/2016 din 23.11.2016 pronunțată într-o cauză penală, s-a constatat că, „...cheltuielile suportate în cadrul urmăririi penale, în vederea demonstrării vinovăției inculpatului sunt cheltuieli judiciare, care sunt achitate din bugetul statului...” fapt care se încearcă a fi tratat ca imposibilitate a încasării acestor cheltuieli de la persoane fizice. Drept urmare, la 27.09.2017, de către Procuratura Generală a fost organizată Conferința internațională pe tema **„Cheltuielile judiciare în procesul penal și recuperarea acestora. Experiența internațională”**, la care au participat reprezentanți ai multor state, inclusiv Letonia, Germania, Estonia și România.

În scopul punerii în aplicare a prevederilor concluziei (rezoluției) Conferinței internaționale, a fost elaborat, în cadrul unui Grup de lucru de către Procuratura Generală, în comun cu reprezentanții Curții Supreme de Justiție, Ministerului Afacerilor Interne, Centrului Național Anticorupție și Serviciului Vamal, **proiectul de lege de modificare a Codului de procedură penală**, care ulterior a fost remis la Ministerul Justiției pentru realizarea procedurilor în vederea adoptării. Modificările propuse în proiect au menirea de a permite confruntarea provocărilor generate de deficiențele actualului mecanism de recuperare a cheltuielilor judiciare.

Odată cu adoptarea acestei legi, va fi posibilă elaborarea cadrului conex normativ cu privire la *modul de calculare a anumitor cheltuieli judiciare și a mărimii lor*, care la zi nu este stabilit de legislația în vigoare și care urmează a fi reglementat de Guvern, uniformizarea practicii judecătorești de aplicare a dispozițiilor legale privind încasarea cheltuielilor judiciare, precum și va fi posibilă soluționarea chestiunii privind utilizarea conturilor bancare de achitare a cheltuielilor judiciare.

3.10. Aportul procurorilor la recuperarea prejudiciului cauzat prin infracțiuni

Evaluarea și recuperarea prejudiciului cauzat prin infracțiuni în perioada anului 2017 a constituit unul din obiectivele de bază ale activității efectuate de către procurori și organele de urmărire penală.

Pornind de la realitățile constatate, în vederea asigurării aplicării uniforme a dispozițiilor legale la acest compartiment, Procuratura Generală pentru anul 2017 a orientat corpul de procurori la:

- ✚ Schimbarea atitudinii vis-a-vis de activitatea procesuală privind evaluarea și recuperarea prejudiciului cauzat prin infracțiune.

- ✚ Asigurarea evaluării permanente în cadrul cauzelor penale aflate în faza de urmărire penală a cuantumului real al prejudiciului cauzat și evidenței măsurilor întreprinse pentru asigurarea recuperării lui.

- ✚ Întreprinderea în cadrul desfășurării urmăririi penale a măsurilor pentru oferirea participanților la proces a posibilităților de recuperare benevolă a daunelor cauzate.

- ✚ Asigurarea specificării concrete a consecințelor nemijlocite ale infracțiunilor, inclusiv a daunelor cauzate la punerea sub învinuire a persoanelor, în condițiile art.282 din Codul de procedură penală.

- ✚ Asigurarea în modul stabilit și specificarea informației complete cu privire la daunele cauzate prin infracțiune și măsurile asiguratorii întreprinse în cursul urmăririi penale, la faza dispunerii soluțiilor de trimitere în judecată, cu includerea acestor informații anexă la rechizitoriu, conform art.296 alin.(4) din Codul de procedură penală, precum și asigurarea la solicitarea instanței care judecă cauza a dispunerii recuperării prejudiciului.

Evaluarea activității efectuate de către procurori și organele de urmărire penală la compartiment a identificat următoarea stare de fapt:

- suma totală a prejudiciului cauzat prin infracțiuni pentru perioada anului 2017 constituie **5.103.587.519,23 lei** (*anul 2016 – 10.560.627.760 lei*), fiind recuperați 144.704.293 lei (*anul 2016 – 54.402.558 lei*);

- suma totală a prejudiciului cauzat prin infracțiuni pe cauze cu soluții de încetare, clasare constituie **110.825.797 lei** (anul 2016 – 177.893.726 lei), suma prejudiciului recuperat fiind de 39.467.441 lei (anul 2016 – 25.940.373 lei);

- suma totală a prejudiciului cauzat prin infracțiuni pe cauze cu soluții de suspendare constituie **529.064.255 lei** (anul 2016 – 161.694.682 lei), fiind recuperați 16.130.132 lei (anul 2016 – 1.824.107 lei);

- suma totală a prejudiciului cauzat prin infracțiuni pe cauze rămase în gestiune la data de 01.01.2018 constituie **3.114.538.760,52 lei** (la data de 01.01.2017 – 2.918.177.121 lei), fiind recuperați 11.987.233 lei (anul 2016 - 5.417.593 lei);

- suma totală a prejudiciului cauzat prin infracțiuni pe cauze trimise în judecată (conform rechizitoriului) constituie 1.348.129.401 lei (anul 2016 – 7.302.839.391 lei), fiind recuperată suma de 77.387.563 lei (anul 2016 – 21.197.645 lei).

În vederea asigurării recuperării prejudiciilor cauzate, s-au întreprins măsuri pentru punerea sub sechestru a bunurilor făptuitorilor.

Valoarea totală a bunurilor sechestrate constituie 289.239.767 lei (anul 2016 – 735.946.115 lei).

Schematic, datele privind asigurarea reparării prejudiciului în cadrul urmăririi penale pot fi redade în felul următor:

Datele privind asigurarea reparării prejudiciului în cadrul urmăririi penale în perioada anului 2017 (în lei)		Procuratură	Organele de urmărire penală	
Prejudiciul cauzat	Valoarea totală în lei a prejudiciului	3.798.774.790,83	1.304.812.728,40	
	Inclusiv	Cauzat autorităților publice/bugetului consolidat	375.331.056,48	284.650.159,38
		În cauze trimise în judecată (conform rechizitoriului)	1.062.901.133,87	285.228.267,70
		În cauzele clasate pe motive de reabilitare art.275 pct.1-3 din Codul de procedură penală	302.298,00	83.929.638,67
		În cauzele clasate pe motive de nereabilitare	4.797.384,27	21.796.476,07
		În cauzele suspendate condiționat	321,00	1.028.911,08
		În cauzele suspendate	343.590.128,71	185.474.126,34
		În cauzele restante	2.387.183.451,98	727.355.308,54
Prejudiciul reparat în cursul urmăririi penale	Valoarea totală în lei a prejudiciului	39.449.560,00	105.254.733,06	
	Inclusiv	Reparat autorităților publice/bugetului consolidat	29.066.388,60	13.772.029,86
		În cauze trimise în judecată (conform rechizitoriului)	37.233.173,60	40.154.389,62
		În cauzele clasate pe motive de reabilitare art.275 pct.1-3 din Codul de procedură penală	1.027.711,00	10.241.629,94
		În cauzele clasate pe motive de nereabilitare	754.792,40	27.443.308,10
		În cauzele suspendate condiționat	-	131.923,08
		În cauzele suspendate	60.000	16.070.132,00
		În cauzele restante	773.883,00	11.213.350,32
		Valoarea bunurilor ridicate și restituite	460.696,00	26.714.913,29
Prejudiciul reparat benevol	41.442.190,00	38.359.712,16		

Punerea bunurilor sub sechestru	Valoarea totală în lei		202.556.780,35	86.682.986,53
	Inclusiv	Pentru asigurarea prejudiciului cauzat autorităților publice/bugetului public	67.429.061,35	58.153.460,01
		În cauzele trimise în judecată (conform rechizitoriului)	60.651.833,35	42.408.269,13
		În cauzele restante	141.904.947,00	44.120.894,40
	Pe alte categorii de cauze	-	153.823,00	

Evaluarea randamentului activității de aplicare a sechestrilor în calitate de măsuri asiguratorii pentru recuperarea prejudiciului cauzat prin infracțiune evidențiază un decalaj între valoarea prejudiciului cauzat și costul bunurilor sechestrate, care se datorează faptului că, *evaluarea bunurilor imobile este efectuată conform prețului stabilit de organul cadastral și nu cel de piață, precum și a prețurilor derizorii stabilite la unitățile de transport de proprietari în vederea neachitării impozitelor.* Această situație nu poate fi redresată complet în cadrul urmăririi penale, deoarece necesită cheltuieli neargumentat de mari pentru evaluare (expertizare) a valorii bunurilor sechestrate, precum și generează tergiversarea termenului de urmărire penală.

O soluție ar fi determinarea prețului acestor bunuri în procedura de judecare a cauzelor penale și executare a hotărârilor judecătorești, în procedurile de înstrăinare a acestora la prețurile de piață.

3.11. Activitatea specială de investigație

Una din atribuțiile de bază ale Procuraturii este efectuarea, inclusiv din oficiu a controlului asupra respectării legislației privind activitatea specială de investigații.

În perioada de raport procurorii responsabili de domeniu au fost orientați la exercitarea sistematică a controlului executării legilor, garantării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către subdiviziunile specializate la efectuarea măsurilor speciale de investigații.

Astfel, de către procurorii abilitați pe parcursul perioadei de raport au fost verificate 2303 dosare speciale de căutare a învinuiților, inculpaților, de identificare a cadavrelor și persoanelor cu identitate necunoscută, comparativ cu 3101 dosare verificate în aceeași perioadă al anului 2016, în rezultatul cărora au fost date 352 indicații (*anul 2016 – 470*).

La începutul anului 2017 în căutare se aflau 5374 învinuiți, inculpați și condamnați, care se ascundeau de organele de urmărire penală, de judecată și autoritățile care pun în executare sentința (*la începutul anului 2016 – 5029*), 75 persoane dispărute fără urmă (*anul 2016 – 95*) și spre identificare erau 34 de cadavre depistate cu identitatea necunoscută (*anul 2016 – 47*).

În rezultatul măsurilor speciale de căutare și identificare au fost stabilite 3713 persoane (*anul 2016 – 3532*), 14 persoane dispărute fără urmă (*anul 2016 – 34*) și identificate 9 cadavre din cele depistate cu identitatea necunoscută (*anul 2016 – 6*).

La începutul anului 2018 au rămas a fi în căutare 5898 învinuiți, inculpați și condamnați, 72 persoane dispărute fără urmă, iar spre identificare 28 cadavre.

În anul 2017 de către procurori, în cadrul a **57313** cauze penale din gestiune, judecătorilor de instrucție le-au fost înaintate **4367** demersuri de autorizare a măsurilor speciale de investigație (*anul 2016 – 4218*).

În rezultatul examinării demersurilor a fost respinsă autorizarea îndeplinirii măsurilor speciale de investigații în 50 cazuri (*anul 2016 – 30*).

Cele mai frecvente măsuri speciale autorizate și efectuate în cadrul urmăririi penale au fost:

- interceptarea și înregistrarea comunicărilor și imaginilor – **3142** (*anul 2016 – 2898*);
- colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice – **803** (*anul 2016 – 852*);
- documentarea cu ajutorul metodelor și mijloacelor tehnice, precum și localizarea sau urmărirea prin sistemul de poziționare globală (GPS) ori prin alte mijloace tehnice – **287** (*anul 2016 – 323*);
- monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informația financiară – **12** (*anul 2016 – 65*);
- cercetarea domiciliului și/sau instalarea în el a aparatelor ce asigură supravegherea și înregistrarea audio și video, a celor de fotografiat și de filmat – **63** (*anul 2016 – 14*);
- supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice ce asigură înregistrarea – **10** (*anul 2016 – 7*).

De asemenea, în conformitate cu art.132² alin.(1) pct.2) din Codul de procedură penală, procurorii au autorizat îndeplinirea măsurilor speciale de investigații în 581 cazuri (*anul 2016 – 566*).

Măsurile speciale de investigații autorizate de procurori s-au referit la:

- identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului sistemelor de comunicații electronice ori a punctelor de acces la sistemele informatice – **264** (*anul 2016 – 174*);
- urmărirea vizuală – **151** (*anul 2016 – 189*);
- controlul transmișiei banilor sau a altor valori materiale extorcate – **99** (*anul 2016 – 104*);
- investigația sub acoperire – **31** (*anul 2016 – 42*);
- achiziția de control – **31** (*anul 2016 – 44*);

- livrarea controlată – 2 (*anul 2016 – 8*).

Trecând în revistă activitatea la acest compartiment efectuată în anul 2017, este de menționat că, implicarea procurorului în acest proces a ținut să aducă maximă ajustare curențelor, apărute pe parcurs, în vederea utilizării măsurilor speciale de investigație doar atunci, când pe alte căi este imposibilă realizarea scopului procesului penal, întru neadmiterea prejudicierii activității de administrare a probelor, asigurând respectarea proporționalității activității cu restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Or, la zi starea criminogenă în Republica Moldova este una destul de alarmantă, iar în sarcina organului de urmărire penală și a procurorului stă obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor cauzei pentru stabilirea adevărului, asigurând astfel dreptul părților la o anchetă a infracțiunilor eficientă și în termen rezonabil din partea statului.

Pe parcursul perioadei de raport, în spațiul mediatic au apărut diverse informații precum că unele măsuri din acest spectru, în special, interceptarea convorbirilor telefonice este utilizată frecvent, fiind aduse cifre de ordinul zecilor de mii. Fiind analizate aceste date furnizate de o organizație neguvernamentală autohtonă și comparate cu starea reală a lucrurilor obținută din sursele legale și publice, s-a dovedit existența unor mari divergențe.

Analizând retrospectiva anului 2017 în domeniul activității speciale de investigații, se desprinde o pondere relativ slabă a implicării prin măsuri speciale în activitatea de urmărire penală, cantitativ fiind apreciată circa **8,5%** (**4898** măsuri în **57313** cauze penale în gestiune). Pe de altă parte, în această perioadă doar organul de urmărire penală din cadrul Inspectoratului General de Poliție al MAI, analizat în mod separat, a înregistrat **6042** de infracțiuni sau **18,3%** din numărul total, având la origine activitatea specială de investigații.

În altă ordine de idei, un exemplu elocvent ar servi ascensiunea atât în plan calitativ, cât și cantitativ a prestației în domeniul a Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze speciale, care într-o perioadă scurtă, prin utilizarea pe larg a activităților speciale de investigație și-a demonstrat eficiența în anihilarea mai multor grupări criminale specializate în **traficul de droguri**, în evaziuni fiscale și **spălări de bani**, unele din grupările criminale având în componență zeci de persoane. Drept urmare, în termeni proximi din circuit au fost scoase obiecte și partide importante de substanțe interzise, a căror valoare se cifrează la **zeci de milioane de lei**, iar sistarea activităților infracționale de acest gen a fost însoțită și de identificarea unor importante venituri ilegale, concomitent s-a reușit în premieră stabilirea și recuperarea reală a unor prejudicii în proporții importante. Or, astăzi, odată cu dezvoltarea permanentă a progresului tehnico-științific și cu

accelerarea schimbului operativ de informații, activitatea infracțională devine foarte mobilă, pe alocuri dificil a fi identificată. Respectiv, în trend apar și infracțiuni cu scheme destul de sofisticate pentru atingerea scopului criminal.

De menționat că, măsurile speciale de investigație sunt eficiente în procesul de cercetare a infracțiunilor, iar odată cu autorizarea lor și de către judecătorul de instrucție, mecanismul național de procedură este pe măsură să asigure respectarea drepturilor și libertăților cetățenilor.

În același context, procurorului, pe lângă atribuțiile de dispoziție în activitatea specială de investigații, îi revine sarcina monitorizării, și controlului respectării legislației în acest domeniu.

Pe cale de consecință, în evidență au intrat și unele neajunsuri atât în activitatea Procuraturii, cât și a subdiviziunilor specializate care efectuează activitatea specială de investigații, spre exemplu:

- argumentarea insuficientă a temeiniciei și necesității efectuării măsurii speciale de investigație;
- nerespectarea cerințelor Codului de procedură penală, Legii privind activitatea specială de investigații la consemnarea rezultatelor activității;
- cunoașterea insuficientă de către ofițerii de investigații a legislației în domeniul activității speciale de investigații, tacticilor și metodelor de efectuare a măsurilor speciale de investigație;
- fluctuația cadrelor, lipsa mijloacelor tehnice de investigare și a specialiștilor pentru utilizarea lor, cât și nivelul redus al disciplinei executorii;
- utilizarea insuficientă a măsurilor speciale de investigații.

Activitatea de investigații este concentrată preponderent la descoperirea infracțiunilor până la pomirea urmăririi penale, iar în cadrul efectuării urmăririi penale se observă o implicare pasivă a ofițerilor de investigații, fiind pro-activă doar în cauzele penale de o rezonanță sporită sau cu privire la infracțiunile excepțional de grave.

3.12. Factorii care influențează negativ activitatea procurorilor în domeniul urmăririi penale

Eficiența activității procurorilor în anul 2017 a continuat să fie determinată și afectată de mai mulți factori de ordin obiectiv și subiectiv, cum ar fi:

- cadrul legal material și procesual penal imperfect;
- diferența esențială a ponderii (încărcăturii) activității procurorilor pe zone, raioane, inclusiv din cauza unui mare număr de funcții vacante în procuraturile teritoriale. Este necesară reevaluarea statelor de personal în vederea uniformizării împărțirii volumului de activitate între procurori;

- tergiversarea pomirii urmăririi penale, a examinării sesizărilor despre infracțiuni și a investigațiilor în cauzele penale;
- lipsa în teritoriu a medicilor legiști, calificarea insuficientă a acestora;
- inexistența în unele raioane (Nisporeni, Cantemir, Ocnița, Basarabeasca, Taraclia) a judecătorilor de instrucție și încărcătura neuniformă, fapt ce necesită detașarea sau deplasarea procurorilor, uneori distanțe de până la 50 km, pentru la pentru participare la ședințele de judecată.
- contestarea pe dosarele penale și la judecătorii de instrucție de către avocați alți participanți la urmărirea penală a tuturor acțiunilor de urmărire și a actelor procesuale, fapt ce generează, tergiversarea neîntemeiată a urmăririi penale;
- conclucrarea ineficientă a organelor de urmărire cu cele care efectuează măsurile speciale de investigație;
- caracterul unilateral, incomplet și tendențios al cercetărilor penale neplanificarea acțiunilor de urmărire, neutilizarea metodicii și tacticii criminalistice la efectuarea anchetei;
- adoptarea deciziilor și înaintarea propunerilor și soluțiilor procesuale premature și neîntemeiate;
- executarea formală de către reprezentanții organelor de urmărire penală a indicațiilor formulate de procuror și/sau ignorarea acestora, precum și a încheierilor judecătorilor de instrucție;
- concentrarea eforturilor în cercetarea cauzelor penale curente, neproportionalitatea distribuirii și planificării activității reprezentanților organelor de urmărire penală;
- organizarea necorespunzătoare și controlul insuficient ale investigațiilor în vederea căutării învinușilor care se sustrag de la urmărirea penală;
- aplicarea cu derogări a măsurilor procesuale de constrângere, în special a reținerii și arestării preventive (*motivarea insuficientă a demersurilor privind aplicarea și prelungirea arestării, preluarea în conținutul acestora a formulărilor motivatorii tipizate fără analiza lor în contextul circumstanțelor fiecărei cauze*);
- ridicarea cu încălcarea legii a bunurilor, tehnicii de calcul și documentelor sub pretextul de a fi corpuri delictive, transportarea și păstrarea neadecvată, restituirea tardivă, blocajul activității agenților economici;
- lipsa ofițerilor de urmărire penală în inspectoratele teritoriale de poliție și pregătirea profesională slabă a unor ofițeri de urmărire penală, calitatea joasă a actelor procesuale întocmite și, în general, problema factorului uman pentru serviciile de urmărire penală, care rămâne a fi neatractive în comparație cu alte servicii din cadrul acelorași instituții, aspectele salarizării, asigurării tehnico-

materiale ș.a., având mari rezerve pentru a putea menține în acest serviciu colaboratori experimentați și eficienți;

- deficiențe la interpretarea legislației în vigoare, aplicarea eronată și neuniformă de către organele de urmărire penală și procurori a prevederilor legale, ce duc la calificarea incorectă a faptelor infracționale, la încălcări de lege la administrarea și aprecierea probelor, precum și la aplicarea incorectă a procedurilor de liberare de răspundere penală;

- practica judecătorească neuniformă, divergențe la interpretarea normelor legale;

- nerespectarea dispozițiilor actelor interdepartamentale care privesc evidența infracțiunilor, cauzelor penale și persoanelor care au comis infracțiuni, introducerea în fișele statistice, în baza cărora este constituită statistica judiciară oficială, a unor date ce nu întotdeauna corespund realității;

- măsuri insuficiente pentru evaluarea și asigurarea reparării prejudiciului cauzat, precum și pentru asigurarea stabilirii, inclusiv prin investigații financiare paralele, a bunurilor rezultate din infracțiuni și confiscarea lor;

- asigurarea insuficientă a respectării cadrului legal și garanțiilor privind prelucrarea și folosirea datelor cu caracter personal;

- problema transnistreană, care substanțial determină eficiența procesului de prevenire și combatere a criminalității și, în acest context, merită o atenție și un tratament deosebit pentru găsirea unor soluții adecvate, inclusiv prin implementarea unei justiții tranziționale.

Îndeplinirea obiectivelor urmăririi penale, asigurarea legalității și respectarea drepturilor fundamentale ale omului în cadrul procesului penal de către reprezentanții instituțiilor cu atribuții și obligații procesuale prin eforturile lor consolidate ar duce la diminuarea substanțială a deficiențelor enumerate *supra*, respectiv la îmbunătățirea aprecierii activității desfășurate și implicit la ridicarea gradului de încredere a cetățenilor în organele și urmărire penală în particular și în actul de justiție în general.

Pentru anul 2018, Procuratura Generală și-a formulat drept obiectiv elaborarea unui nou concept privind modelul, procedura de investigare a infracțiunilor, pe motiv că, la moment, în formula existentă, acesta nu corespunde scopurilor urmăririi penale și este birocratic și foarte inert, neîntemeiat costisitor, fiind diferit de practicile și modelele europene ale institutului de urmărire penală;

Totodată, în corelație cu celelalte organe de drept și specializate, Procuratura va veni cu o nouă formulă de interacțiune și activitate în domeniul urmăririi penale a procurorului, ofițerului de urmărire penală și ofițerului de investigație, prin reglementarea clară a competențelor, atribuțiilor și activităților mutuale.

CAPITOLUL IV: Contribuirea la înfăptuirea justiției

4.1. Reprezentarea învinuirii în instanțele de judecată în cauzele penale

Rolul Procuraturii Generale de promotor al politicilor la nivel instituțional, inclusiv de control asupra implementării acestora, a schimbat accentele puse asupra activității tuturor subdiviziunilor Procuraturii Generale, inclusiv și a Direcției judiciare.

Direcția judiciară este subdiviziunea Procuraturii Generale investită cu competențe de unificare a practicii de procuror în procesul de înfăptuire a justiției în instanțele de judecată în procesele penale și contravenționale, inclusiv în cele civile care izvorăsc din raporturi penale.

Pornind de la prioritățile stabilite la finele anului 2016, în contextul procesului continuu de reformare și consolidare a capacităților Procuraturii și, în particular a celor specializate, Procuratura a avut misiunea de identificare a celor mai bune practici, să vină cu interpretări asupra frecventelor modificări operate la legislația penală și procesual-penală și să asigure implementarea unor noi standarde în domeniul prevenirii și combaterii corupției și infracțiunilor conexe acestora, infracțiunilor comise de grupuri criminale organizate, celor ce atentează la securitatea economică a statului, de tortură și rele tratamente, violență în familie etc. Un domeniu nu mai puțin important l-a constituit formarea practicii uniforme de examinare a unor categorii specifice de cauze penale, aplicare corectă a pedepselor penale pentru acele categorii de infracțiuni. Mai mult, s-a reușit identificarea formulelor pentru înfăptuirea eficientă a justiției în cauzele penale instrumentate de procuraturile specializate, aflate pe rolul Curților de Apel și Curții Supreme de Justiție. Aceleași preocupări au devenit sarcini și pentru procuraturile teritoriale, urmare a reformării hărții instanțelor judecătorești.

În același timp, obiective importante în activitate au fost: identificarea cauzelor penale în care persistă riscuri de pronunțare a hotărârilor de achitare a persoanelor sau, după caz, de încetare a proceselor penale pe motive de reabilitare, promovarea unor politici punitive adecvate prin prisma atingerii scopurilor de prevenție generală și specială a comiterii infracțiunilor, orientarea instanțelor de judecată la aplicarea unor pedepse alternative detenției – amenda penală, munca neremunerată în folosul comunității.

Nu în ultimul rând, s-a atestat o dinamică pozitivă în procesul de diseminare a jurisprudenței CtEDO în rândul procurorilor.

4.1.1. Activitatea judiciară la nivelul instanțelor de fond

Cum am menționat *supra*, activitatea în domeniul judiciar-penal pe parcursul anului 2017 a fost ghidată de principalele obiective stabilite la începutul perioadei

de raport, urmare a analizei realizărilor și eșecurilor din perioada precedentă, necesităților și provocărilor dictate de realitățile sociale, economice și juridice.

Acestea au fost:

- identificarea unor soluții viabile pentru a reduce fenomenul tergiversării judecării cauzelor penale în instanțele de fond și apel, prin intensificarea aplicării procedurilor speciale la examinarea cauzelor penale în instanța de judecată;

- intensificarea procesului de monitorizare a judecării cauzelor penale, intervenirea cu măsuri pro-active în vederea reducerii numărului de achitări a persoanelor și a cazurilor de încetare a proceselor penale în instanțele de judecată, în special, cele ce au drept consecință reabilitarea inculpaților;

- identificarea cazurilor imputabile procurorilor de adoptare a sentințelor de achitare și a celor de încetare a proceselor penale pe motive de reabilitare a inculpaților, reîncadrări eronate a acțiunilor inculpaților, orientarea instanțelor în vederea aplicării unor pedepse disproporționale în raport cu gravitatea faptelor comise, nedeclanșarea căilor de atac în situații când aceasta se impunea și sesizarea Procurorului General pentru ca Inspekția procurorilor să inițieze anchete de serviciu;

- utilizarea procedurilor legale pentru unificarea practicii de urmărire penală și judiciară, inclusiv prin utilizarea eficientă a institutului recursului în interesul legii;

În perioada de referință anumite obiective au fost realizate în volum deplin, altele continuând să fie valabile și actuale pentru perioadele ce urmează.

Potrivit datelor statistice, în perioada de raport se atestă o descreștere a numărului total de cauze penale examinate cu pronunțarea sentințelor, în comparație cu perioadele similare ale anilor precedenți.

Tendința se datorează, inclusiv, reducerii numărului de dosare penale expediate pentru examinare în fond instanțelor de judecată urmare a aplicării prevederilor Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, adoptată la finele anului 2016.

Totodată, s-a înregistrat o descreștere importantă a numărului sentințelor de achitare, cât și a numărului persoanelor achitate, ponderea fiind redusă sub 2% aflate din numărul total al sentințelor pronunțate.

Concomitent, se constată o creștere a numărului sentințelor de condamnare a inculpaților și o descreștere semnificativă a numărului sentințelor de încetare a procesului penal. Această stare de lucruri, generează ideea producerii unor îmbunătățiri calitative în activitatea de reprezentare a învinuirii în instanțele de judecată.

Descreșterea nesemnificativă a numărului de cauze penale finisate cu pronunțarea sentințelor a fost generată de adoptarea Legii privind amnistia,

dezincriminarea unor fapte penale de violență în familie prin Legea nr.196 din 28.07.2016, în vigoare din 16.09.2016. Actele legislative menționate au avut drept consecință încetarea unui număr considerabil de dosare la faza urmăririi penale și, drept consecință, acestea nu au fost expediate în instanța de judecată.

La nivelul judecătoriilor, indicatorii de performanță ai activității judiciar – penale, potrivit datelor din sistemul informațional „INFO PG”, se prezintă conform datelor tabeli ce urmează:

Perioada	anul 2016		anul 2017	
Total sentințe/persoane	12075/13668		11585/13168	
De condamnare	8563/9560	70%	8929/9957	75,6%
De achitare	200/314	2,29%	147/218	1,65%
De încetare	3226/3708	27,1%	2437/2921	22,1%
Cu caracter medical	86/86	0,62%	72/72	0,54%

În procedura specială a acordului de recunoaștere a vinovăției s-au examinat **381** cauze penale în privința a **418** persoane, sau **3,3 %** din numărul total al cauzelor penale soluționate cu sentință. Concomitent, aplicabilitatea procedurii simplificate în baza probelor administrate la faza urmăririi penale, a cunoscut o creștere importantă atingând cota de **53%** din numărul total de cauze penale examinate cu pronunțarea sentinței de condamnare și încetare a procesului penal, iar în unele procuraturi ponderea cauzelor penale examinate în ordinea art.364¹ din Codul de procedură penală constituie aproximativ **70%**.

Examinarea la cota specificată a cauzelor penale în procedura simplificată în baza probelor administrate la faza de urmărire penală, este un indicator pozitiv, care vine să contribuie la reducerea termenelor de examinare a cauzelor, reducerea numărului de cauze penale aflate pe rolul instanțelor de judecată.

Analiza indicatorilor statistici denotă totuși o tendință de creștere a calității actului justiției, astfel, în aproximativ **76%** din numărul total de cauze penale expediate pentru examinare în fond instanțelor de judecată se pronunță sentințe de condamnare a inculpaților, în acest sens eforturile Procuraturii în ce privește combaterea criminalității aduc anumite rezultate pozitive.

Pe parcursul anului 2017 a fost atestată o creștere a numărului cauzelor penale de o complexitate și rezonanță sporită, privind infracțiuni comise de persoane publice și demnitate publică, atentând la interesele statului, cu cauzarea de daune în proporții deosebit de mari.

Spre exemplu, prin sentința Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani, din 20.04.2017, menținută în vigoare prin decizia instanței de apel, a fost condamnat cet. Viaceslav Platon, pentru comiterea infracțiunilor de sustragere a bunurilor și banilor în proporții deosebit de mari, inclusiv de la BC”Banca de Economii”SA. Prin sentință a fost dispusă încasarea din contul acestuia în beneficiul părții civile a

mijloacelor financiare în valoarea prejudiciului cauzat prin infracțiune în sumă de peste 869 milioane lei.

Prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 21.06.2017, Ilan Șor, învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute de art.190 alin.(5) și 243 alin.(3) lit.b) Cod penal, a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute de art.196 alin.(4) și art. 243 alin.(3) lit.b) din Codul penal. Recalificarea acțiunilor făptuitorului a fost obiectul contestării de către acuzator a sentinței judecătorești vădit ilegale.

Pentru infracțiuni de abuz în serviciu, corupere activă au fost de asemenea condamnați: ex-ministru al transportului și infrastructurii drumurilor, ex-vice-ministru al industriei, șeful Direcției transport și căi de comunicație a Primăriei mun. Chișinău, ex-secretarul Consiliului municipal Chișinău, șeful relații cu publicul al Ministerului Afacerilor Externe și integrării europene, un ex-ambasador, primari ai localităților, specialiști din cadrul administrațiilor publice locale, colaboratori de poliție, vamali etc.

Au fost pronunțate sentințe în privința mai multor grupări criminale specializate în comiterea infracțiunilor de trafic de persoane, circulație ilegală a substanțelor narcotice, contrabandă etc.

4.1.2. Activitatea judiciară la nivelul Curților de Apel

În perioada anului 2017 cu participarea procurorilor, Curțile de Apel Chișinău, Bălți, Cahul și Comrat, au examinat în ordine de apel și recurs **3499** cauze penale în privința a **4224** de inculpați (în raport cu 3666 dosare în privința a 4338 inculpați, în anul 2016).

Din ele, **3009** decizii (86%) în privința a **3768** inculpați au fost pronunțate în ordine de apel, iar alte **440** decizii (14%) în privința a **456** inculpați, în ordine de recurs. La apelurile/recursurile procurorului au fost examinate:

- **1547** dosare penale în privința a **1976** persoane, din care: admise - 798 dosare în privința a 1068 persoane (**51,58%**), respinse – 749 dosare în privința a 908 persoane (48,41%).

La apelurile și recursurile altor părți (inculpați, avocați, părți vătămate, alte persoane):

- **1892** de dosare în privința a **2248** persoane din care: admise - 724 dosare în privința a 904 persoane (38,26%), respinse – 1168 dosare în privința a 1344 persoane (61,73%).

În comparație cu anul precedent, la nivelul Curților de Apel s-a înregistrat o descreștere nesemnificativă a dosarelor penale examinate (*cu 167 de cauze mai puțin - stare de lucruri generată de intrarea în vigoare a Legii privind amnistia în*

legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței și dezincriminării unor fapte penale).

Asupra celor 3009 decizii pronunțate în ordine de apel în privința a 3768 inculpați, procurorii participanți în instanța de apel, au înaintat în Curtea Supremă de Justiție **592** recursuri ordinare în privința a **748** persoane (*adică, fiecare a 5 decizie a fost contestată sau 19,7% din numărul total al acestora*).

4.1.3. Activitatea judiciară la nivelul Curții Supreme de Justiție

În perioada de referință, pe rolul Curții Supreme de Justiție s-au aflat 2017 cauze penale, din ele, în ordine de recurs în anulare, au fost examinate 89 cereri.

Din acestea, 565 cereri de recurs ordinar în privința a 667 persoane, ori fiecare a patra, au fost declarate de către procurorii participanți la examinarea cauzelor în instanța de apel.

Cererile de recurs ordinar declarate de procurori au fost soluționate după cum urmează:

- **236** recursuri ordinare în privința a **258** de inculpați au fost respinse la faza de admisibilitate;

- **328** recursuri în privința a **410** inculpați au trecut etapa admisibilității, din ele **264** recursuri în privința a **328** persoane, fiind admise cu casarea deciziilor curților de apel, iar **65** recursuri în privința a **83** persoane respinse, cu menținerea deciziilor instanțelor de apel.

Raportat la temeiul invocat în cererile de recurs ordinar declarate admisibile, se atestă următoarea stare de fapt:

- din motivul aplicării greșite a individualizării pedepsei, au fost examinate 139 recursuri, în privința a 182 persoane, dintre care 109 în privința a 142 persoane au fost admise, iar 30 în privința a 46 persoane au fost respinse;

- din motivul achitării ilegale au fost examinate 136 recursuri în privința a 162 persoane, din care 101 în privința a 124 persoane au fost admise și 35 în privința a 38 persoane respinse.

- din motivul reîncadrării acțiunilor au trecut de etapa admisibilității și au fost examinate 53 recursuri în privința a 61 persoane, toate fiind admise de către Colegiul penal lărgit.

Concomitent, au fost examinate și admise **85** de recursuri în anulare declarate de către adjunctul Procurorului General (*toate vizând reabilitarea persoanelor supuse presiunilor politice*).

În aceeași ordine de idei, în continuare Curtea Supremă de Justiție nu acceptă spre examinare recursurile în anulare declarate de către Procurorul General și adjunctii acestuia împotriva unor decizii ale instanței afectate de grave erori de drept, conținând vicii fundamentale în cadrul procedurilor precedente.

Astfel, a fost respins recursul în anulare declarat în cazul judecătorului Gh. Popa achitat de către Curtea de Apel Chișinău, cel declarat în cauza Rusu și Corduneanu etc.

Analizând recursurile ordinare declarate de procurori, și deciziile pronunțate de Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, prin care au fost casate deciziile Curților de Apel în ordine de recurs ordinar, se constată că temeiurile pentru casarea acestora, în majoritatea cazurilor a servit încălcarea prevederilor art.-art.414, 417, 419 din Codul de procedură penală și încălcarea prevederilor art.-art. 61, 75, 84, 90 Cod penal.

Procurorii au depus referințe conform art.431 Cod de procedură penală în **794** cauze penale examinate în ordine de recurs ordinar și de recurs împotriva încheierilor Curților de Apel, inclusiv în cele ce au fost examinate în Plenul Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, urmare a declanșării căilor extraordinare de atac (recurs în anulare).

În ordine de revizuire (art.461¹ din Codul de procedură penală), în urma pronunțării hotărârilor de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului împotriva Moldovei, cu participarea procurorilor au fost examinate **2** cauze penale. Ambele cereri de revizuire au fost admise, într-un caz cauza fiind rejudecată și pronunțată decizia de achitare a persoanei, iar în celălalt caz dispunându-se rejudecarea ei.

4.2. Achitarea inculpaților de către instanțele de judecată

Identificarea cauzelor și motivelor achitării persoanelor de către instanțele de judecată, rămâne a fi în continuare una din principalele sarcini ale Procuraturii Generale.

În 12 luni ale anului 2017, potrivit statisticii, instanțele de judecată de toate nivelele au pronunțat **228** hotărâri judecătorești de achitare în privința a **294** persoane, din care:

- **147** sentințe de achitare în privința a **218** de persoane pronunțate de către instanțele de fond;

- **56** decizii de achitare în privința a **71** persoane pronunțate de către instanțele de apel;

- **5** decizii de achitare în privința a **5** persoane pronunțate de Curtea Supremă de Justiție.

La nivelul instanțelor de fond, ponderea cauzelor în care au fost achitate persoane pentru anul 2017 este de **1,65%**.

Dacă însă raportăm diferența dintre numărul de persoane achitate în anul 2017, comparativ cu anul 2016, constatăm o diminuare semnificativă cu **54** sentințe în privința a **96** persoane, ceea ce constituie aproximativ o treime.

În instanțele de apel, din **3499** cauze penale examinate în privința a **4224** persoane, au fost emise **56** decizii de achitare în privința la **71** persoane, ceea ce constituie **1,5%**.

Referitor la categoriile de infracțiuni pe care au fost pronunțate hotărâri judecătorești de achitare, ca și în anii anteriori, înregistrându-se în principal în ordine descrescătoare: infracțiuni contra patrimoniului, infracțiuni săvârșite de persoane publice, infracțiuni vizând încălcarea regulilor de circulație a mijloacelor de transport, infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei și infracțiuni legate de circulația ilegală a substanțelor narcotice, violență în familie, infracțiuni care atentează la ordinea publică.

Cele mai multe persoane achitate în raport cu numărul total al persoanelor în privința cărora au fost pronunțate astfel de sentințe, se atestă în procuraturile: sectorului Buiucani – **17** sentințe în privința **30** persoane, anticorupție – **18** sentințe în privința a **28** persoane; procuratura pentru combaterea criminalității organizate și cauze speciale **12** sentințe în privința a **26** persoane; oficiul Botanica, mun. Chișinău – **12** sentințe în privința a **18** persoane; Strășeni - **6** sentințe în privința a **14** persoane; Hâncești **8** sentințe în privința a **9** persoane; oficiul principal al procuraturii mun. Chișinău – **5** sentințe în privința a **9** persoane, oficiul Ciocana - **5** sentințe în privința a **7** persoane. În altă ordine de idei, menționăm că, în unele Procuraturi nu au fost înregistrate cazuri de pronunțare a sentințelor de achitare a persoanelor – Basarabeasca, Briceni, Dondușeni, Drochia, Glodeni, Leova, Telenеști, Ungheni, Oficiile Comrat, Ceadâr Lunga, Vulcănești ale Procuraturii UTA Găgăuzia.

Cauzele care au generat adoptarea soluțiilor de achitare, pot fi sistematizate în trei categorii:

- referitor la prestația instanței de judecată: aprecierea diferită, în majoritatea cazurilor unilaterală, neobiectivă și fără o analiză corespunzătoare a probelor sau, în general, fără o apreciere a acestora;

Asemenea situații cel mai frecvent se admit de judecători în procesul examinării cauzelor penale despre coruperea pasivă (art.324 din Codul penal), abuz în serviciu (art.327 din Codul penal) sau depășirea atribuțiilor de serviciu (art.328 din Codul penal), circuitul ilegal al drogurilor, în scop de comercializare (art.217¹ din Codul penal). Acțiunile inculpaților sunt superficial motivate prin invocarea pretensei provocări fie din partea victimelor acțiunilor de extorcare, fie ale agenților sub acoperire, ca ulterior, examinând minuțios și în evoluție toate acțiunile făptuitorilor, instanțele ierarhic superioare să caseze aceste sentințe.

- referitor la prestația procurorilor: expedierea în instanța de judecată a cauzelor penale în lipsa probelor concludente și suficiente pentru obținerea

condamnării sau a cauzelor penale cu grave erori/omisiuni procesuale, precum și a cauzelor penale în care acțiunile inculpatului nu întrunesc elementele infracțiunii;

- referitor la comportamentul altor părți sau participanți în proces: schimbarea declarațiilor date la etapa urmăririi penale de către partea vătămată sau martori, imposibilitatea audierii acestora în ședința de judecată din cauza plecării lor peste hotare, concluziile diversificate ale expertizelor suplimentare sau contraexpertizelor (în special cele medico-legale) numite pe parcursul judecării cauzei etc.;

O altă cauză care a influențat la pronunțarea sentințelor de achitare îl constituie rolul pasiv al acuzatorului de stat în cadrul judecării cauzelor penale în instanțele de judecată, deși potrivit legislației de procedură penală și actelor departamentale, procurorul este obligat să prezinte probe suplimentare în cazurile insuficienței lor. Nu întotdeauna asigură prezentarea tuturor probelor invocate în rechizitoriu, iar în unele cazuri se refuză de la ele, inclusiv a celor de bază - declarațiilor părților vătămate.

Au fost depistate cazuri când procurorii nu delimitează acțiunile mai multor făptași ai infracțiunii, nu incriminează toate faptele comise, drept urmare pronunțându-se sentințe de achitare. Mai ales în cazurile când printr-o singură acțiune au fost provocate diferite leziuni.

În unele cazuri, procurorii prematur intervin în natura existenței unor relații civile bazate pe existența diferitor contracte, angajamente în formă de recipise, care necesită a fi examinate sau au fost examinate cu pronunțarea hotărârilor judecătorești în procedura civilă.

În baza plângerilor pretinselor părți vătămate, organele de urmărire penală încep urmărire penală, procurorii, fără a delimita faptele penale de relații civile, înaintează învinuirea și expediază cauzele penale în instanța de judecată.

Deși la prima vedere numărul total al persoanelor achitate ar părea să fie impunător, ulterior, ca rezultat al declanșării căilor de atac inițiate de către acuzatorii de stat și, în unele cazuri, și de către părțile vătămate, nu în ultimul rând datorită prestației procurorilor participanți în instanțele de apel, instanțele ierarhic superioare le casează cu pronunțarea unor decizii de condamnare, iar ponderea lor în raport cu datele inițiale este destul de mică.

4.3. Încetarea proceselor penale în instanțele de judecată

La capitolul încetării proceselor penale, comparativ cu anul 2016 se constată o descreștere semnificativă a numărului persoanelor în privința cărora procesul penal a fost încetat în instanțele de judecată.

Cuantumul sentințelor de încetare a proceselor penale în anul 2017 constituie **22,1 %** (în anul 2016 – 27,1 % sentințelor de încetare).

Astfel, pe parcursul anului 2017 au fost pronunțate 2437 sentințe de încetare a procesului penal în privința a 2921 persoane, constatându-se o dinamică în scădere comparativ cu anul 2016 când au fost înregistrate 3226 sentințe în privința a 3708 persoane.

Pe parcursul anului 2017, în special semestrul I, a fost încă destul de frecvent aplicată Legea nr.210 din 29.07.2016 privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în baza temeiului indicat în art.107 Cod penal (intervenirea amnistiei) fiind încetate 972 procese penale, sau 41% din numărul total al sentințelor de încetare. Numărul acestor cauze penale este totuși în descreștere pe parcursul semestrului II.

Din numărul total al proceselor penale încetate în instanțele de judecată – 36,4% sunt axate pe motivul împăcării părților (885 sentințe). Analiza comparativă a acestui indicator, cu numărul cauzelor penale încetate la fază de urmărire penală pe motivul împăcării părților, denotă că, nu în toate cazurile posibilitatea împăcării părților la faza de urmărire penală este valorificată în măsură deplină. Evident competențele procurorului aici sunt limitate, însă Codul de procedură penală prevede, inclusiv, institutul medierii, care în unele cazuri este chiar obligatoriu.

La faza urmăririi penale au fost încetate în temeiul art.109 din Codul penal 2439 cauze penale, iar la faza judecării 803 cauze, ceea ce constituie o treime din numărul total al cauzelor penale examinate.

În 81 cauze, ce constituie 3,33% au fost pronunțate sentințe de încetare a procesului penal urmare a liberării persoanelor de răspundere penală și tragerea acestora la răspundere contravențională, în 24 cauze sau 0,98% procesele penale au fost încetate urmare a liberării minorilor de răspundere penală. Destul de înalt este numărul proceselor penale încetate urmare a intervenirii termenului de prescripție pentru tragere la răspundere penală: 133 cauze sau 5,47 % din numărul total de sentințe de încetare. Frecvent, expirarea termenului de prescripție se datorează tendinței de tergiversare a examinării cauzei de către participanți, care procedează în acest fel pentru a se evita consecințele condamnării, aplicarea pedepselor, în special a celei de privare de conducere a mijlocului de transport.

Din numărul total al sentințelor de încetare a procesului penal – 11,3% sau 277 sentințe au fost motivate prin existența altor circumstanțe care fac imposibilă tragerea persoanei la răspundere penală (art.332 alin.(1) coroborat cu art.275 pct.5) - 9) din Codul de procedură penală).

Cel mai des, de către instanțele de judecată sunt invocate trei temeuri:

- cel de la pct.9) - există alte circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală;

- cel indicat la pct.7) art.275 Cod de procedură penală - în privința unei persoane există o hotărâre judecătorească definitivă în legătură cu aceeași acuzație sau prin care s-a constatat imposibilitatea urmăririi penale pe aceleași temeuri;

- cel indicat la pct.8) art.275 Cod de procedură penală - în privința unei persoane există o hotărâre neanulată de neîncepere a urmăririi penale sau de încetare a urmăririi penale pe aceleași acuzații.

4.4. Pedepsele penale

Pe parcursul perioadei de referință practica aplicării pedepselor penale în general, cât și pentru anumite categorii de infracțiuni a constituit unul din obiectivele importante ale Procuraturii în cadrul monitorizării examinării judiciare a cauzelor penale. Situația la capitolul este reflectată în tabelul următor:

Perioada/anul de referință	Sentințe de condamnare dosare/persoane	Închisoare dosare/persoane	Cu aplicarea art.90 din Codul penal dosare/persoane	Munca neremunerată dosare/persoane	Amendă dosare/persoane
2013	7732/8903	1528/1763	2478/3053	1994/2017	1732/1980
2014	8590/9524	1633/1867	2434/2846	2260/2344	2245/2447
2015	9886/11070	1907/2217	2672/3172	1998/2069	3307/3612
2016	8563/9560	1927/2197	2294/2727	1485/1536	2857/3100
2017	8922/9957	1915/2234	2280/2706	2521/2604	2206/2413

Pe parcursul anului 2017 instanțele de judecată au aplicat în mod prioritar pedeapsa sub formă de **muncă neremunerată în folosul comunității**, după care **închisoare cu suspendare condiționată a executării pedepsei**, amenda și pe ultimul loc pedeapsa **închisorii cu executare**.

Creșterea considerabilă a aplicabilității pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității este explicabilă prin modificarea art.64 din partea generală a Codului penal, precum și modificările operate în partea specială, prin Legea nr.207 din 29.07.2016, în vigoare de la 07.11.2016, potrivit căroră cuantumul amenzilor s-a majorat esențial, inculpații deseori acceptând, chiar solicitând pedeapsa muncii neremunerate în folosul comunității, deoarece nu dispun de mijloace bănești pentru achitarea amenzilor excesiv de mari stabilite pentru anumite infracțiuni. Din aceleași raționamente se explică și micșorarea cazurilor în care instanțele au aplicat pedeapsa amenzii.

Aplicarea muncii neremunerate în calitate de pedeapsă penală nu și-a atins scopul, devenind un instrument costisitor pentru justiție, pe motiv că randamentul sau eficiența acestuia este sub nivel. Una din cauzele care generează această stare de fapt este acțiunea dispersată la compartiment a organelor de probațiune, care la punerea în aplicare a sentințelor cu privire la munca neremunerată nu urmăresc de fapt utilizarea acesteia în folosul comunității, dar în interesul îngust al factorilor de decizie din cadrul organelor administrației publice locale. Se impune consolidarea

eforturilor la nivel local, zonal și republican a reprezentanților Serviciului de probațiune, întru identificarea segmentelor, necesităților și intereselor comunitare în care ar fi necesară direcționarea muncii neremunerate ca măsură de pedeapsă penală.

Pedeapsa închisorii cu executare, dar și cu suspendare condiționată a executării a fost aplicată la nivelul anilor precedenți, de cele mai dese ori, acestea fiind unicele pedepse prevăzute de sancțiunea normei penale și posibil a fi aplicate.

Cu referire și la institutul suspendării condiționate a executării pedepsei se constată că “Justiția nu-și atinge scopul - dar cheltuie bani”. În viziunea noastră aplicarea de către procuror a pedepselor penale amenda și munca neremunerată în folosul comunității, în detrimentul pedepsei cu suspendare condiționată a executării, ar spori utilitatea publică și socială a acestor pedepse și ar diminua costul și cheltuielile justiției care implică utilizarea de resurse financiare (cheltuieli de deplasare a justițiarilor) și a unor perioade suplimentare de timp pentru desfășurarea proceselor judiciare.

Astfel, analiza practicii de procuror și a celei judiciare denotă mai multe carențe ce țin de suspendarea condiționată a executării pedepsei pentru anumite perioade de probațiune (termen de probă).

Potrivit alin.(3) art.89 din Codul penal: ”Persoanelor liberate de pedeapsa penală li se aplică probațiunea, iar militarilor – termenul de probă”.

Studiul hotărârilor judecătorești pronunțate scoate în evidență faptul că, procurorii în continuare solicită suspendarea condiționată a executării pedepsei pentru perioadă de probă, iar instanțele de judecată continuă să utilizeze sintagma ”termen de probă”, pe când legea prevede altceva de la 31.12.2015, când au intrat în vigoare modificările aduse la art.89 și 90 din Codul penal.

Pe lângă acestea, procurorii nu solicită, iar instanțele nu aplică nici una din obligațiile prevăzute la art.90 alin.(6) din Codul penal, astfel, încât condamnații nu suportă consecințele condamnării cu excepția obligației de a se prezenta o dată pe lună la consilierul de probațiune, reducându-se efectul preventiv și educativ al pedepsei penale, iar în percepția societății nu suportă nici o pedeapsă.

De menționat că, deși pe parcursul perioadei de referință au fost constatate cazuri de aplicare a acestor obligații de către unele instanțe, totuși considerăm că, fiecare sentință în care executarea pedepsei se suspendă condiționat, trebuie să conțină obligarea condamnatului la unele acțiuni indicate în alin.(6) art.90 din Codul penal.

Analiza activității instanțelor de judecată la capitolul vizat denotă, că adesea nu se ține cont de scopul pedepsei penale, de circumstanțele atenuante și agravante, de pericolul social care a survenit ca urmare a infracțiunilor săvârșite și, nu în

ultimul rând, de personalitatea inculpaților și lipsa intenției acestora de conlucrare cu organul de urmărire penală, însă, ajunși în instanța de fond, cu scopul de a i se aplica o pedeapsă mai blândă, acceptă ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală. Astfel de sentințe sunt contestate în instanța ierarhic superioară.

Datorită monitorizării sporite asupra examinării cauzelor penale privind anumite categorii de cauze penale, în scopul unificării practicilor la aplicarea pedepselor penale, în perioada de referință au fost atinse un șir de performanțe.

La capitolul combaterii infracțiunilor privind traficul de copii și traficul de ființe umane, spre exemplu din 41 cauze penale examinate în privința a 58 persoane, doar în cazul unei persoane s-a aplicat suspendarea condiționată a executării pedepsei închisorii, această sentință fiind contestată cu apel de către acuzatorul de stat.

La acest capitol, pe parcursul perioadei de referință au fost implementate noi mecanisme de evidență, raportare și evaluare a stării de fapt, cu prezentare lunară a informației exhaustive tuturor organelor statului, organismelor internaționale implicate în combaterea fenomenului.

O tendință nouă în ce privește aplicarea pedepselor penale se constată în activitatea Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, când după restituirea de către 3 inculpați a prejudiciului cauzat bugetului public în sumă de peste **36 milioane lei**, urmare a comiterii infracțiunilor de pseudo-activitate de antreprenariat, spălare de bani, acestora le-a fost aplicată o pedeapsă sub formă de închisoare cu suspendare condiționată a executării.

4.5. Tergiversarea examinării judiciare a cauzelor penale

În pofida acțiunilor realizate pentru excluderea caracterului îndelungat al judecării cauzelor penale, se constată că fenomenul tergiversării judecării cauzelor penale persistă, cunoscând o dinamică îngrijorătoare.

Analiza datelor statistice sistematizate în sistemul informațional "INFO PG" se prezintă conform datelor tabeli ce urmează:

Perioada	anul 2013	2014	2015	2016	2017
Cauze/inculpați	1698/2376	2216/3077	2545/3559	3029/4131	4196/6065

Din numărul total de 6029 inculpați - 115 sunt în stare de arest preventiv. Astfel, pe parcursul anilor, constatăm o creștere constantă cu aproximativ 20-30% anual a numărului cauzelor penale a căror judecare depășește 6 luni din momentul sesizării instanțelor.

În pofida aplicabilității în circa 60% din cauzele penale examinate a procedurilor simplificate privind acordul de recunoaștere a vinovăției și judecarea cauzelor penale în baza probelor administrate la faza urmăririi penale, creșterea

numărului cauzelor penale cu termen de examinare mai mult de 6 luni, creează premise pentru încasarea despăgubirilor în legătură cu nerespectarea termenelor rezonabile de examinare a cauzelor, dar și buna funcționare a sistemului justiției, care în special în raza mun. Chișinău, este suprasolicitat.

Cea mai gravă situație la acest capitol se atestă la Judecătoriile mun. Chișinău (sediile Râșcani și Centru), mun. Bălți, Orhei, Căușeni, Drochia, Criuleni, Ialoveni, Hâncești, Florești, unde numărul de cauze restante este în creștere semnificativă de la an la an.

Deși odată cu intrarea în vigoare a prevederilor Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, un număr important de cauze penale au fost încetate la faza de urmărire penală și nu au ajuns în instanțele de judecată, au fost întreprinse eforturi pentru soluționarea cauzelor penale aflate deja pe rolul instanțelor potrivit procedurilor simplificate, însă statisticile prezentate *supra*, nu denotă totuși o schimbare de situație la acest capitol.

În acest context, optăm pentru o abordare complexă din partea mai multor instituții ale statului și propunem discutarea fenomenului tergiversării examinării cauzelor penale la una dintre ședințele Consiliului Suprem de Securitate, or, în aspect general, situația la capitolul respectării termenilor rezonabile de examinare a cauzelor penale este critică. Tergiversarea judecării cauzelor penale nu este doar o problemă a procurorilor, ea urmează a fi abordată în complex și sistemic, cu inițierea unui dialog trilateral între procurori, instanțe și avocați.

Astfel, conform datelor statistice ale Procuraturii Generale, în anul 2017 în instanțele de judecată de către procurori au fost remise 15181 cauze penale cu rechizitorii (număr ce este în creștere de la un an la altul), însă instanțele de judecată au fost în stare să examineze și să pronunțe sentințe doar în 11585 cauze, fapt ce denotă formarea unui balast de circa 3 (trei) mii dosare, care în creștere de la un an la altul ar putea genera tergiversarea examinării cauzelor în instanțele de judecată și riscuri suplimentare de condamnare a statului la CEDO.

În tabelul de mai jos sunt prezentate numărul cauzelor penale ce au fost expediate în instanțele de judecată începând cu perioada anului 2010 și pe care până la moment nu sunt pronunțate sentințe:

Perioada	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Cauze/înculpați	3/3	6/10	45/95	97/180	203/374	485/868	1362/1843

În cadrul analizei efectuate a fost constatată o practică vicioasă, cât și unele omisiuni admise la judecarea cauzelor penale chiar și în cazul infracțiunilor ușoare sau mai puțin grave, în deosebi a infracțiunilor prevăzute la art. 264¹ din Codul penal și anume, termenele de soluționare a cauzelor penale în instanțele de judecată, în lipsa unui volum mare de lucru, sunt de 2 și 3 sau chiar mai mulți ani,

ședințele de judecată fiind numite la intervale de câteva luni, deși conform prevederilor art. 20 din Codul de procedură penală, desfășurarea procesului penal se face în termen rezonabil.

Totodată, se constată că, în mai multe cauze penale vizând categoria enunțată de infracțiuni (art.264¹ din Codul penal), termenul de examinare este tergiversat intenționat de către inculpați și avocați ca ulterior, procesul penal să fie încetat conform art. 60 din Codul penal, inculpații fiind liberați de răspundere penală. Drept consecință a amânării ședințelor de judecată din diverse motive, pe parcursul anului 2017, numai la Judecătoria Cahul au fost pronunțate 7 sentințe de încetare a procesului penal din motivul expirării termenului prescripției tragerii la răspundere penală, astfel devenind imposibilă privarea inculpaților de dreptul de a conduce mijloace de transport.

Deși respectarea termenului rezonabil la urmărirea penală se asigură de către procuror, iar la judecarea cazului – de către instanța respectivă, în situația în care, la judecarea unei cauze concrete, există pericolul încălcării termenului rezonabil, conform prevederilor art. 20 din Codul de procedură penală, participanții la proces, pot adresa instanței care judecă în fond cauza, o cerere privind accelerarea urmăririi penale sau a procedurii de judecare a cauzei, fapt ignorant de majoritatea acuzatorilor de stat.

Urmează a fi menționat și faptul că, la moment migrația activă a populației afectează negativ mersul judecării cauzelor penale în sensul că, în majoritatea cazurilor, persoanele recunoscute în calitate de părți vătămate sau martori sunt plecate peste hotarele Republicii Moldova, fapt care, drept consecință, prejudiciază sau chiar face imposibilă asigurarea prezentării lor în instanța de judecată.

Aprecierea circumstanțelor de fapt și de drept, permit a evidenția următorii factori, care generează tergiversarea judecării cauzelor penale în instanțele de judecată:

- neprezentarea în proces a părților, a martorilor;
- redisputarea în ședința preliminară, la faza de cereri și demersuri, a probelor acumulate în faza de urmărire penală, invocarea nulității acestora, abuzarea cu rea-credință de formularea cererilor de recuzare etc.;
- neprezentarea inculpaților și avocaților în ședințele de judecată (de remarcat că instanțele de judecată nu practică amendarea apărătorilor pentru absențele la proces);
- complexitatea cauzelor penale și volumul mare de lucru generat de conexarea altor cauze penale pe parcursul cercetării judecătorești.
- neîntocmirea ordonanțelor sau încheierilor de aducere silită, cât și neexecutarea de către organele poliției a măsurilor de constrângere numite în

privința inculpaților, părților vătămate și martorilor sau, după caz, executarea formală a acestora;

- necesitatea acumulării probelor suplimentare, în cazul urmăririi penale incomplete, sau la solicitarea apărătorului inculpatului sau părții vătămate, inclusiv numirea expertizelor, efectuarea cărora durează;

- conduita instanței de judecată la numirea dosarelor penale spre examinare, în unele cazuri ca rezultat al volumului mare de lucru al judecătorilor, ședințele se amână pe intervale de timp cuprinse între 2 și 3 luni, inclusiv pe motivul intervenirii concediilor anuale de odihnă ale participanților la proces;

- lipsa magistraților din instanțe, condiționată de eliberarea și transferarea judecătorilor și încărcătura extrem de mare *per* judecător (Vulcănești, Comrat (activează din 6 judecători doar 2, fiecare având în gestiune peste 1500 dosare), Orhei, Ocnița etc.). *Ca exemplu* la judecătoria Ialoveni sunt cauze penale în care completul s-a schimbat de 2 și chiar 3 ori, cu reluarea cercetării judecătorești pe motiv că, în noiembrie 2015, judecătorul Lungu Grigore a decedat, iar judecătorul Șcheastlivii Iurie a demisionat. Ulterior, în luna martie 2016, judecătorul Barbos Ludmila s-a transferat la Judecătoria Centru, mun. Chișinău, iar în luna iunie 2016 judecătorul Tamara Boubătrîn s-a eliberat.

- casarea hotărârilor instanțelor de fond de către Curtea de Apel sau Curtea Supremă de Justiție, cu trimiterea cauzelor la rejudecare.

În scopul redresării situației la capitolul dat Direcția judiciară la 25 octombrie 2017 a expediat în adresa procuraturilor teritoriale și specializate recomandarea nr.21-4d/17-3514 privind reprezentarea învinuirii în instanțe la judecarea cauzelor penale cu inculpați în stare de arest, cu enunțarea măsurilor ce urmează a fi întreprinse pentru evitarea tergiversării examinării cauzelor, inclusiv cu recomandarea de a înainta instanțelor de judecată cereri privind accelerarea procedurilor de judecare a cauzelor, conform prevederilor art.20 alin.(5) din Codul de procedură penală. Ca urmare, se atestă că, în anul 2017 procurorii au înaintat 127 cereri în condițiile art.20 alin.(5) din Codul de procedură penală, din care doar 27 au fost admise, 80 au fost respinse, iar 20 cereri sunt în curs de examinare.

4.6. Domeniul contravențional

În perioada de raport, procurorii au inițiat 2117 proceduri contravenționale. Din numărul total al proceselor contravenționale pornite, în instanța de judecată, potrivit competenței, au fost expediate 225 proceduri. Din procedurile contravenționale diferite justiției, în 98 cazuri au fost aplicate sancțiuni contravenționale, 20 proceduri au fost încetate în legătură cu lipsa elementelor de contravenție, alte 104 proceduri contravenționale sunt pendinte în fața instanțelor de judecată.

Conform competenței procurorului în domeniul contravențional (art.396 alin.(1) din Codul contravențional) au fost examinate 971 proceduri în privința a 995 persoane. La finele anului 2017 erau executate 770 hotărâri de sancționare, suma amenzilor contravenționale încasate constituind 587 679 lei. Din numărul procedurilor contravenționale examinate, 83 au fost încetate.

Împotriva deciziilor agentului constatator au fost înaintate 52 contestații. În aceeași ordine de idei, au fost înaintate 4 recursuri împotriva hotărârilor judecătorești contravenționale, dintre care – unul a fost respins.

De asemenea, au fost înaintate 10 cereri de revizuire împotriva deciziilor agentului constatator și a hotărârilor instanțelor de judecată.

În aspectul dreptului contravențional este necesar de menționat că problemele apărute și descrise în rapoartele precedente au rămas neschimbate și această situație se datorează cadrului legislativ existent (Codului contravențional), în privința căruia s-au făcut propuneri pentru modificare și completare, în special ce ține de aspecte de procedură.

Cum s-a menționat anterior, odată cu adoptarea Legii cu privire la Procuratură, în vigoare din 01.08.2016, au fost efectuate unele ajustări ale legislației, inclusiv și a celei contravenționale. Ca urmare, de la 01.08.2016 în competența procurorului a rămas doar constatarea și examinarea contravențiilor prevăzute la art.336 – „...nesubordonarea cu rea-voință dispoziției sau cererii legitime a colaboratorului organelor de ocrotire a normelor de drept...”

4.7. Activitatea judiciară în materie civilă și de contencios administrativ

În scopul reprezentării intereselor generale ale societății și statului, apărării drepturilor și libertăților cetățenilor, procurorii participă, în condițiile legii, la examinarea judecătorească a cauzelor civile și litigiilor economice, în privința cărora acțiunile au fost înaintate de către aceștia și împotriva Procuraturii.

Este de menționat că, odată cu adoptarea noii Legi cu privire la Procuratură, din 01.08.2016, și limitarea atribuțiilor procurorilor în cadrul procesului civil, ceea ce a influențat rezultatele (dinamica) activității în anul 2017 comparativ cu anii precedenți. În acest sens, au fost efectuate ajustări ale cadrului normativ, inclusiv și a legislației procesual-civile. Astfel, conform art.71 alin.(1) din Codul de procedură civilă, procurorul participă la judecarea pricinilor civile în calitate de participant la proces dacă el însuși a depus cererea de chemare în judecată, iar potrivit alin.(2) al aceluiași articol, procurorul poate depune cererea de chemare în judecată pentru compensarea prejudiciului cauzat autorităților publice prin infracțiune, precum și pentru anularea actelor care au cauzat prejudiciul, în cazul încetării urmăririi penale sau neînceperii urmăririi penale în temeiul art.275 pct.4),

5) și 9) din Codul de procedură penală. Cererea de chemare în judecată poate fi depusă indiferent de acordul autorității publice.

La nivel național, în perioada anului 2017 de către procuraturile teritoriale și specializate au fost înaintate **175** acțiuni în valoare totală de peste 1,2 milioane lei. Din cele examinate, 87 au fost admise, în valoare de 898 965 lei.

În anul 2017, spre deosebire de anul 2016, a scăzut numărul acțiunilor înaintate. Astfel, în perioada anului 2016 au fost înaintate 395 acțiuni în valoare totală de 29 989 134 lei și au fost examinate 433 acțiuni, în valoare de 8 284 105 lei. Din numărul total al acțiunilor examinate, 197 au fost admise, valoarea acestora fiind de 6 165 200 lei.

Acțiunile civile intentate în baza cererilor înaintate de procurori au ca obiect:

- formarea și executarea bugetului – 7 acțiuni, în valoare de 363 117 lei, fiind examinată o acțiune în valoare de 68 319 lei, fiind admisă integral;
- protecția proprietății aflate în posesiunea exclusivă a statului – au fost intentate 2 acțiuni în valoare de 96 849 lei;
- perceperea în bugetul statului a bunurilor dobândite ilicit – fiind examinată o acțiune în valoare de 42 978 lei, fiind admisă integral;
- declararea nulității actelor autorităților publice, persoanelor oficiale sau funcționarilor – au fost examinate 4 acțiuni, iar o acțiune a fost admisă;
- repararea prejudiciului de către persoanele care au comis infracțiunea – 164 acțiuni – în valoare de 702 217 lei, fiind examinate 161 în valoare de 8 291 470 lei dintre care admise 76 acțiuni în valoare de 700 999 lei;
- în interesul minorilor, pensionarilor și altor persoane – fiind examinate 9 acțiuni în sumă de 15 000 lei, dintre care admise 5 acțiuni;
- alte cazuri prevăzute de lege – 2 acțiuni înaintate în valoare de 38 515 lei, 243 acțiuni au fost examinate în valoare totală de 86 669 lei, fiind admise 3 în valoare de 86 669 lei.

În procedura contenciosului administrativ au fost examinate **113** cereri (inclusiv din anii precedenți, 2 acțiuni).

Un alt domeniu important de activitate pe segmentul procesual-civil l-a constituit reprezentarea intereselor Procuraturii Generale în litigiile privind repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și instanțele judecătorești. În rezultatul analizei la acest compartiment, s-a constatat că procurorii au participat în calitate de reprezentanți pe **103** cauze, au înaintat **34** apeluri și **11** recursuri. De menționat, că suma totală a prejudiciului material solicitată de reclamanți a constituit **49 221 925 lei**, iar a prejudiciului moral - **44 340 618 lei**. Admise au fost pretențiile cu privire la prejudiciul moral în valoare totală de **2 101 000 lei** și cu privire la prejudiciul

material în sumă totală de **14 388 548 lei**. Cea mai mare parte a sumelor acordate cu titlu de prejudiciu material au constituit cheltuielile judiciare suferite pe parcursul proceselor penale.

În egală măsură, menționăm și despre schimbările radicale ce au avut loc în legislație, și anume, că prin intrarea în vigoare a Legii nr. 31 din 17.03.2017 pentru completarea Codului de procedură civilă, medierea judiciară a devenit posibilă în litigiile care rezultă din răspunderea delictuală (art. 182/1 alin. (1) lit. e)), iar Legea 1545 reglementează anume astfel de litigii. Practic, însă, ședințele de mediere nu aduc nici un rezultat, deoarece reprezentanții Ministerului Justiției nu au împuterniciri corespunzătoare, iar reclamanții – un interes real de a recurge la căi amiabile, în virtutea faptului că nu achită taxa de stat.

Totodată, drept o problemă majoră în practica litigiilor abordate se prezintă lipsa unei reglementări clare, precise și previzibile cu privire la noțiunea de "acțiuni ilicite" ale organelor de urmărire penală, procuraturii sau instanțelor de judecată.

În același timp, apar probleme de interpretare în cazul solicitărilor de a recupera prejudiciul material sau moral în rezultatul unor acțiuni efectuate în cadrul proceselor contravenționale, deoarece art. 6 al Legii 1545 nu prevede expres un astfel de temei pentru apariția dreptului la recuperarea prejudiciului.

4.8. Activitatea în materie de implementare a CEDO

Activitatea pe acest segment în anul 2017 s-a concentrat în intensificarea dialogului instituțional cu Agentul guvernamental pe diferite domenii, acesta exprimându-se în general la:

1. Asistența Agentului guvernamental în vederea formulării observațiilor în cauzele pendinte la CEDO, potrivit articolului 10 din Legea cu privire la agentul guvernamental (dialogul instituțional între Procuratura Generală și agentul guvernamental la formularea poziției Republicii Moldova în fața Curții Europene a Drepturilor Omului) - fiind examinate **22** demersuri.

2. Diseminarea în procuraturile teritoriale și specializate a hotărârilor CtEDO pronunțate de Curtea Europeană în privința Republicii Moldova sau alte hotărâri relevante ale Curții. În anul 2017 au fost întocmite **14** rezumate ale hotărârilor și deciziilor. Aici menționăm o problemă ce ține de tergiversarea diseminării practicii Înaltei Curți, or, din motiv că potrivit Legii cu privire la agentul guvernamental, Direcția agent guvernamental este responsabilă de traducerea oficială a textului hotărârilor pronunțate în privința Moldovei, deseori expiră mai mult de 2 luni până să apară traducerea oficială a textelor hotărârilor. Cu toate acestea, procurorilor le sunt expediate informări despre hotărârile adoptate, cu atenționarea asupra încălcărilor constatate de CtEDO.

3. Asistența agentului guvernamental la elaborarea planurilor de măsuri de ordin general și individual în cauzele contra Republicii Moldova și implementarea acestora, ține în special de verificarea și actualizarea informațiilor privind etapele la care se află dosarele penale ce au relevanță și legătură cu cazurile aflate la controlul Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei. În acest sens, au fost întocmite 5 proiecte.

4. Coordonarea rapoartelor și planurilor de acțiuni în grupurile de cauze aflate sub supravegherea Comitetului de Miniștri, care urmează a fi raportate sau radiate – 2 avize.

În perioada anului 2017, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a pronunțat 14 hotărâri de condamnare a Republicii Moldova (cu 6 hotărâri mai puțin decât în anul 2016), privind:

1. Încălcarea art. 3 (sub aspect procedural) art.5§1, art.5§5 și art.13 din Convenție - *Greco c. Republicii Moldova*;

2. Încălcarea art. 8 din Convenție - cauza *Savotchko c. Republicii Moldova*;

3. Încălcarea art. 5§1 din Convenție, cauzele *Gumeniuc c. Republicii Moldova*; *Vasiliciuc c Republicii Moldova*; *Ialamov c. Republicii Moldova*.

4. Violarea art. 6§1 din Convenție - cauza *Manoli c Republicii Moldova*;

5. Încălcarea art.11 din Convenție în cauza *Șolari c. Republicii Moldova*;

6. Violarea art.1 din Protocolul nr.1 la Convenție – spețele *Cereale Flor S.A. și Roșca c. Republicii Moldova*.

În perioada anului 2017, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a pronunțat 7 decizii de radiere a cauzelor contra Republicii Moldova (în 2016, Curtea a pronunțat 19 decizii de radiere în cauzele contra Moldovei inițiate în fața Curții). Din cele 7 decizii:

- 4 au fost declarate ca fiind inadmisibile ca urmare a găsirii ca fiind nefondate a cererilor depuse sau făcute abuziv;

- 3 decizii de radiere de pe rol (din care, 2 privind radierea cererilor de pe rol ca urmare a omisiunii reclamanților de a da curs solicitărilor Curții privind obiecțiile preliminare și o decizie privind acceptarea acordului de reglementare amiabilă a cauzei).

Suma despăgubirilor acordată de Curte în baza acestei decizii privind reglementarea amiabilă a cauzei a constituit **12000 EURO**. Spre comparație, în anul **2016**, suma totală acordată de Guvern conform deciziilor de radiere de pe rol ca urmare a acceptării declarațiilor sau acordurilor amiabile a constituit **27900 EURO**.

Curtea a dispus în 2017 încasarea din contul statului în folosul reclamanților a sumei de **93348 EURO** în baza hotărârilor adoptate în privința Republicii Moldova, iar în anul 2016, această sumă a fost de **220897 EURO**.

Urmează a fi menționat numărul record de **7** hotărâri adoptate de CtEDO în privința cetățenilor din stânga Nistrului (*Draci c. Federației Ruse și Republicii Moldova*, *Vardanean c. Federației Ruse și Republicii Moldova*; *Soyma c. Federației Ruse și Republicii Moldova*; *Apcov c. Federației Ruse și Republicii Moldova*; *Eriomenco c. Federației Ruse și Republicii Moldova*; *Pădureț c. Federației Ruse și Republicii Moldova*, *Braga c. Federației Ruse și Republicii Moldova*), prin care au fost recunoscute un șir de violări ale Convenției de către Federația Rusă și obligat statul rus să achite despăgubiri reclamanților în sumă totală de **290 075 EURO**.

O premieră pentru Republica Moldova, când a fost condamnată de rând cu Federația Rusă, este cauza *Braga c. Republicii Moldova și Federației Ruse*. Cu referire la responsabilitatea Republicii Moldova în această *speșă*, Curtea a concluzionat că Guvernul moldovean se face vinovat de încălcările invocate de reclamant ce au avut loc după data de 25 octombrie 2001, întrucât autoritățile nu au prevenit re-transferul acestuia în autoproclamata republică nistreană și astfel l-au supus din nou unor condiții de detenție incompatibile cu art. 3 din Convenție, deși au avut controlul efectiv asupra reclamantului în timpul detenției sale în Republica Moldova.

Pe parcursul anului 2017 au fost examinate **55** materiale în baza sesizărilor Ministerului Finanțelor și Ministerului Justiției conform art.20 al Legii 1545/98 referitor la admiterea de către instanțele naționale în folosul reclamanților, ca urmare încetării procedurilor penale pe temeuri de reabilitare. În 4 cazuri, conform procedurii stabilite în art.274 din Codul de procedură penală au fost inițiate procese penale, care s-au soldat cu neînceperea urmăririi penale.

Urmează a fi menționat că la 22.07.2016, pe faptul tragerii cu bună știință la răspundere penală a cet. AC, a fost începută urmărirea penală în privința unui procuror în baza art.306 alin.(2) lit. a) și c) din Codul penal. În cadrul urmăririi penale, Ministerul Justiției a intervenit în calitate de parte civilă în cauza penală, potrivit art.219-226 din Codul de procedură penală.

CAPITOLUL V: Apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei

Protecția mediului, apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului

În contextul atribuțiilor stipulate în art.124 alin.(1) din Constituție și Legea nr.3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură, pe tematica apărării drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului, Procuratura a reacționat la domeniile vulnerabile și tendințele negative, precum: poluarea solului, subsolului, aerului și apei, gestionarea inadecvată a pădurilor, depozitarea ilegală a deșeurilor.

Protecția mediului constituie o problemă de importanță globală, respectiv, pe plan național se impune o intervenție a Procuraturii, în vederea asigurării drepturilor fundamentale ale omului stipulate în art.37 din Constituție, la un mediu înconjurător neprimejdios din punct de vedere ecologic pentru viață și sănătate.

Deși procurorii, au intervenit atât fiind sesizați, cât și în temeiul autosesizării în baza informațiilor publicate în mijloacele de informare în masă, efectuarea acțiunilor procesual penale au fost periclitate de faptul lipsei specialiștilor în domeniu și a cadrului legal perfect, aspecte de fapt relevante pentru finisarea cauzelor penale.

O problemă importantă referitoare la situația ecologică în țară, este impactul asupra mediului și sănătății populației, cauzat de acțiunile de colectare neautorizată și depozitare necontrolată a deșeurilor. Pe parcursul anului 2017, în 12 cazuri de depozitare neautorizată a deșeurilor, procurorii au dispus pornirea urmăririi penale în baza art.-art. 197, 223, 227, 230 și 328 din Codul penal.

Potrivit investigațiilor, premisa generatoare a fenomenului depozitării substanțelor nocive și deșeurilor menajere și de producție contrar prevederilor legislației în domeniu, rezidă din atitudinea iresponsabilă a autorităților publice locale, precum în cazurile primăriilor mun. Chișinău, mun. Bălți, com. Stăuceni și Grătiești, alte localități, care nu conștientizează gravitatea consecințelor nefaste asupra mediului și populației.

Exemplu elocvent reprezintă acțiunile autorității publice locale din mun. Chișinău, care începând cu anul 2011, în lipsa documentației au permis depozitarea deșeurilor în cantități ce depășesc un volum de 7 mil. m³ la poligonul cu suprafața de 8,93 ha din mun. Chișinău, str. Uzinelor. Pe acest caz, la 25.05.2017 a fost dispusă pornirea urmăririi penale în baza art.223 lit. b) și art.329 alin.(2) lit. b) din Codul penal.

Urmare a intervenției Procuraturii în domeniul vizat, cu antrenarea organelor abilitate, s-a reușit lichidarea de facto a 2 402 gunoiști neautorizate pe o suprafață de 265 ha.

La **compartimentul poluării apelor** cea mai de rezonanță se prezintă cauza penală de învinuire a directorului relații cu publicul a SA „Apă-Canal Chișinău” Vladimir Mocreac, în comiterea infracțiunilor prevăzute de art.229 și art.328 alin.(3) lit. d) din Codul penal. Eforturile procurorilor în procesul acumulării probatoriului s-au soldat cu expedierea la 07.04.2017, a cauzei penale (rechizitoriu pe 150 file) în instanța de judecată pentru examinare în fond. Rezonanța cazului derivă atât din valoarea prejudiciului constatată și probată, care se estimează la 92 mil. lei, precum și din acțiunile de poluare a mediului exprimate prin nerespectarea procesului de pre-epurare a deșeurilor lichide, iar deversarea lor direct în rețeaua municipală de canalizare, au afectat grav flora și fauna fluviului Bâc, afluent al râului Nistru.

La **compartimentul valorificării industriale a zăcămintelor minerale utile și recultivarea terenurilor degradate**, investigațiile procurorilor s-au soldat cu pornirea a **15 cauze penale** în baza art.-art. 186, 191 alin.(5), 228, 241, 328, 329, 352 din Codul penal. *Pe toate aceste cauze a fost constatat că, prejudiciul material cauzat este substanțial iar impactul asupra naturii este ireversibil.* Spre exemplu, în instanța de judecată a fost remisă cauza penală, pornită la 20.01.2017, în baza art.191 alin.(5) și art.228 lit. d) din Codul penal, pe faptul extragerii și înstrăinării ilegale de către doi agenți economici a zăcămintelor minerale de argilă destinată pentru recultivarea terenurilor, mediului înconjurător fiindu-i cauzat prejudiciu estimat la 7 966 922 lei.

Gestionarea spațiilor verzi a evidențiat o tendință negativă exprimată prin utilizarea terenurilor contrar destinației ori reducerea suprafețelor, în special în mun. Chișinău, de către reprezentanții autorităților publice locale fiind implementate regizat acțiuni soldate cu edificarea pe aceste loturi a construcțiilor. Astfel, în temeiul documentelor de urbanism eliberate de primăria mun. Chișinău, un agent economic a inițiat construcția centrului de agrement cu 9 nivele și parcare auto subterană pe suprafața arendată de 0,12 ha, amplasată în hotarele pădurii-parc „Râșcani”. Pe acest caz, s-a dispus pornirea urmăririi penale în baza art.328 alin.(3) lit. d) din Codul penal.

La fel, procurorii au constatat cazuri de **utilizare ilegală a terenurilor spațiilor verzi realizată prin organizarea ilegală a unor zone de agrement** de către agenți economici, care fiind favorizați de autoritățile publice locale, au obținut profituri din închirierea foșoarelor și prestarea altor servicii, acțiuni soldate cu decopertarea și distrugerea litierei, păturii vii și stratului superior de sol fertil,

relevante fiind situațiile depistate în perimetrul parcului „Râșcani”, mun. Chișinău, prejudiciul cauzat mediului fiind de 981 280 lei. În toate cazurile procurorii au reacționat prin pornirea cauzelor penale în baza art.352 alin.(3) lit. d) din Codul penal.

Vulnerabilitatea domeniului folosirii terenurilor din fondul silvic de stat și celor din zonele și fâșiile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă, potrivit constatărilor procurorilor se atestă la compartimentele: utilizării pământurilor din fondul silvic și fondul apelor contrar destinației; efectuarea lucrărilor de amenajare a fondului silvic arendat fără permisiunea arendatorului; defrișarea vegetației forestiere fără actele permise eliberate de organele abilitate; îngrădirea accesului liber al populației pe terenurile fondului silvic; acapararea ilegală a unor sectoare de terenuri din zona de protecție a râului Nistru și a lacului de acumulare Ghidighici.

Similar perioadelor precedente, procurorii au reacționat prompt la cazurile de fraudare a intereselor publice, la subiect fiind constatată vânzarea ilegală de către persoane publice din cadrul autorităților publice centrale a terenurilor proprietate publică a statului, transmise în gestiunea ÎS „Orașul Vinului”, precum și alte bunuri imobile proprietate publică, amplasate în edificiul din bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 73, mun. Chișinău. În ambele cazuri, la 11.10.2017 și 13.10.2017 s-a dispus pornirea urmăririi penale în baza art.328 alin.(3) din Codul penal.

La tematica înstrăinării terenurilor publice, procurorii au constatat ilegalități comise de factorii de decizie din cadrul primăriei mun. Chișinău și SRL „Cristemir”, privind deposedarea statului de terenul cu suprafața de 0,12 ha, pe care este amplasat edificiul Școlii de meserii pentru persoane cu handicap al auzului și hipoacuzici, situat în mun. Chișinău, str. Fantalului, nr.8. Un alt caz, vizează, funcționarii primăriei com. Băcioi, mun. Chișinău, care ilegal au atribuit în lipsa licitației și fără plată, două loturi de teren pentru construcții, ulterior acestea fiind vândute de beneficiari. Investigațiile pe acest caz s-au soldat cu pornirea urmăririi penale în baza art.328 alin.(3) lit. d) din Codul penal.

În contextul apărării drepturilor și intereselor legitime ale persoanei, este esențial subiectul acordării asistenței medicale oportune și calitative, iar cazurile de malpraxis au sensibilizat opinia publică, intervenția Procuraturii fiind generată de vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, decesul pacientului.

La acest compartiment, au fost mediatizate în mijloacele de informare în masă, rezultatele investigațiilor efectuate de procurori pe faptul desfășurării neautorizate în cadrul ÎMSP Spitalul Clinic Municipal Bălți a tratamentelor de radioterapie, cu utilizarea Instalației cu raze „X”- Roentgen TA-02, care nu deținea certificat de securitate și nu era verificată metrologic, mai mult, entitatea, în care se

află cabinetul de radioterapie, nu era acreditată, situație admisă de factorii de decizie ai spitalului. Urmare a gestionării neautorizate a instalației menționate de personalul necalificat, au fost iradiați mai mulți pacienți, care au trecut curs de radioterapie în IMSP Spitalul Clinic Municipal Bălți, în rezultat fiindu-le cauzate arsuri de raze roentgen. Procurorii au stopat funcționarea Instalației cu raze „X” și au dispus la 03.05.2017 începerea urmăririi penale atât pentru infracțiunea prevăzută de art.213 alin.(1) lit. a) din Codul penal, cât și în privința factorilor de decizie din cadrul Spitalul Clinic Municipal Bălți și Centrului Național de Sănătate Publică Bălți, în baza art.328 alin.(3) din Codul penal.

La tematica încălcarea din neglijență de către medici sau alți lucrători medicali a regulilor sau metodelor de **acordare a asistenței medicale**, de rezonanță se prezintă patru cazuri de deces a minorilor, rezultate prin tratamentul defectuos (malpraxis) acordat acestora. Cauzele penale pornite în baza art.213 Cod penal, sunt în stadiu finală de instrumentare.

Mai mult, în cadrul investigațiilor a fost stabilit un alt caz din categoria menționată, soldată cu decesul la 05.07.2016 a minorului T.B.(a.n.2013), care fiind diagnosticat cu forma locală de tuberculoză, în ultimele luni de viață s-a aflat la Centrul de plasament, Reacția Montaux cu 2UT fiind negativă, nu i s-a efectuat chimioprofilaxie conform Protocolului Clinic Național, deși la aplicarea tratamentelor prescrise și suportate de copil urma să se țină cont de acesta, întrucât era obligator. Pe cazul dat, la 01.09.2017 s-a dispus pornirea urmăririi penale în baza art.213 lit. b) din Codul penal.

În anul 2017 în Procuratură au parvenit **30622** petiții (*în 2016 – 30496, în anul 2015 - 32799 petiții*), din care **24423** adresări au fost examinate de procurori (*în anul 2016 – 24185, în anul 2015 - 25988*), iar **6199** au fost remise (redirecționate) spre examinare după competență altor organe (*în anul 2016 - 6311, în anul 2015 - 6811*).

Din numărul total al petițiilor examinate, în **2406** cazuri acestea au fost recunoscute întemeiate (*în anul 2016 – 2630, în anul 2015 - 3113*), fiind înaintate **444** acte de reacționare de procuror (*în anul 2016 – 804, în anul 2015 - 1343*).

Subiectele cele mai importante abordate de petiționari se referă la activitatea de urmărire penală, încălcarea drepturilor de proprietate, asistența socială, protecția drepturilor copiilor, încălcarea altor drepturi constituționale.

Analiza statistică a activității Procuraturii în domeniul examinării petițiilor, denotă că, în pofida diminuării esențiale a competențelor procurorilor urmare a reformării instituției, inițiate în anul 2016, cetățenii sesizează Procuratura pe diverse dimensiuni, iar procurorii reacționează la încălcările sesizate în limita competențelor funcționale.

CAPITOLUL VI: Activitatea de cooperare și asistența juridică internațională

6.1. Cooperarea cu instituțiile și organizațiile internaționale

Matricea de activități pentru suportul bugetar pentru anii 2014-2016

În susținerea realizării liberalizării regimului de vize –2017 a constituit anul de finalizare a Proiectului. Astfel, a avut loc evaluarea implementării activităților propuse în Matrice, fiind apreciate ca realizate între 80 și 100% realizare.

Agenda și Acordul de Asociere

La 11.04.2017, prin ordinul Procurorului General nr.14/7.2 a fost aprobat Planul de acțiuni al instituției pentru realizarea Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova–Uniunea Europeană, în perioada 2017-2019, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1472 din 30.12.2016. Procuratura este implicată în executarea a 33 de activități, în anul 2017 fiind executate 5 din aceste activități.

Cooperarea cu partenerii externi, ședințe cu donatorii

La 27 aprilie 2017 a avut loc cea de a 4-a ședință de lucru cu donatorii și implementatorii proiectelor destinate consolidării capacităților Procuraturii. Ca rezultat al reuniunii putem menționa subvenționarea participării la cursul de instruire a doi procurori la Institutul Internațional de Justiție Penală și Drepturile Omului din or. Siracuza, Italia; editarea broșurii despre Procuratură, traducerea Planului de Dezvoltare Strategică a Procuraturii în limba engleză etc. În cadrul ședinței au fost făcute propuneri concrete de cooperare în domeniul definitivării programului „E-Dosar” și consolidarea capacităților Procuraturii municipiului Bender.

Reprezentanța Asociației Barourilor Americane Inițiativa pentru Supremația Legii din Moldova (ABA ROLI Moldova)

În anul 2017 a continuat cooperarea cu ABA ROLI Moldova, materializată în special în elaborarea și definitivarea Planului de Dezvoltare strategică pentru anii 2016-2020, aprobat de Procurorul General prin Ordinul 9/7.2 din 23 februarie 2017.

Consiliul Europei (CoE)

În anul 2017 a continuat implementarea de către CoE a Proiectului ”Suport în susținerea reformei justiției penale în Republica Moldova” finanțat de Guvernul Danemarcei. În această perioadă procurorii au beneficiat de instruire în domeniul managementului și leadership-ului, ridicarea profesională a colaboratorilor procuraturi, inclusiv prin fortificarea capacităților procuraturilor specializate. A fost editată broșura despre Procuratura Republicii Moldova după intrarea în vigoare a Legii nr.3 cu privire la Procuratură.

În cadrul evenimentului dedicat celebrării a 25 de ani de la crearea Procuraturii Republicii Moldova, la 27 ianuarie 2017, în comun cu Consiliul European, a fost organizată Conferința internațională cu tema "Perspectivele dezvoltării procuraturii moderne: asigurarea independenței și specializarea procurorilor".

Uniunea Europeană (UE)

În anul de referință menționăm finalitatea Proiectului UE -" Suportul *investigațiilor preliminare, a urmăririi penale și apărării în RM*", care a demarat la 30.10.2014, procurori beneficiind în urma acestuia de un șir de instruiți la capitolul specializare, publicații (Regulamentul Procuraturii, Ghidul cetățeanului), iar CSP, ca organ de autoadministrare al procurorilor a beneficiat de expertiză, inclusiv la formarea bugetului și stabilirea necesităților ca instituție separată.

Misiunea Norvegiană de Experti pentru Promovarea Supremației Legii în Moldova (NORLAM)

Activitățile de asistență a Procuraturii oferite de Misiunea NORLAM în anul 2017 s-au referit în special la procedurile de finalizare a activității Misiunii în Republica Moldova (iunie 2017).

În comun cu experții NORLAM au fost elaborate Regulamentele organelor de autoadministrare ale Procuraturii, au fost elaborate acte-tip procesual penale, în sensul compatibilității acestora cu sistemul „E-Dosar”, s-au desfășurat seminare de instruire profesională focusate asupra necesității de detenție preventivă până la adoptarea sentinței, în contextul condamnărilor CEDO, expertiză în dezvoltarea aplicării mai largi a măsurilor alternative arestului preventiv.

Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE)

În perioada de referință, cooperarea cu OSCE s-a concentrat pe consolidarea capacităților Procuraturii prin intermediul instruirilor în cadrul Institutului Național al Justiției (INJ) la subiectul luptei cu violența în familie, discriminarea și discursul bazat pe ură, investigarea traficului de ființe umane, a crimelor cibernetice.

Ambasada Marii Britanii

În anul 2017 s-a purces la implementarea Memorandumului de Cooperare între Procuratura Generală a Republicii Moldova și Institutul "Causeway Institute for Peace-building and Conflict Resolution International", semnat la 07.11.2016.

Obiectivul prezentului Memorandum este cooperarea reciprocă dintre Părți în procesul de realizare a sarcinilor stabilite conform *Programului "Introducerea și dezvoltarea capacităților organelor de drept în domeniul justiției tranziționale drept mecanism de reglementare în societatea post-conflict"*. În realizarea celor 8 runde de seminare de instruire în domeniul justiției tranziționale au fost instruiți un

număr de aproximativ 180 de procurori, inclusiv un procuror pentru participare la cursul de instruire a experților în justiție tranzițională în calitate de formator.

Ambasada SUA

În anul 2017 Ambasada SUA din Chișinău a continuat finanțarea acțiunilor implementate de ABA ROLI Moldova. Pe lângă acestea cooperarea cu Ambasada SUA în 2017 s-a materializat și printr-un șir de activități de instruire pentru procurori în cadrul Academiei FBI –ILEA din Budapesta, Ungaria și prin vizite de studiu și seminare.

EUROJUST

Pe parcursul anului 2017, schimbul de informații cu EUROJUST s-a realizat prin intermediul Punctului de contact desemnat. EUROJUST a primit asistența Republicii Moldova în 6 cazuri. Procurorii au participat la 3 ședințe de coordonare organizate de EUROJUST pe urmăriri internaționale care au conexiune cu urmărirea penale naționale. În cadrul acestor cauze, s-a lucrat în echipele comune de investigații, membrul al cărora este Republica Moldova. Pe parcursul anului 2017, s-a activat și lucrat în 2 echipe comune de investigații, una (România - Marea Britanie - Republica Moldova - Bulgaria – Lituania) în legătură cu fapte din sfera infracționalității de criminalitate organizată economico-financiară, a doua (Cehia) pe un caz de trafic de droguri.

Semnarea Acordurilor de colaborare internaționale

- *Program de cooperare pentru anii 2017–2019 "GEMINA" între Procuratura Generală a Republicii Moldova și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție din România*, Pe parcursul anului 2017, 8 procurori din Republica Moldova au beneficiat de patru stagii de schimb de experiență, organizate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție din România pentru procurori din statele-membre ale Uniunii Europene, coordonate de Rețeaua Judiciară Europeană de Formare Profesională și Institutul Național al Magistraturii din România.

- *Acordul de colaborare între Procuratura Republicii Moldova și Procuratura Generală a Federației Ruse, 27.01.2017* - Acordul formalizează schimbul de informații și bune practici între părți, facilitarea și accelerarea procedurilor de acordare a asistenței juridice în vederea prevenirii și combaterii criminalității, inclusiv în formele sale organizate, alte aspecte de cooperare.

6.2. Asistența juridică internațională în materie penală

Demersuri și cereri de extrădare

Au fost examinate 16 cereri de extrădare (24 în 2016) primite de la autoritățile statelor străine, fiind înaintate 5 (6 în 2016) demersuri de extrădare în instanța de judecată, din care 5 au fost admise (6 în 2016) cu predarea

persoanelor către statele străine. Într-un caz (3 cazuri în 2016) demersurile au fost respinse, restul cererilor fiind în curs de examinare.

Totodată, în perioada de raport au fost examinate 365 (372 în 2016) informații despre reținerea sau localizarea pe teritoriul altor state a persoanelor învinuite de comiterea de infracțiuni, anunțați în căutare de către organele de drept ale Republicii Moldova. Din numărul total de informații examinate, au fost inițiate 223 (191 în 2016) de cereri de extrădare, din care 79 (147 în 2016) au fost admise, iar 116 (44 în 2016) se află la etapa de examinare. 46 (61 în 2016) de informații au fost transmise conform competenței Ministerului Justiției, iar 28 (120 în 2016) au fost lăsate fără examinare din diferite motive (deținerea de către persoana căutată a cetățeniei statului pe teritoriul căruia a fost identificat, expirarea termenului de prescripție, lipsa măsurii preventive privativă de libertate, decriminalizarea unor categorii de infracțiuni, ș.a.).

Cereri de comisie rogatorie

Pe parcursul anului 2017, procuraturilor teritoriale și specializate l-au fost expediate spre executare 363 (461 în 2016) cereri de comisie rogatorie formulate de autoritățile competente străine, din totalul de 469 (502 în 2016) cereri primite de Procuratura Generală. 55 (27 în 2016) cereri au fost restituite autorităților străine fără executare, 19 (14 în 2016) au executate nemijlocit de către procurorii din cadrul Procuraturii Generale.

Organele de drept naționale au formulat cu scop de inițiere către alte state 305 (306 în 2016) cereri de comisie rogatorie. Din acest număr, 232 (256 în 2016) cereri de comisie rogatorie au fost expediate în străinătate pentru executare, iar 59 (50 în 2016) au fost restituite organelor de urmărire penală pentru re-perfectare conform cerințelor de formă și conținut stabilite în legislație.

Cereri de transfer sau preluare a urmăririi penale

În perioada de referință, Procuratura Generală a recepționat 19 (35 în 2016) cereri ale autorităților centrale ale statelor străine privind preluarea urmăririi penale în cauze penale aflate în procedură prejudiciară. Urmare a examinării, în 8 (32 în 2016) cazuri s-a decis preluarea și continuarea efectuării urmăririi penale pe teritoriul Republicii Moldova. În 10 (3 în 2016), s-a refuzat în preluarea urmăririi penale, iar într-un caz materialele au fost transmise Ministerului Justiției, conform competenței.

În același timp, procuraturile teritoriale și specializate au solicitat transferul în străinătate a urmăririi penale în 14 (12 în 2016) dosare, fiind decisă expedierea autorităților competente străine a 2 cauze penale pentru continuarea urmăririi penale, iar 8 cauze penale au fost restituite inițiatorilor ca nefiind conforme cerințelor legislației naționale și prevederilor instrumentelor internaționale în

materie, la care Republica Moldova este parte. 4 demersuri de transfer a urmăririi penale sunt în curs de examinare.

Recunoașterea hotărârilor penale străine și transferul de condamnați

În perioada de referință, procurorii au participat la examinarea în instanța de judecată a 25 demersuri ale Ministrului Justiției privind recunoașterea hotărârilor penale definitive străine, fiind admise 5 demersuri, iar restul de 20 fiind în curs de examinare. De asemenea, au fost examinate 121 demersuri ale Ministrului Justiției privind transferul persoanelor condamnate de un stat străin pentru continuarea executării pedepsei în Republica Moldova, din care 101 au fost admise, 2 respinse, iar 18 se află în curs de examinare.

CAPITOLUL VII: Informarea publică, relațiile cu mass-media, transparența activității

Informarea publică, relațiile cu mass-media, transparența activității

Procurorii pe parcursul anului 2017 și-au orientat eforturile inclusiv spre mediatizarea rezultatelor activității, asigurând un flux constant de informații către mass-media. În baza materialelor oferite de procuraturile teritoriale și cele specializate, au fost întocmite, difuzate și plasate pe site-ul oficial al instituției 351 de comunicate de presă (*348 comunicate în anul 2016*) care au fost preluate și mediatizate în presa scrisă, electronică și on-line. De comun cu alte organe de ocrotire a normelor de drept, Procuratura a organizat 29 conferințe și briefinguri de presă (*25 în anul 2016*), fiind practic zilnic asigurată prezența procurorilor la emisiuni radiofonice și televizate, au fost oferite declarații, reacții, interviuri, precum și răspunsuri la solicitările telefonice de informații ale jurnaliștilor, iar în anumite cazuri s-au făcut dezmințiri vizavi de anumite zvonuri sau acuzații nefondate la adresa instituției.

Din numărul total al informațiilor difuzate, cele mai multe au vizat subiectul protecției drepturilor constituționale ale omului – **239 comunicate de presă**, fiind făcute publice exemple de realizare a împuternicirilor instituționale în acest sens, de protecție a drepturilor sociale atât ale unor persoane în parte, cât și a intereselor legitime ale societății în ansamblu. Pe locul secund, în topul informațiilor difuzate de Procuratură au fost cele privind investigarea cazurilor de corupție și conexe – **82 comunicate**.

Fiind conștienți de faptul că Procuratura este unul din principalele organe de ocrotire a normelor de drept, iar informația deținută de procurori face parte din categoria subiectelor de interes social sporit, accentele față de procurori sunt puse într-o asemenea manieră, încât mediatizarea informațiilor să aibă loc pe toate

direcțiile și la toate etapele de înlăptuire a justiției - măsură, de natură să favorizeze mai buna cunoaștere și înțelegere de către publicul larg a activității de procuror.

CAPITOLUL VIII: Analiza SWOT

Punctele forte, punctele slabe, amenințări și oportunități în activitatea Procuraturii

Punctele forte sunt principalele caracteristici organizaționale, care îi conferă instituției un avantaj relativ față de alte instituții.

- competențe expres prevăzute în lege, atribuții improprie procurorului excluse;
- structură organizatorică funcțională, bine definită și ajustată la necesitățile instituționale;
- cadrul normativ departamental ce se referă la organizarea și funcționarea instituției, elaborat și aplicat;
- fluxul de cadre sistat, inclusiv ca consecință a majorării salariului;
- stabilitatea funcțiilor de procuror, care este numit pe termenul mandatului;
- numirea în funcția de Procuror General – pentru un mandat unic și în baza unui concurs prin excluderea criteriilor politice;
- subdiviziuni/procuraturi specializate create și funcționale;
- eforturi consolidate de combatere a corupției, inclusiv în domeniul justiției;
- implementarea principiului proporționalității pedepselor aplicate, inclusiv pe categoriile de infracțiuni care se atribuie la categoria de corupție, crimă organizată, tortură etc.;
- implicare activă în dezvoltarea cadrului legislativ în domeniul procesual penal;
- mecanism nou de accedere în funcție, evaluare a performanțelor și promovare a procurorilor, implementat și funcțional;
- sistem informațional automatizat „*Urmărire Penală: E-Dosar*” pus în aplicare;
- consolidarea cadrului normativ departamental prin elaborarea de ghiduri, instrucțiuni pe domenii specifice de activitate a procurorilor.

Punctele slabe sunt caracteristici organizaționale care plasează instituția în dezavantaj în raport cu alte instituții.

- diferența ponderii (încărcăturii) activității procurorilor pe zone, raioane, urmare a numărului mare de funcții vacante în procuraturile teritoriale;
- lipsa interconexiunii sistemului informațional automatizat „*Urmărire Penală: E-Dosar*” la sistemele informaționale ale altor autorități publice;

- personal auxiliar insuficient (funcționari, ofițeri de investigații, ofițeri de urmărire penală), rezerve de calificare profesională a acestuia;
- calificare insuficientă a procurorilor pentru realizarea unor sarcini și activități specifice (*investigații financiare paralele, elaborare și implementare documente de politici, managementul proiectelor ș.a.*);
- lipsa în teritoriu a medicilor legiști, calificarea insuficientă a acestora;
- inexistența în unele raioane (Nisporeni, Cantemir, Ocnița, Basarabeasca, Taraclia) și încărcătura neuniformă a judecătorilor de instrucție, fapt ce necesită detașarea sau deplasarea procurorilor pentru participare la ședințele de judecată, distanțe de până la 50 km;
- contestarea pe dosarele penale și la judecătorii de instrucție de către avocați, alți participanți la urmărirea penală a tuturor acțiunilor de urmărire și a actelor procesuale, fapt ce generează, tergiversarea neîntemeiată a urmăririi penale;
- asigurarea tehnico-materială insuficientă a procuraturilor specializate;
- pagina web oficială a Procuraturii insuficient dezvoltată;
- lipsa paginilor web oficiale separate ale procuraturilor specializate;
- insuficiența de resurse financiare pentru achitarea expertizelor și traducerilor;
- suprasolicitarea și sustragerea de la exercitarea atribuțiilor de bază a procurorilor datorită antrenării în proceduri excesive de control judiciar și sesizarea Procuraturii cu plângeri care nu corespund competenței instituției;

Oportunitățile identificate, care ar putea influența pozitiv dezvoltarea Procuraturii:

- deschiderea partenerilor de dezvoltare față de necesitățile și viziunile de dezvoltare identificate de instituție;
- susținerea de către Guvern și Parlament a inițiativelor de modificare a legislației înaintate de Procuratură;
- disponibilitatea altor instituții pentru colaborare în vederea dezvoltării interconexiunii SIA „Urmărire penală E-Dosar” la sistemele lor informaționale;
- transmiterea în gestiunea Procuraturii a unor imobile pentru crearea sediilor consolidate ale Procuraturii Generale, Procuraturii mun. Chișinău, a Procuraturii pentru combaterea criminalității organizate și cauze speciale, dar și a Consiliului Superior al Procurorilor;

Amenințările identificate, asupra cărora urmează să se axeze instituția, să întreprindă acțiuni și măsuri de redresare a situației:

- proceduri anevoioase la angajarea personalului detașat în cadrul procuraturilor specializate;
- sesizarea Procuraturii cu multiple plângeri care depășesc competența instituției;
- societatea civilă preponderent orientată exclusiv la criticare, fără a interveni cu propuneri constructive;
- probleme ce vizează etica și integritatea profesională a procurorilor;
- subaprecierea randamentului, utilității și calității unor activități instituționale ale Procuraturii;
- imposibilitatea prognozării integrale în buget a cheltuielilor pentru expertize și traduceri, interpretări;
- birocratizarea procesului penal prin includerea procedurilor excesive de control judiciar;
- salarizarea insuficientă a funcționarilor publici și a personalului detașat în raport cu sarcinile stabilite (contabilitate, relații cu publicul, resurse umane) face funcțiile neatractive pentru personalul calificat.

CAPITOLUL IX: Obiective trasate pentru anul 2018

Principalele obiective pentru anul 2018

Pentru anul 2018 se stabilesc următoarele obiective în activitatea Procuraturii⁸:

✚ realizarea în continuare a măsurilor prevăzute în Planul de Dezvoltare Strategică (PDS) a Procuraturii pentru anii 2016-2020;

✚ asigurarea continuității activităților de coroborare a cadrului normativ instituțional la cadrul legislativ conex activității Procuraturii;

✚ participarea Procuraturii la procesul legislativ prin elaborarea și promovarea în Parlament, precum și avizarea proiectelor de acte legislative/normative ale autorităților publice pe domeniile de activitate ale instituției;

✚ dezvoltarea continuă și asigurarea procesului de specializare a procurorilor pe domenii specifice de activitate atât în cadrul Institutului Național de Justiție, inclusiv cu concursul partenerilor de dezvoltare, cât și colaborare și schimb de experiență cu Procuraturile din statele cu o democrație avansată;

✚ fortificarea capacităților procuraturilor specializate sub aspect instituțional prin asigurare tehnico-materială adecvată;

⁸ Coordonate cu Consiliul Superior al Procurorilor și aprobate prin Hotărârea nr. 12-22/18 din 15.02.2018

✚ finalizarea acțiunilor de detașare a ofițerilor de urmărire penală și de investigație în Procuraturile Anticorupție și Combatere a Crimei Organizate și Cauze Speciale conform procedurii stabilite în actele normative de specialitate;

✚ amplificarea colaborării Procuraturii cu organele de drept naționale și internaționale în vederea investigării, contracarării și destructurării activității *grupurilor criminale transnaționale* specializate în diverse domenii;

✚ intensificarea *cooperării internaționale* cu reprezentanții organelor de drept din țările străine în vederea creării și asigurării funcționării Echipelor comune de investigație în diverse domenii de infracționalitate transnațională;

✚ dezvoltarea sistemului informațional automatizat integrat „Urmărirea penală: E-Dosar”, prin realizarea interconexiunii cu sistemele informaționale ale altor organe de drept și asigurarea serviciilor de mentenanță sistemului;

✚ contribuirea la debirocratizarea procesului penal, prin promovarea în Parlament, precum și avizarea proiectelor respective de acte normative;

✚ utilizarea procedurilor legale pentru unificarea practicii de urmărire penală și judiciară, inclusiv prin utilizarea eficientă a institutului recursului în interesul legii;

✚ aplicarea corectă și sistematică a prevederilor legale și a metodologiilor, care se referă la *investigarea infracțiunilor*, în vederea urmăririi și confiscării bunurilor provenite din activitatea infracțională, recuperarea prejudiciului cauzat prin infracțiune, precum și a cheltuielilor de judecată;

✚ asigurarea justiției prietenoase copilului, promovarea extinderii și asigurării audierii copiilor victime/martori ai infracțiunilor în condiții speciale, definitivarea statutului și dezvoltarea rețelei intervievatorilor, dejudiciarizarea și reabilitarea psiho-socială a copiilor aflați în conflict cu legea, responsabilizarea părinților, altor persoane ce îi înlocuiesc și a autorităților pentru protecția copiilor;

✚ aplicarea procedurilor alternative în procesele penale cu minori;

✚ intensificarea aplicării prevederilor legale⁹ și a metodologiei¹⁰, care se referă la *investigații financiare*, în vederea urmăririi și confiscării bunurilor provenite din activitatea de trafic de ființe umane și infracțiunilor conexe;

✚ organizarea și asigurarea schimbului de informații analitice între organele de drept referitor la aspecte ale dezvoltării fenomenului criminalității informatice, particularităților de tactică și procedură;

✚ ajustarea legislației procesual penale la particularitățile de investigare a crimelor cibernetice;

✚ asigurarea desfășurării activității în faza prejudiciară a procesului penal potrivit standardelor și obligațiilor pozitive ce rezultă din Convenția europeană

⁹ Prevederile art. 229¹-229⁷ din Codul de procedură penală

¹⁰ Instrucțiunea Procurorului General, nr. 11-3d/17 -1854 din 18.04.2017

pentru apărarea a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel încât să fie evitate riscurile condamnării Republicii Moldova la CtEDO;

✚ identificarea unor soluții noi și viabile pentru a reduce fenomenul tergiversării judecării cauzelor penale în instanțele de fond și apel, prin intensificarea aplicării procedurilor speciale la examinarea cauzelor penale în instanța de judecată;

✚ asigurarea în continuare a intensificării procesului de monitorizare a judecării cauzelor penale, intervenirea cu măsuri pro-active în vederea reducerii numărului de achitări a persoanelor și a cazurilor de încetare a proceselor penale în instanțele de judecată, în special, cele ce au drept consecință reabilitarea inculpaților;

✚ identificarea cazurilor imputabile procurorilor de adoptare a sentințelor de achitare și a celor de încetare a proceselor penale pe motive de reabilitare și sesizarea Inspecției procurorilor în vederea derulării unor anchete de serviciu;

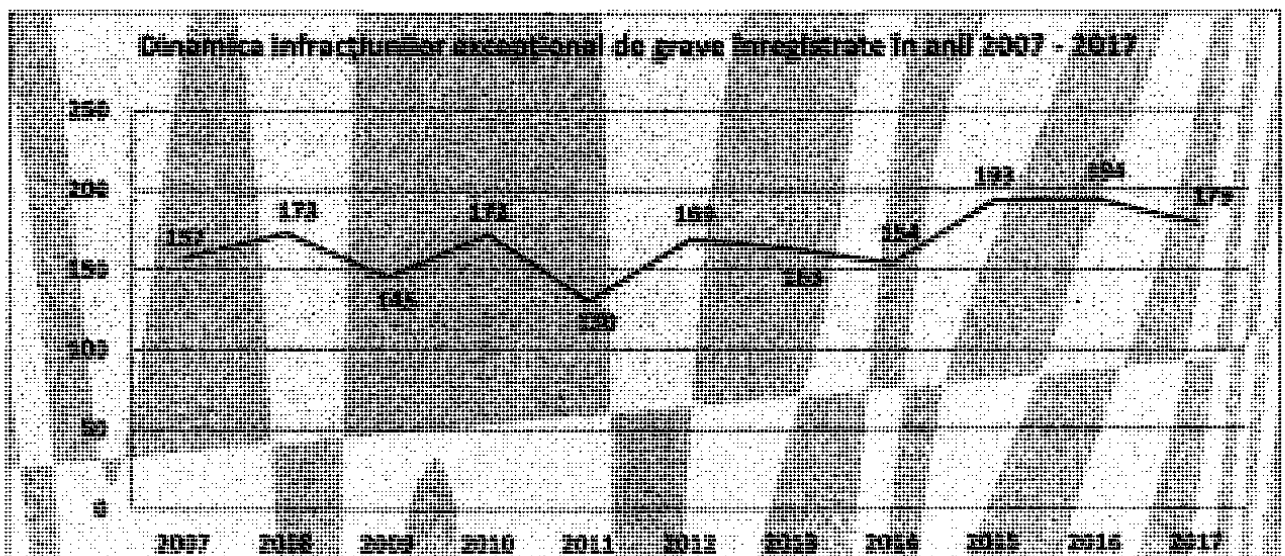
✚ asigurarea continuității procesului de diseminare a practicii Curții Europene pentru Drepturile Omului în procuraturile teritoriale și specializate;

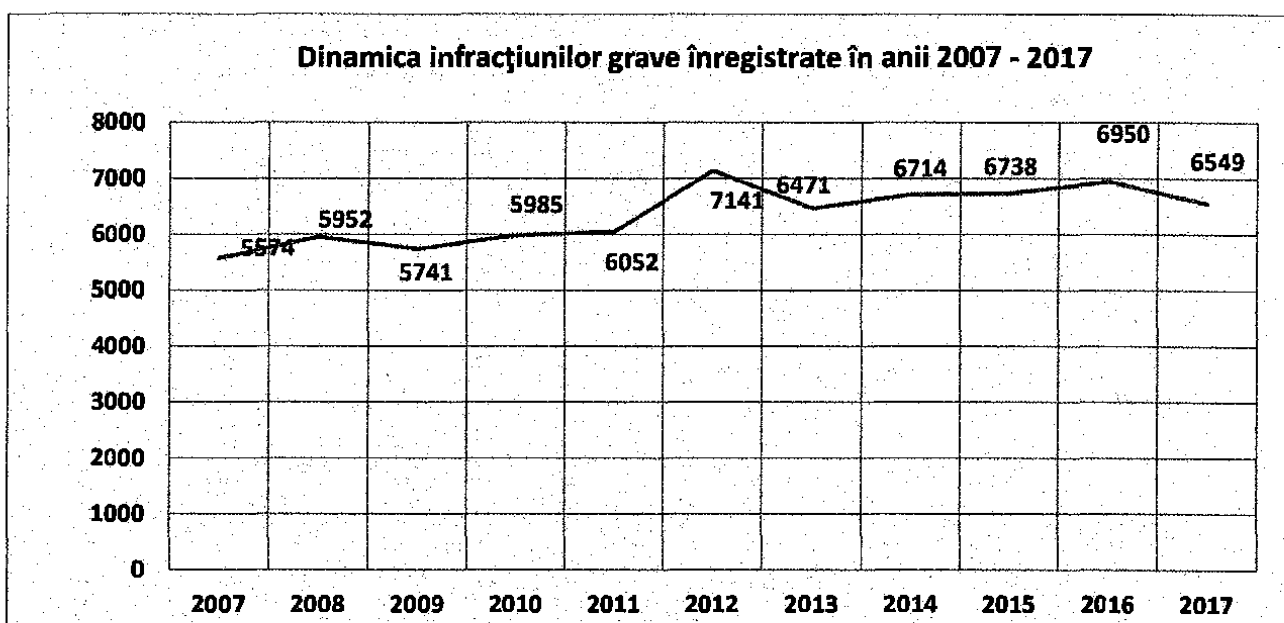
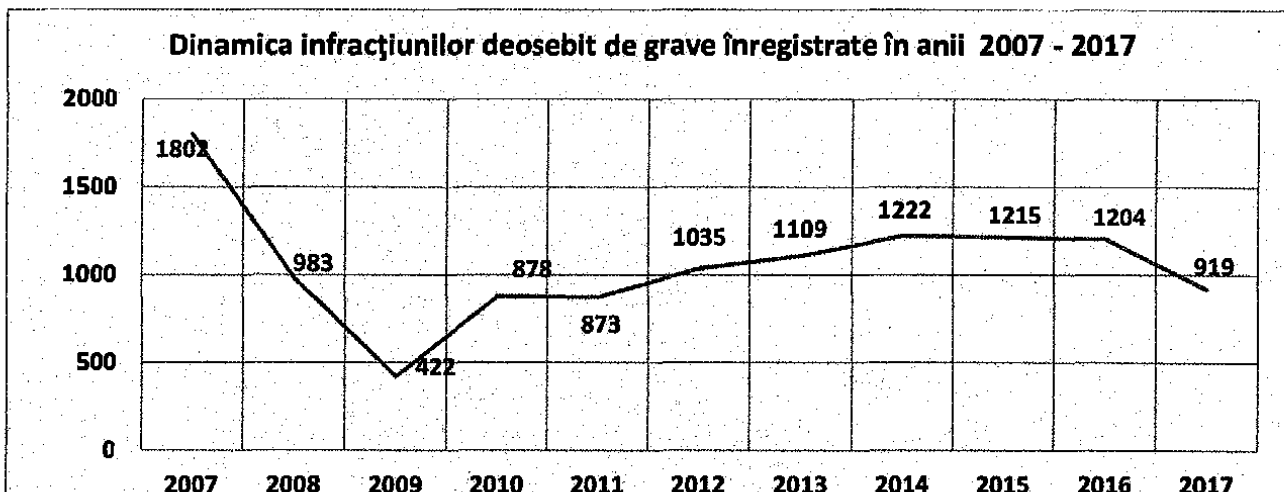
✚ monitorizarea procedurilor redeschise la nivel național urmare a demersurilor Agentului Governamental sau, după caz, din oficiu, ca urmare a pronunțării hotărârilor Curții Europene pentru Drepturile Omului;

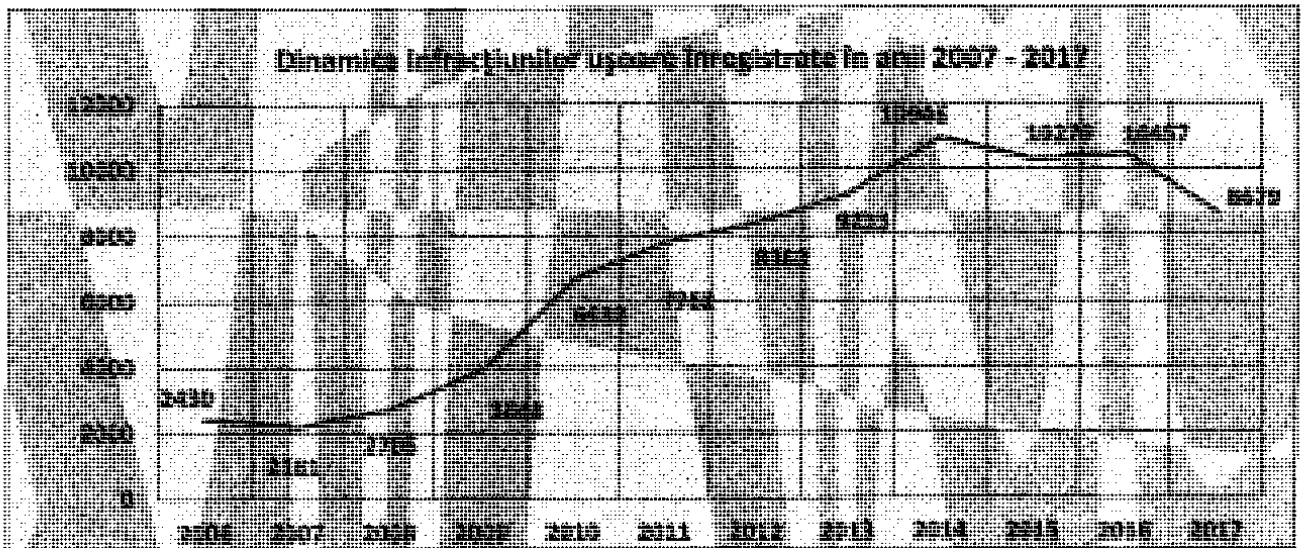
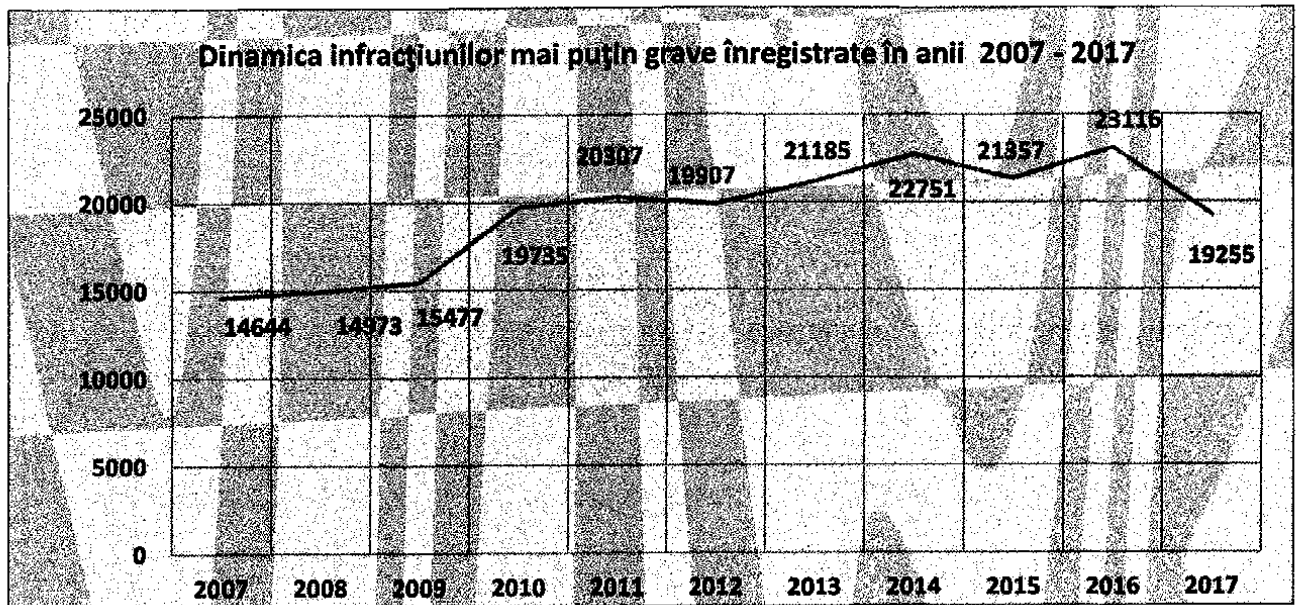
✚ asigurarea transparenței decizionale, promovarea imaginii publice a instituției și creșterea credibilității cetățenilor în actul de justiție și Procuratură, ca actor de bază al acestuia;

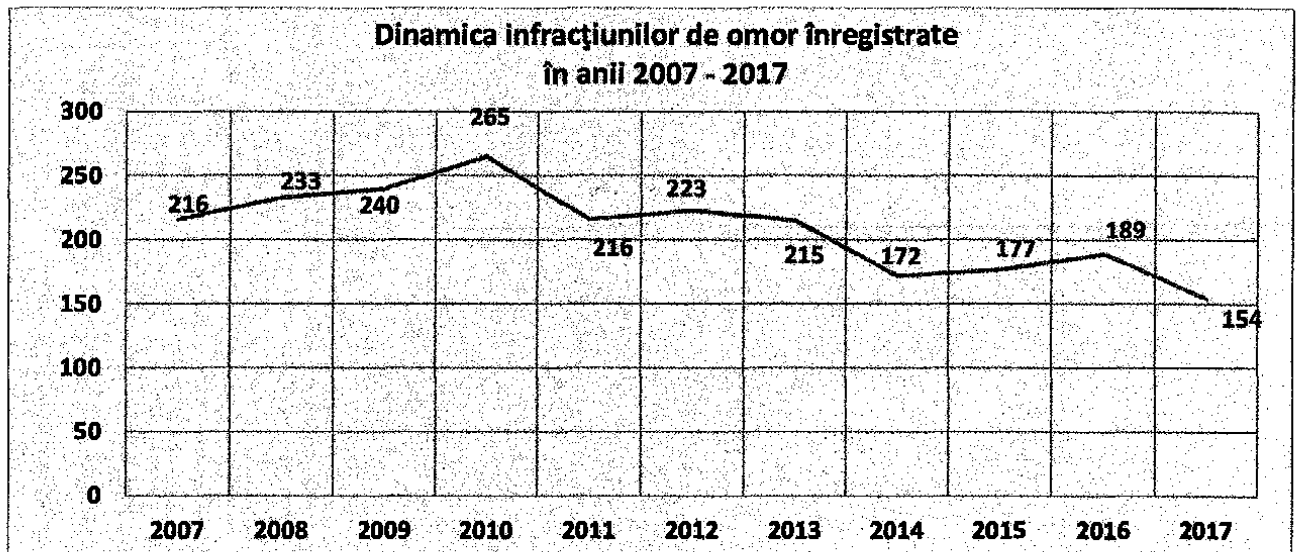
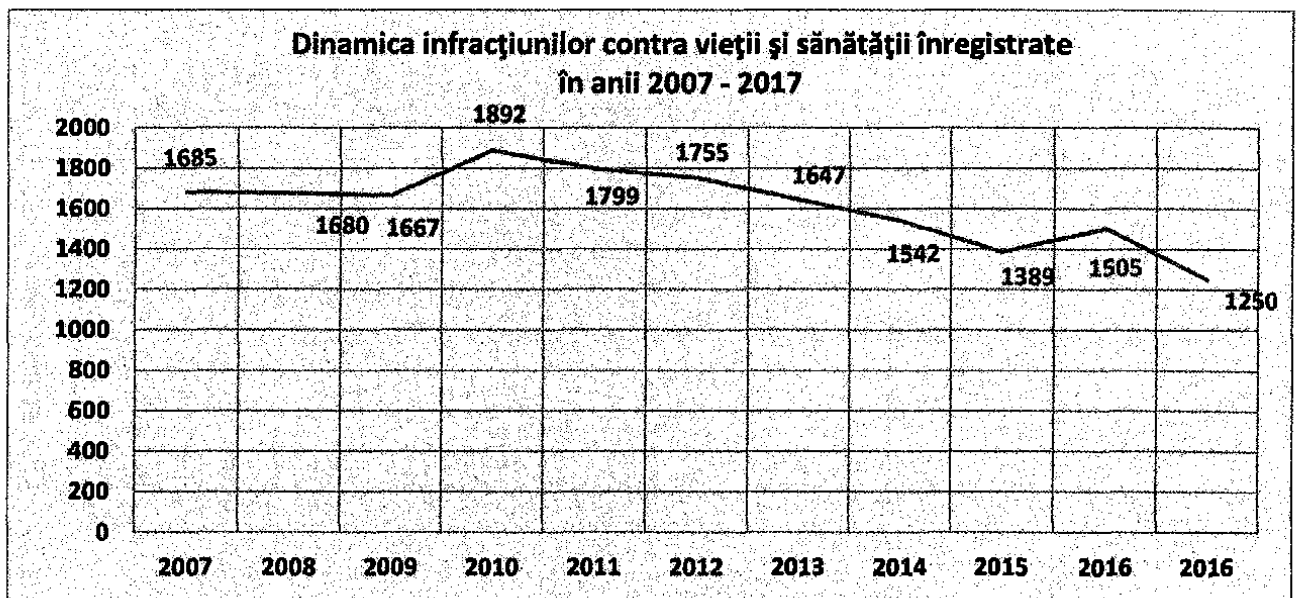
✚ asigurarea colaborării și interacțiunii Procuraturii cu societatea civilă și organele mass-media pe diverse domenii și subiecte de interes major.

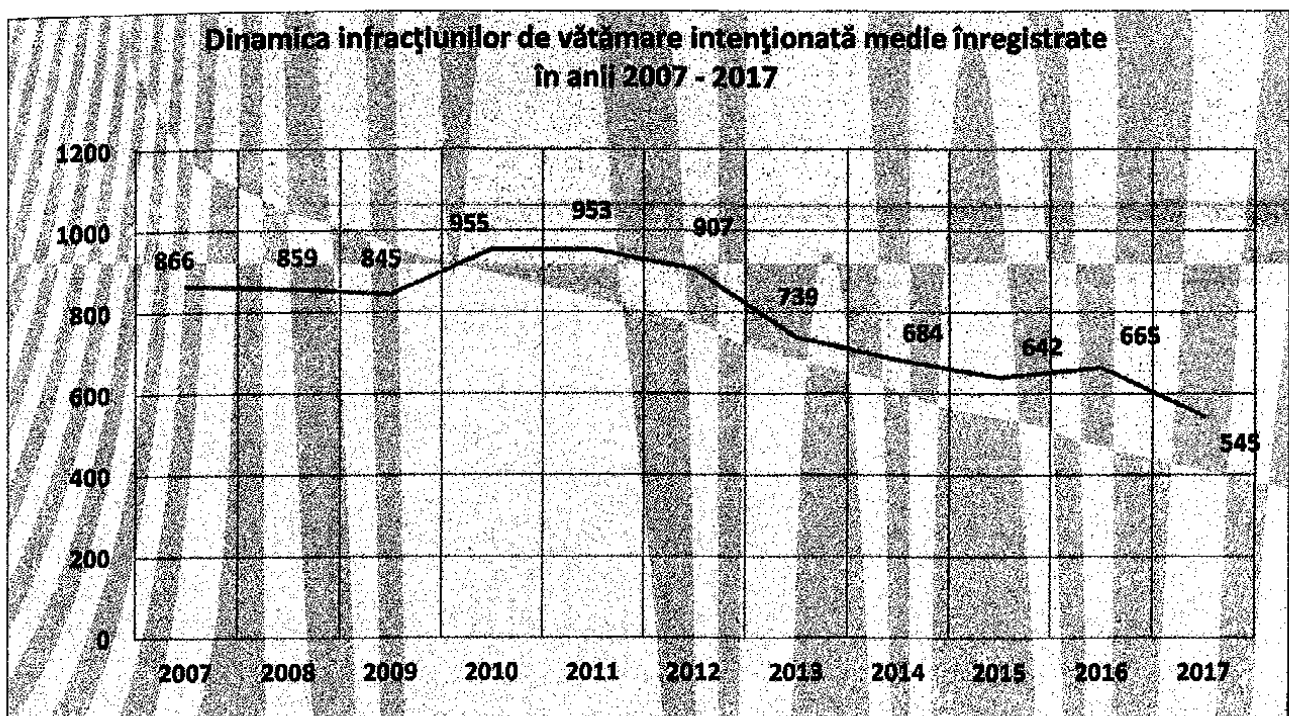
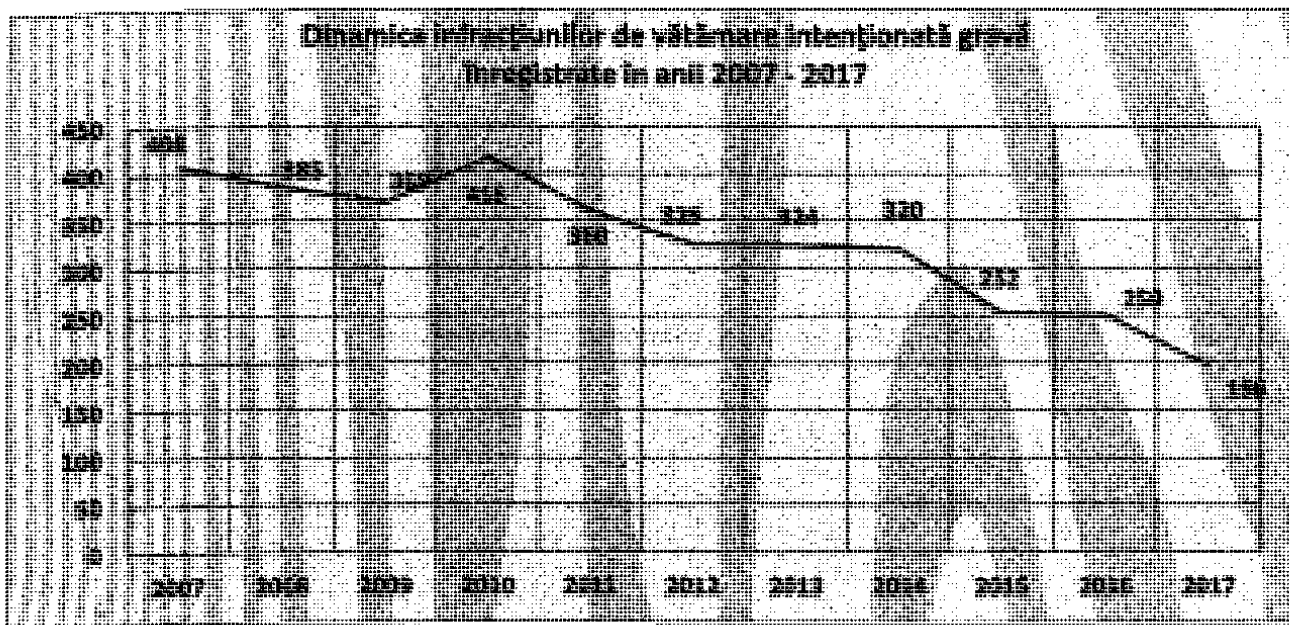
Anexe la RAPORT:

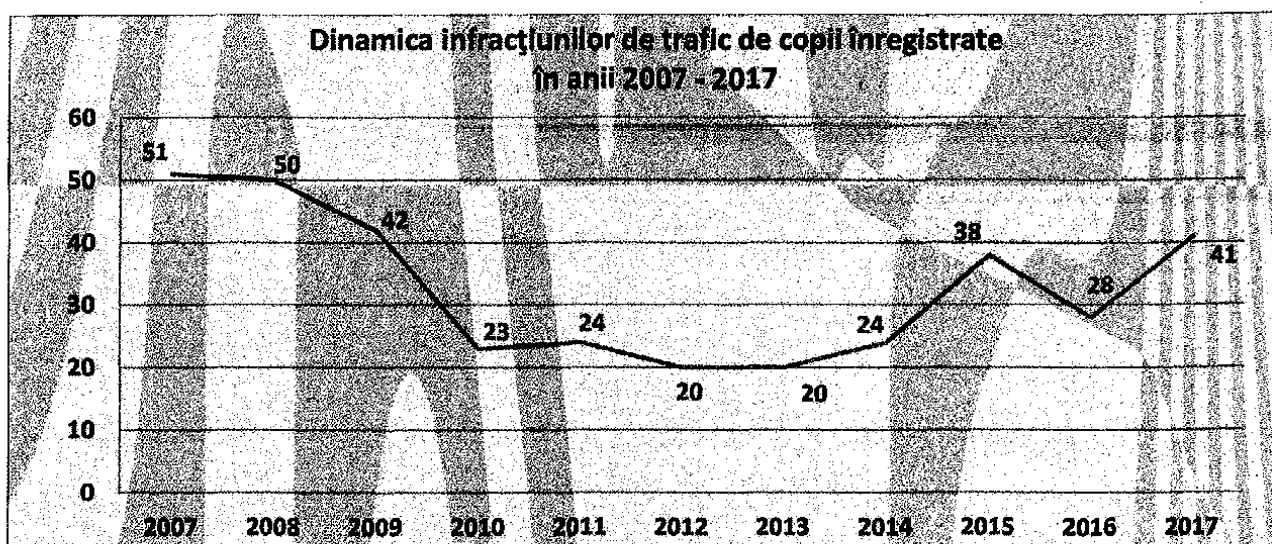
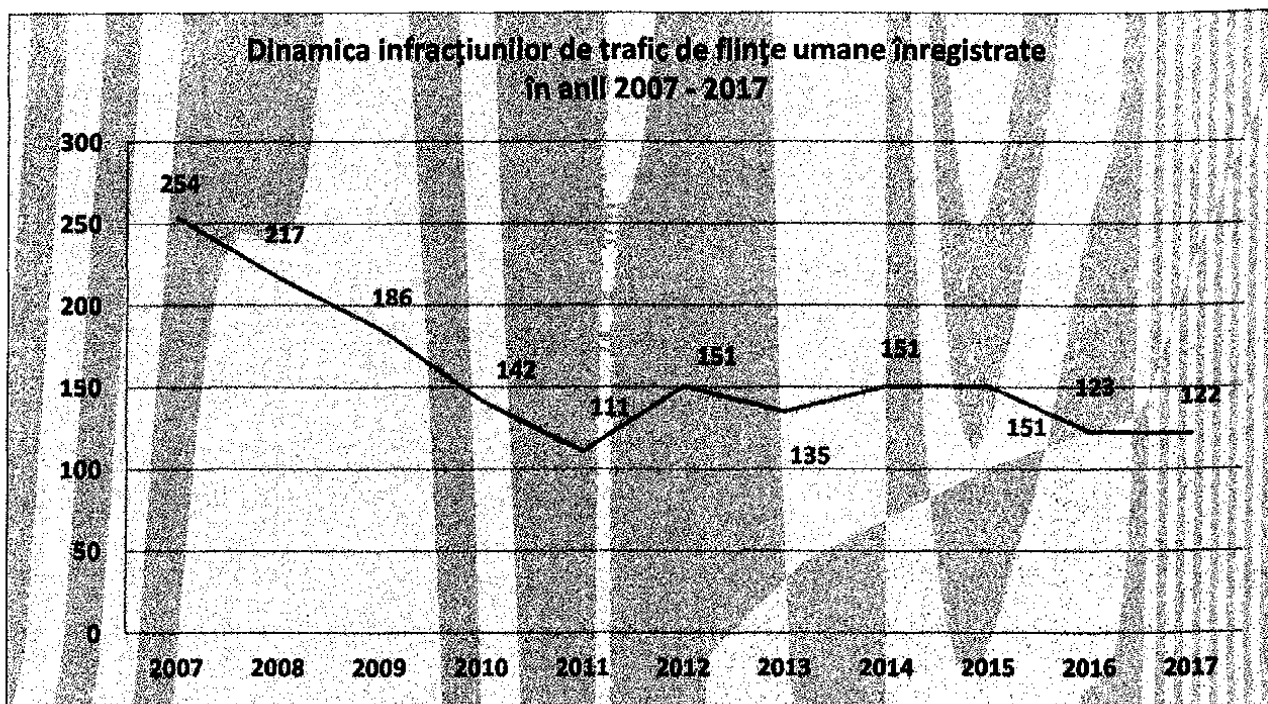

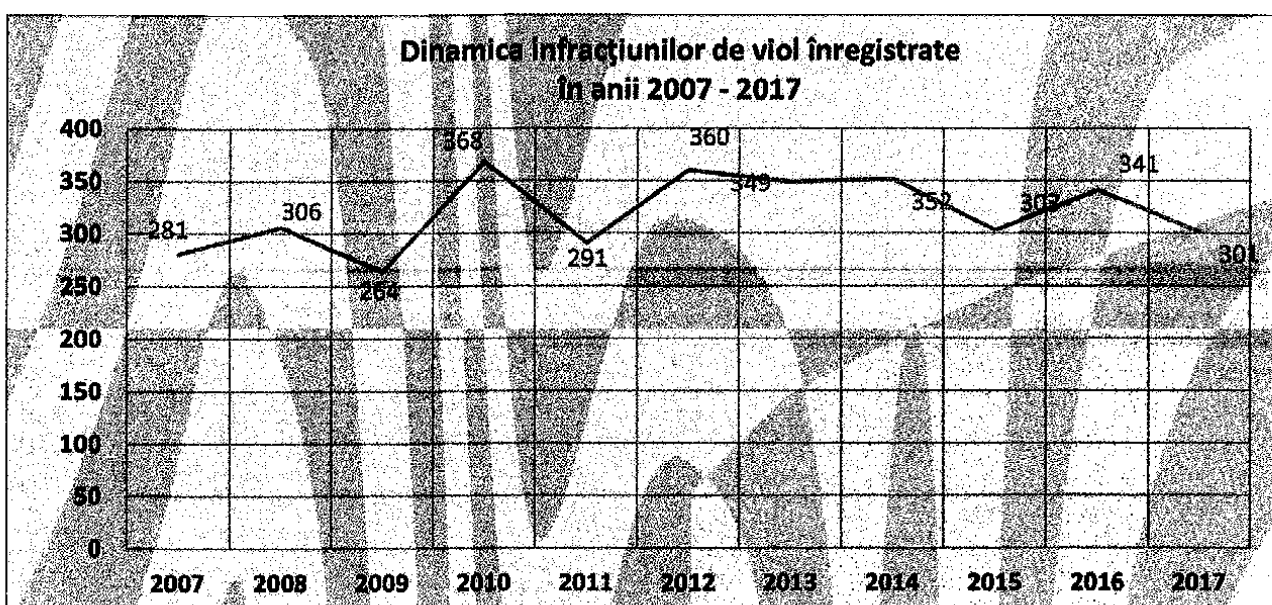
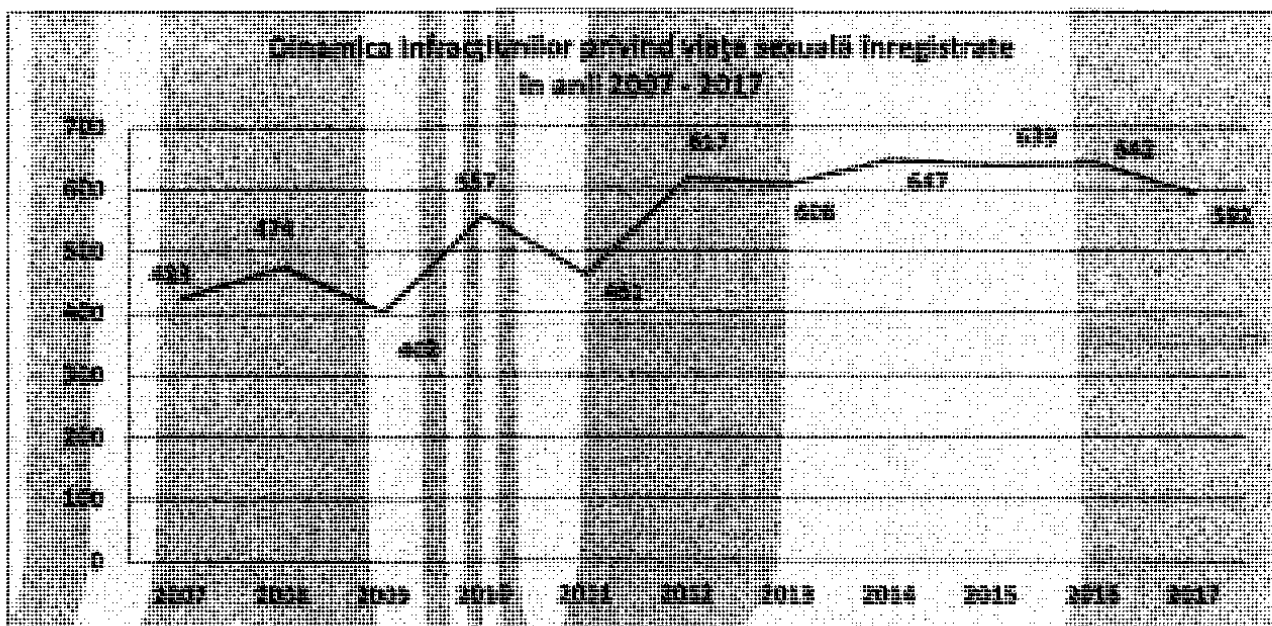

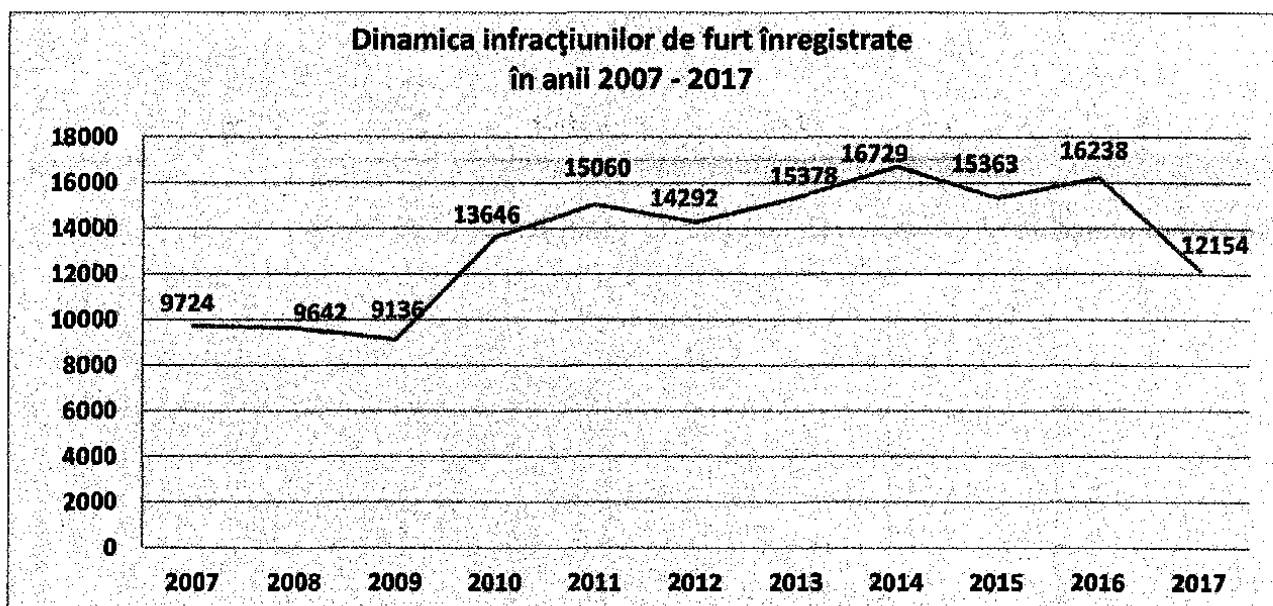
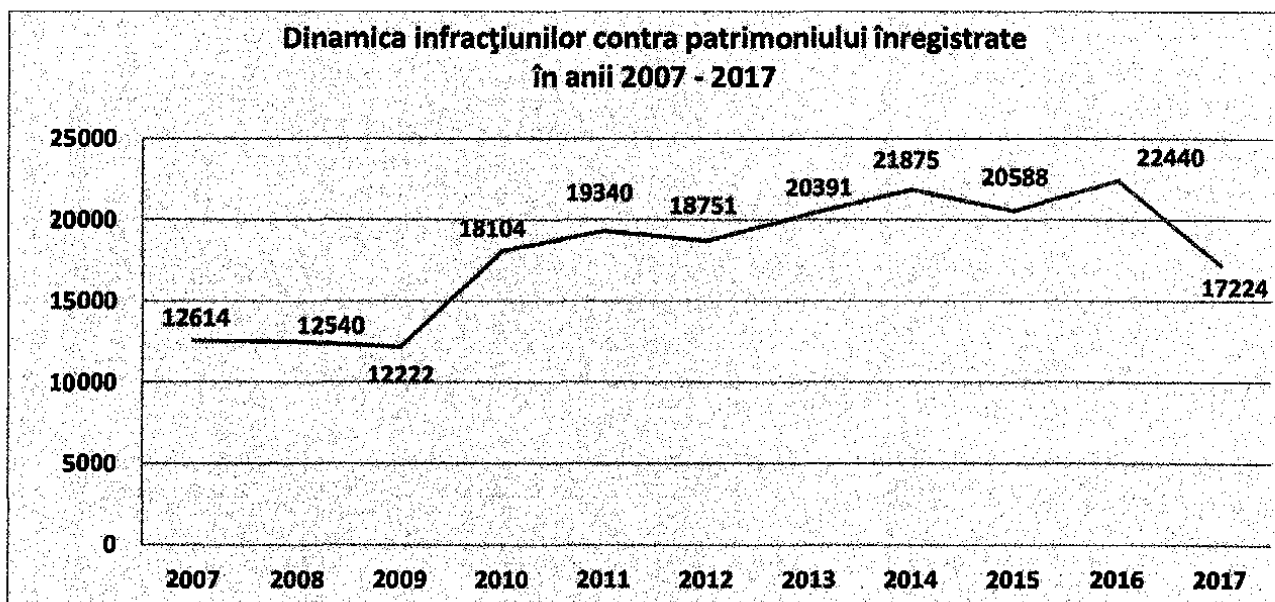

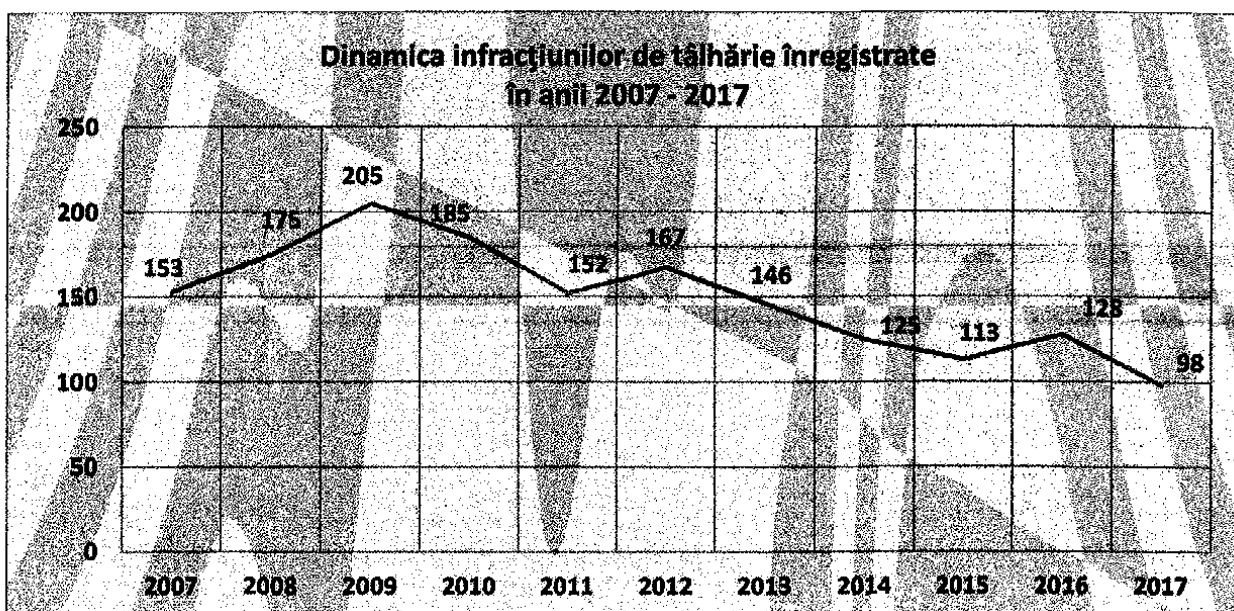
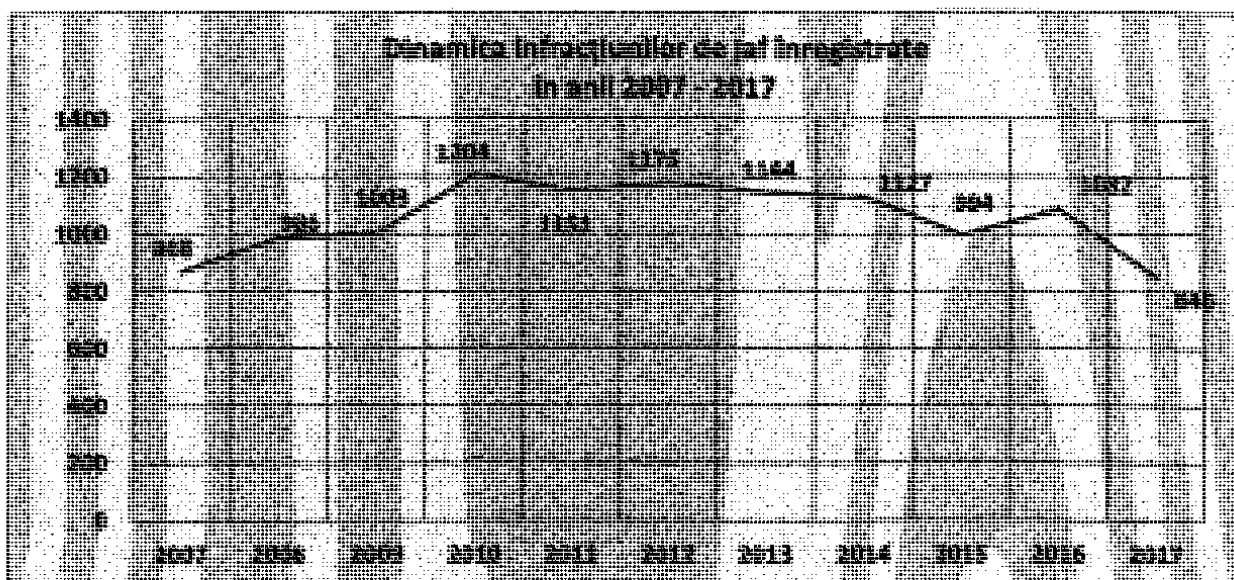

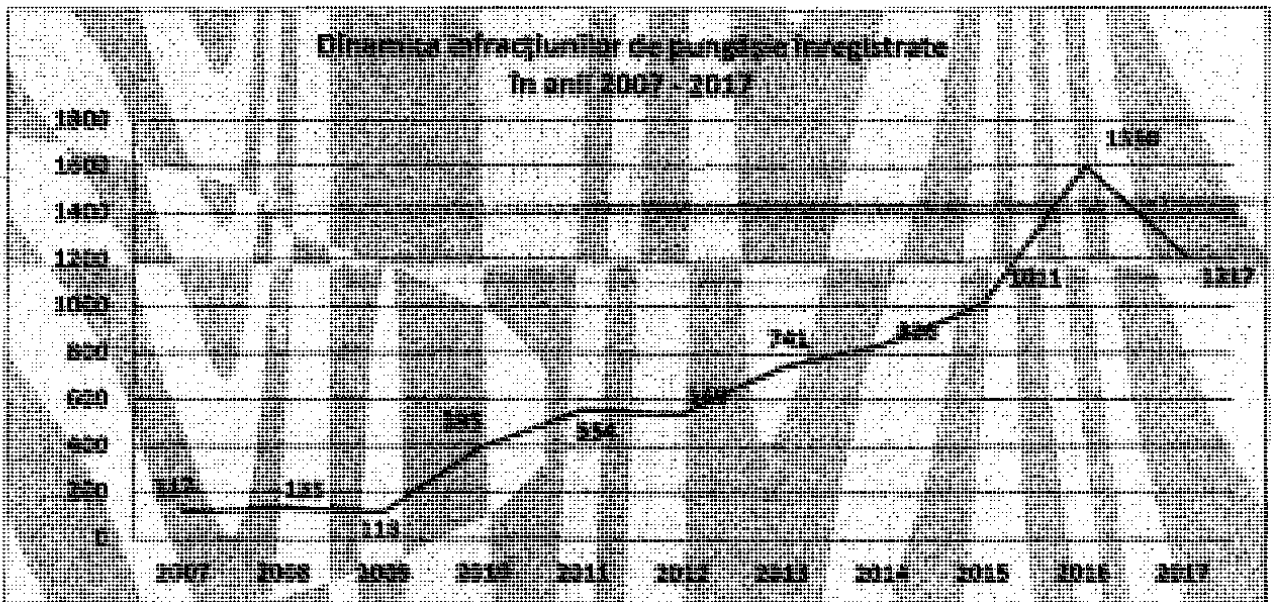
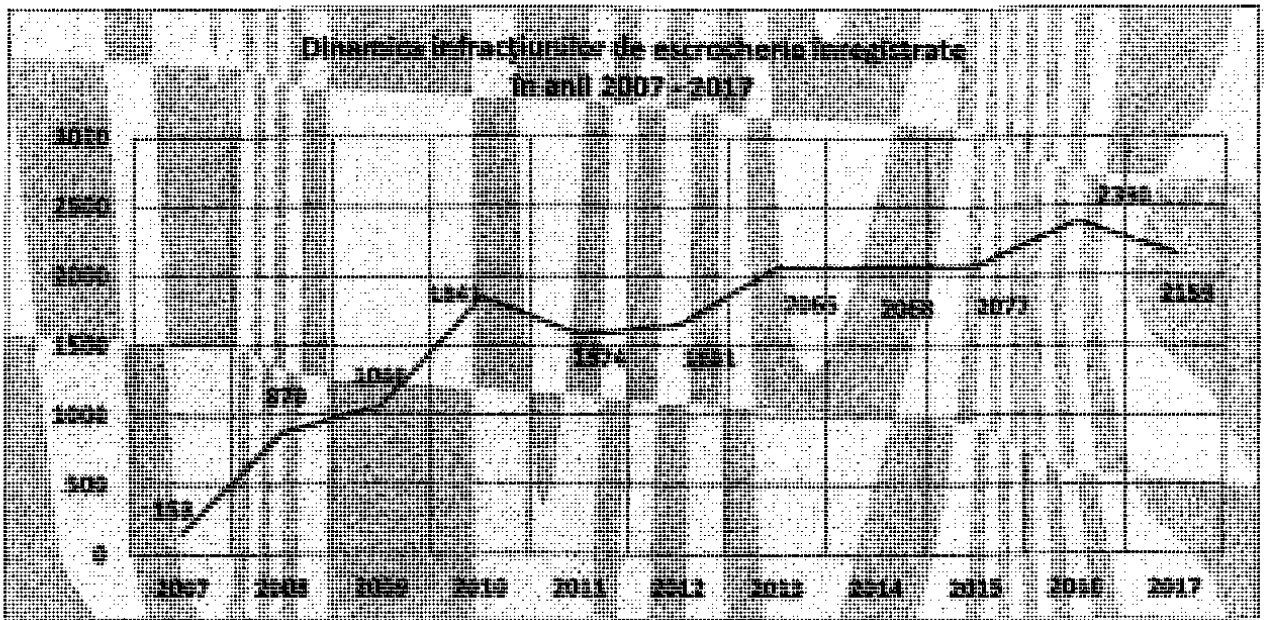

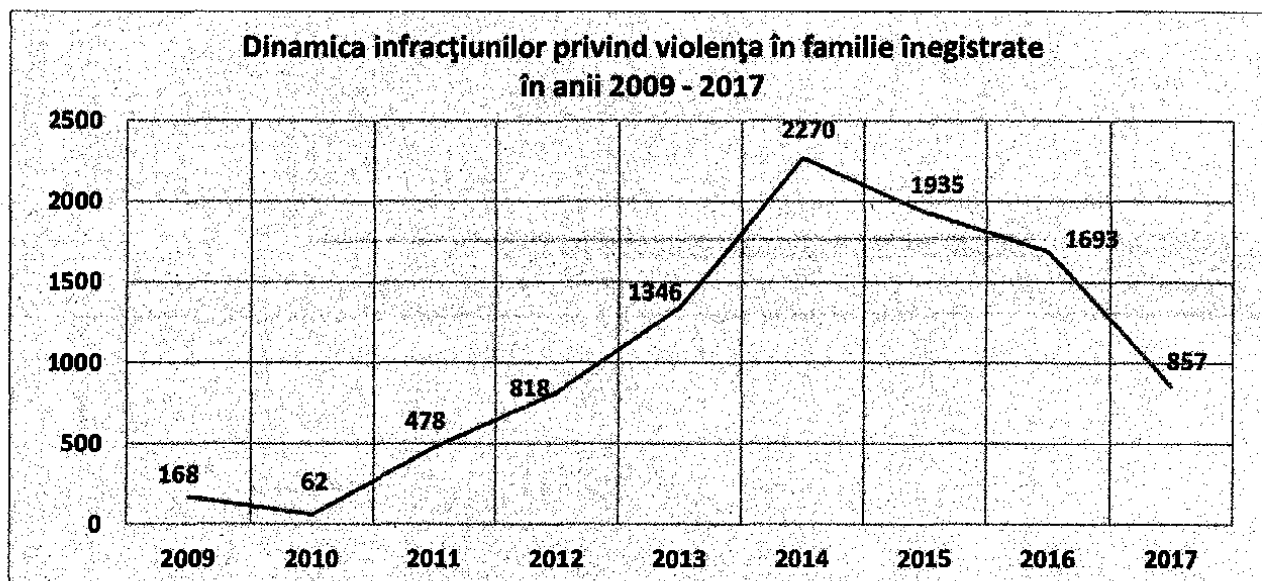
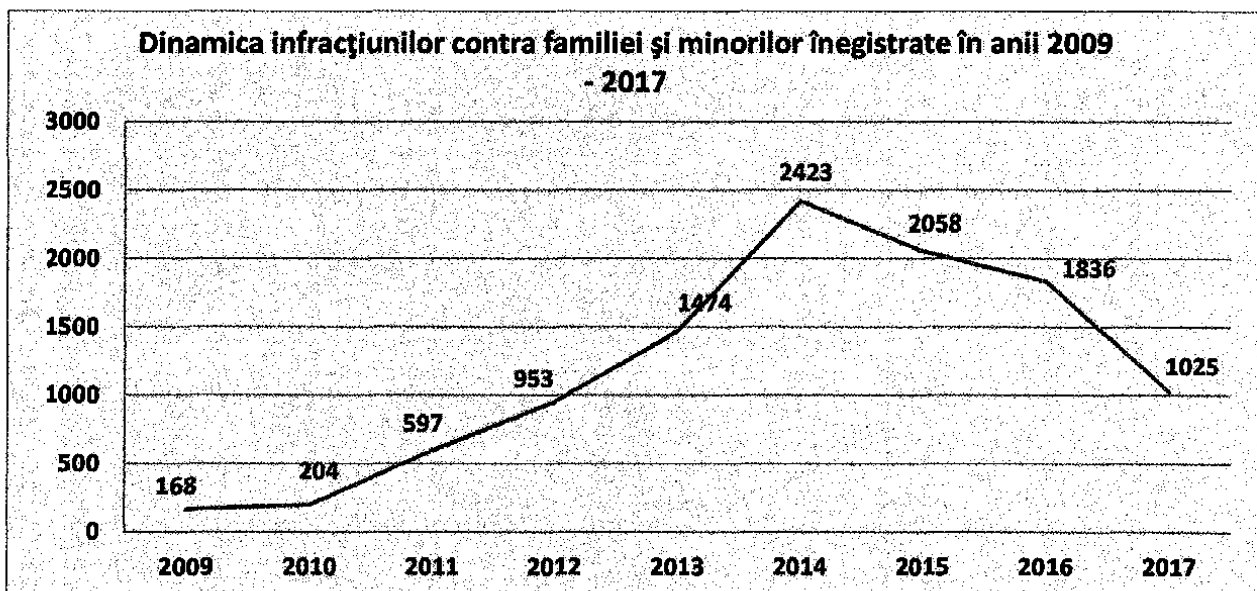

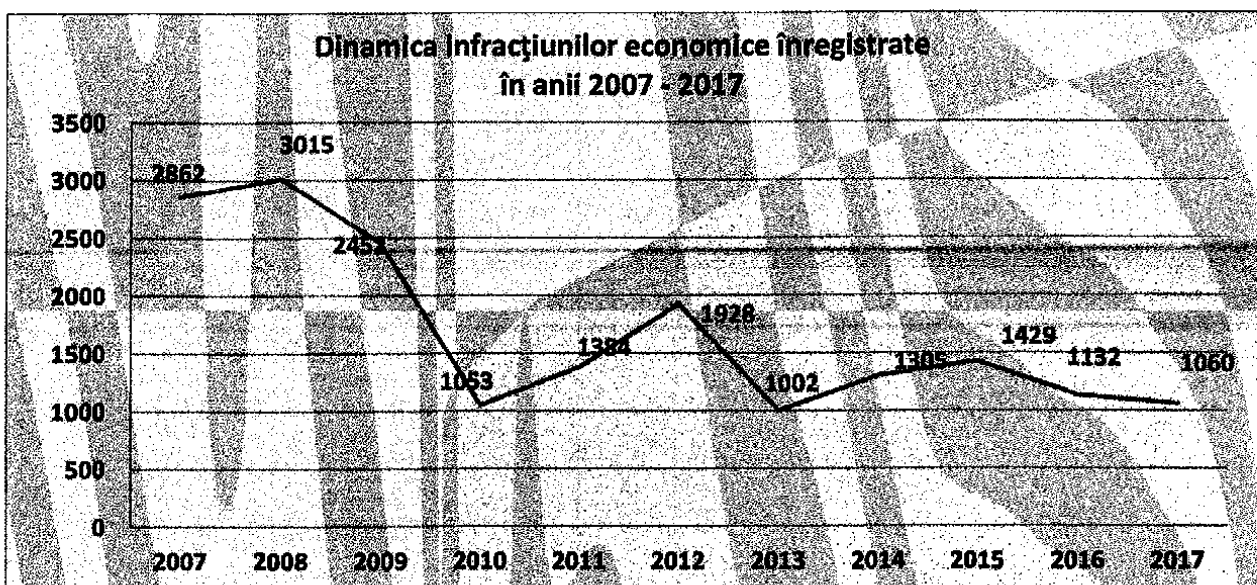
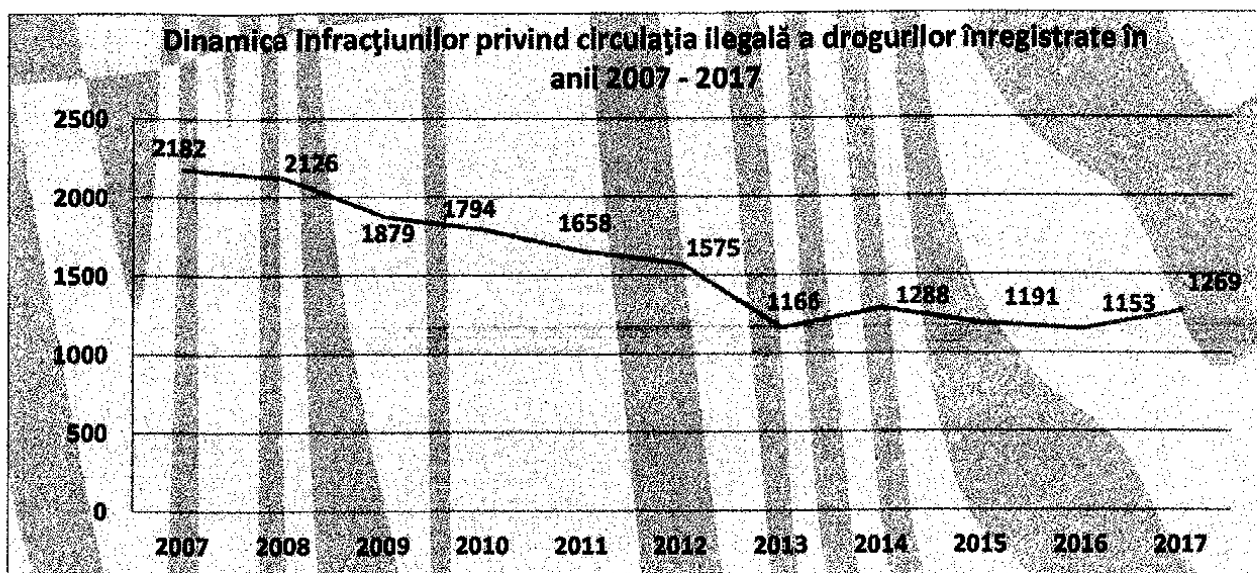

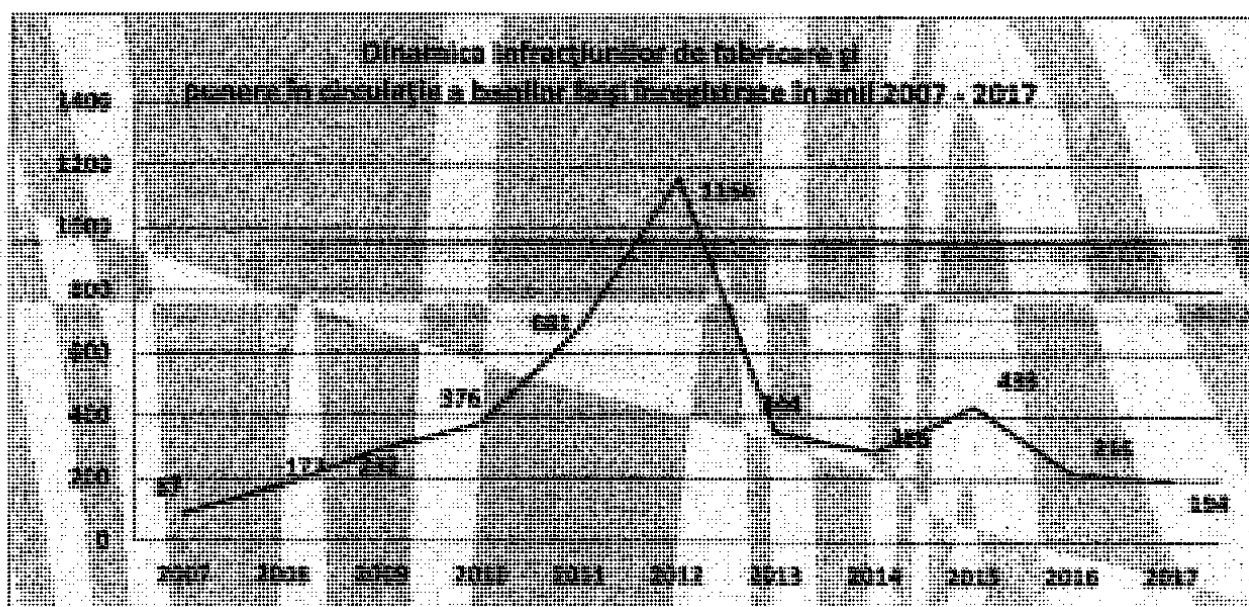
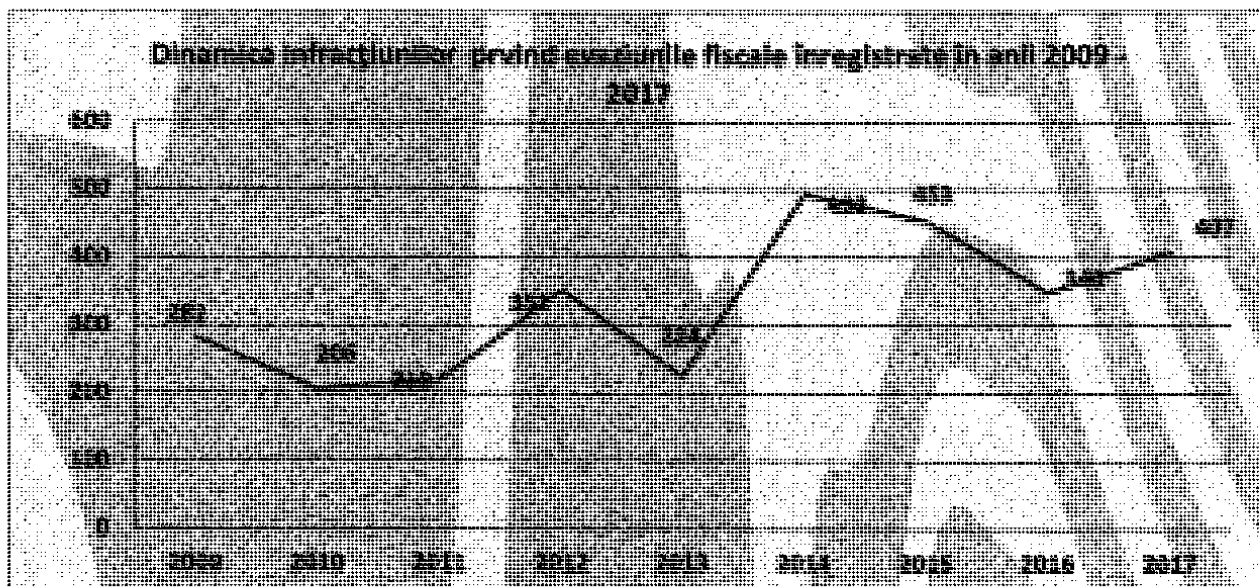

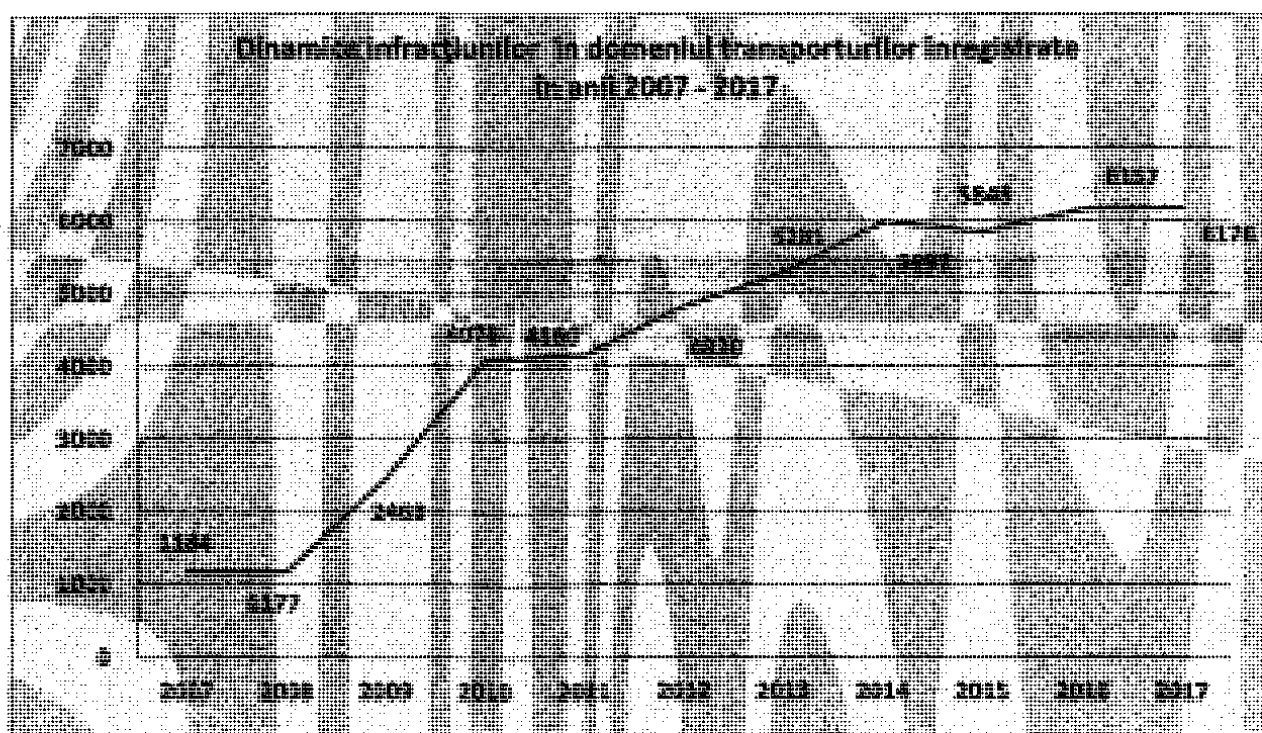
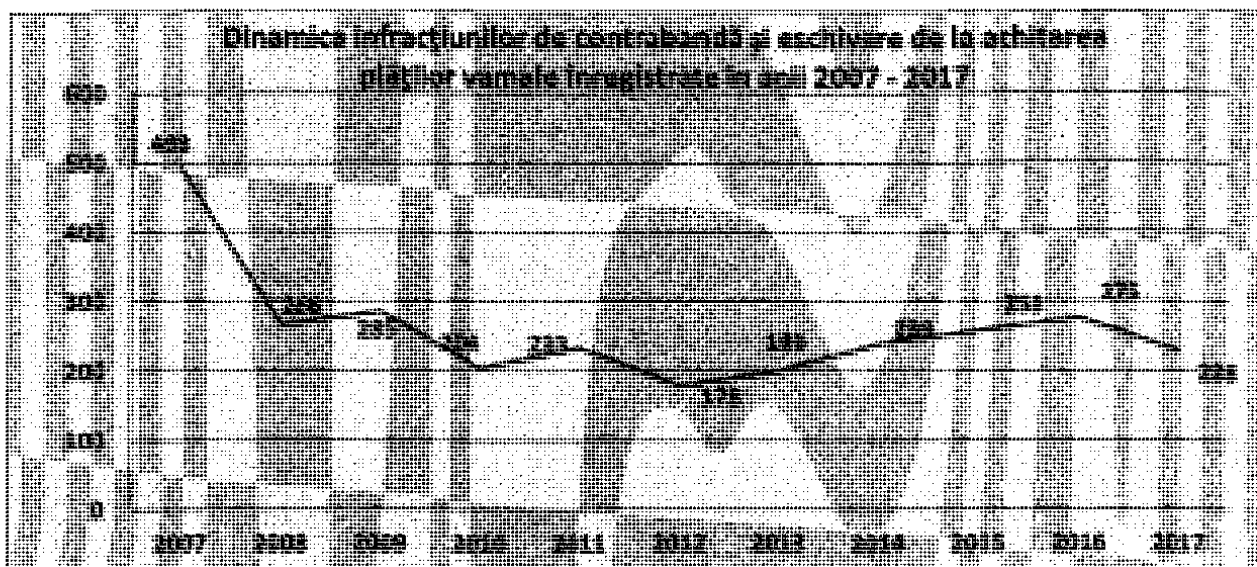

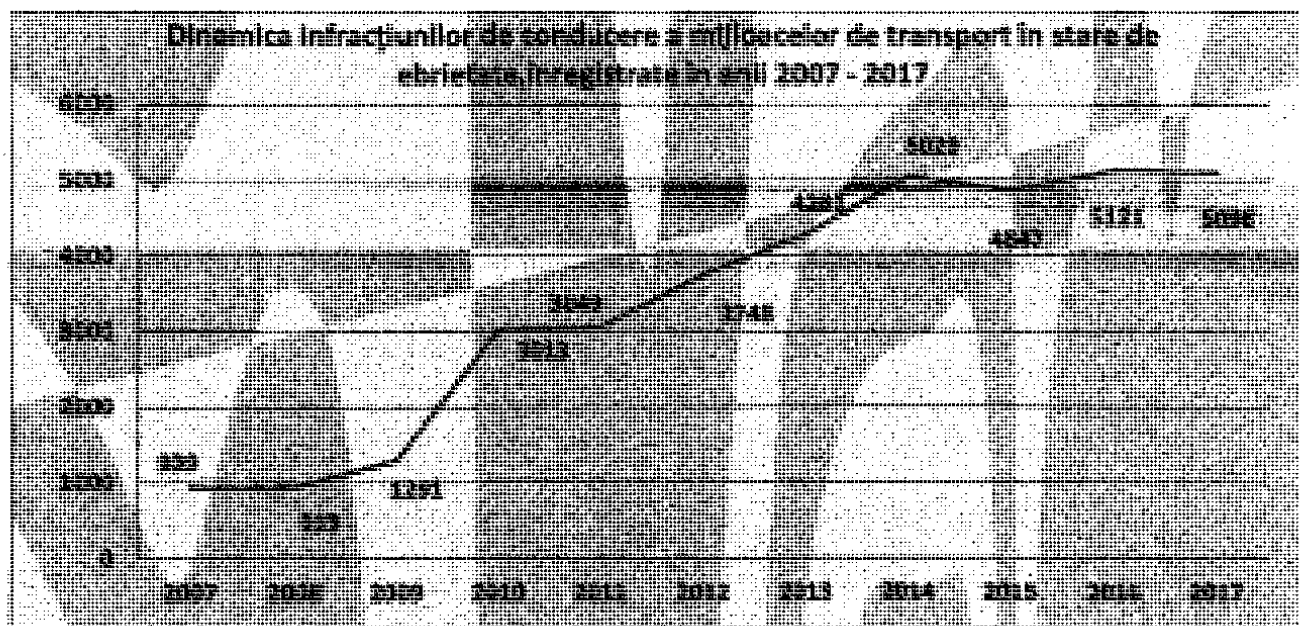
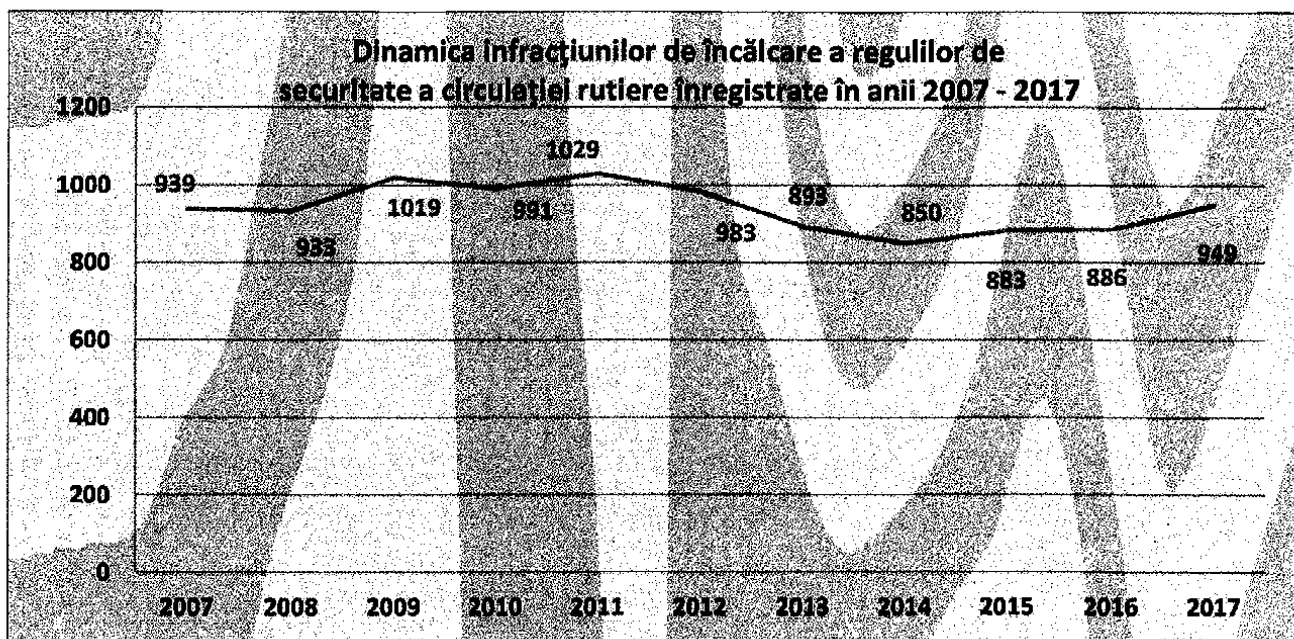

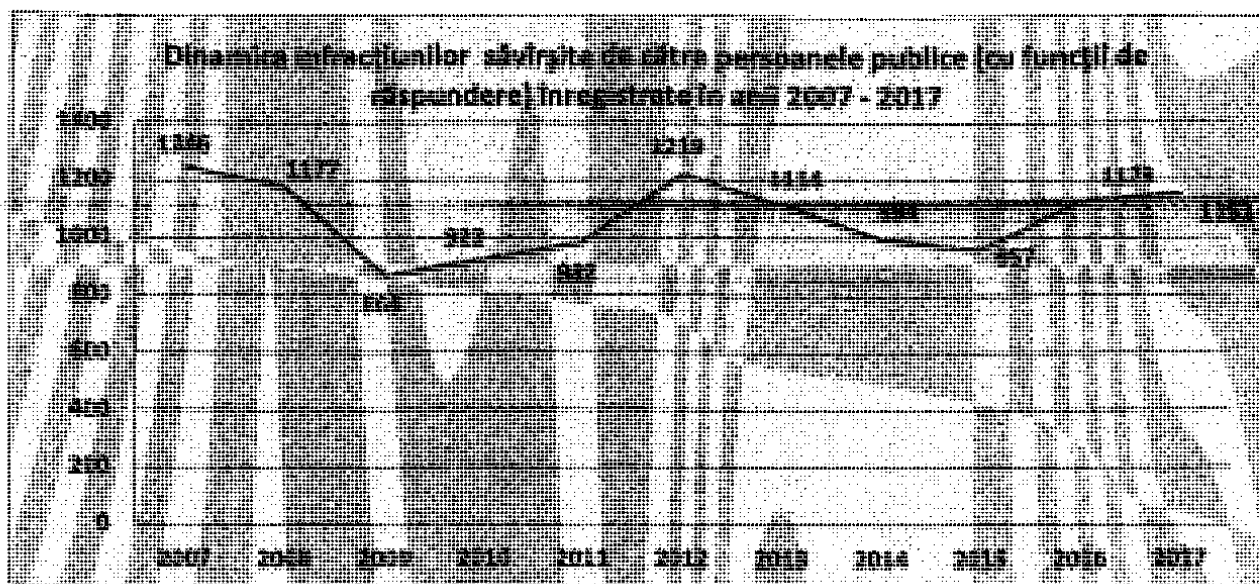
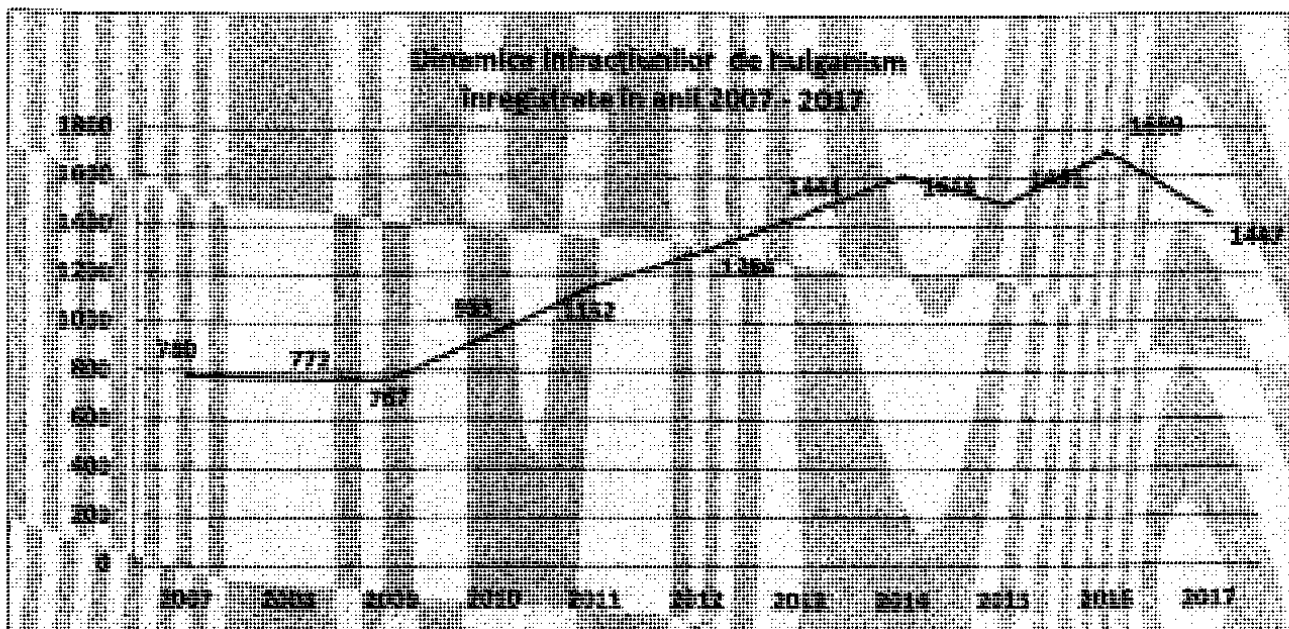

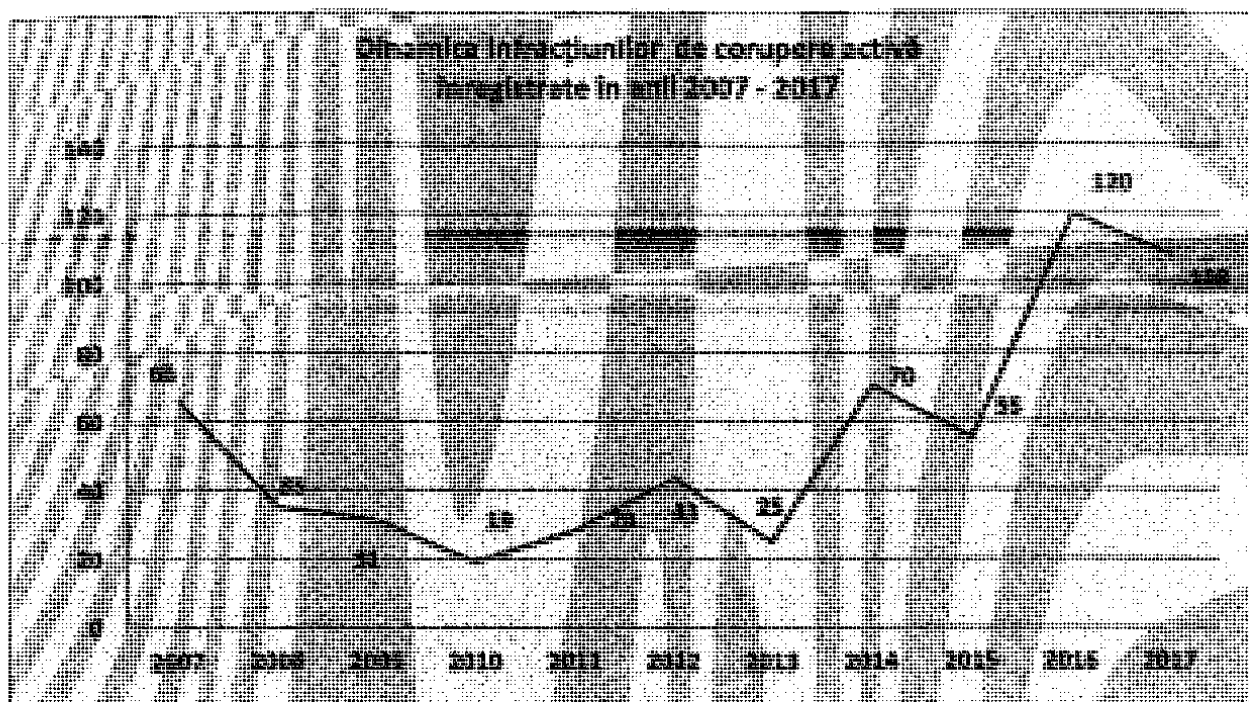
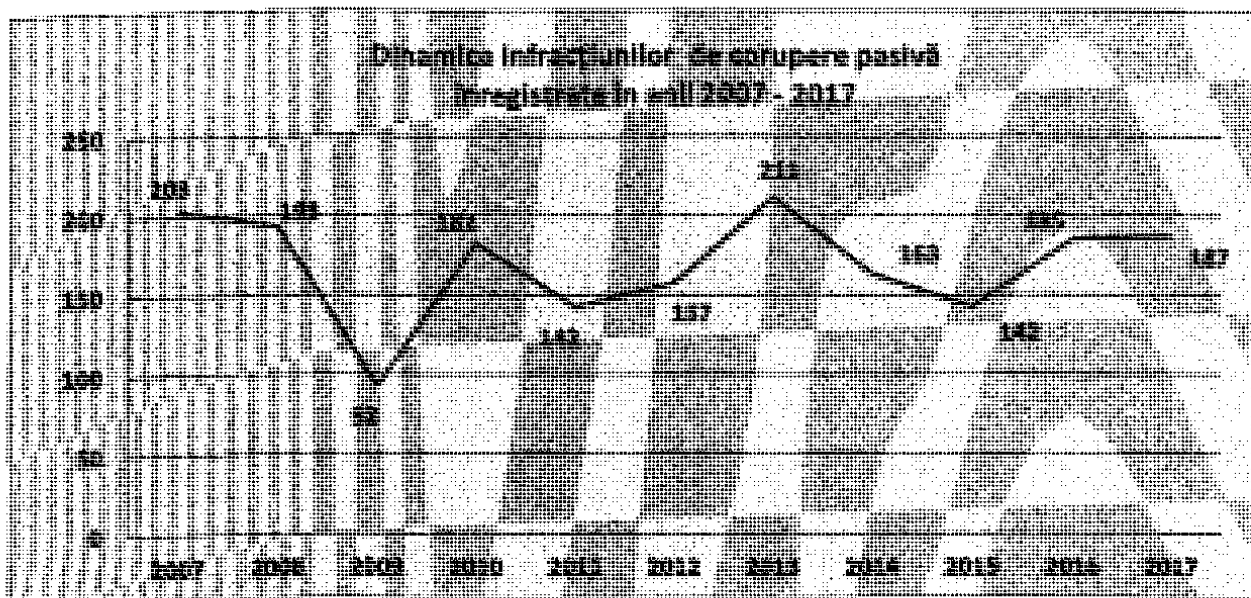

Dinamica infracțiunilor săvârșite de grupări organizate înregistrate în anii 2007 - 2017

